Stuk **689** (2000-2001) – Nr. 1

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2000-2001

2 mei 2001

ONTWERP VAN DECREET

houdende de organisatie van de gasmarkt

INHOUD

Blz.

Memorie van toelichting 3

Voorontwerp van decreet 23

Advies van de Mina-Raad 37

Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen 55

Advies van de Raad van State 69

Ontwerp van decreet 91

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

1. INLEIDING

Bijgaand ontwerp van decreet betreffende de organisatie van de aardgasmarkt beoogt :

– de omzetting van de richtlijn 98/30/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 juni 1998 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt van aardgas voor wat de gewestelijke energiebevoegdheden betreft ;

– de versterking van de decretale onderbouw van de voornaamste gewestelijke energiebevoegdheden inzake openbare aardgasdistributie.

Het betreft de omzetting van die elementen van bovenvermelde richtlijn waarvoor het Vlaamse Gewest bevoegd is ingevolge de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen zoals gewijzigd door de bijzondere wet van 8 augustus 1988.

Er is tot op heden geen decretaal kader dat als basis dient voor de Vlaamse energiebevoegdheden inzake de regulering van de aardgassector. De omzetting van de richtlijn 98/30/EG biedt de opportuniteit om de Vlaamse energiebevoegdheid inzake openbare aardgasdistributie decretaal te onderbouwen.

2. DE BEVOEGDHEIDSVERDELING INZAKE DE AARDGASSECTOR

De bevoegdheidsverdeling inzake de aardgassector is omschreven in artikel 6, § 1, VII van de bijzondere wet van 8 augustus 1988 tot wijziging van de bijzondere wet van 1980 tot hervorming der instellingen.

Hierin wordt bepaald dat de federale overheid bevoegd is voor "de grote infrastructuren voor de stockering, het vervoer en de productie van energie" en de "tarieven". De gewesten zijn bevoegd voor de "openbare gasdistributie".

"Openbare gasdistributie" wordt in artikel 1 van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen, zoals gewijzigd door artikel 2 van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de aardgasmarkt en het fiscaal statuut van de elektriciteitsproducenten, gedefinieerd als "de werkzaamheid die erin bestaat gas via plaatselijke pijpleidingnetten te leveren aan afnemers gevestigd op het grondgebied van één of meer bepaalde gemeenten".

Bouw- en uitbatingsvergunningen voor gasinstallaties worden door de gewesten afgeleverd op basis van de voorschriften op de ruimtelijke ordening en het leefmilieu. Toelatingen voor het gebruik van het openbaar domein (wegen) en privé-domeinen voor de openbare gasdistributie worden eveneens door de gewesten afgeleverd.

3. DE EUROPESE RICHTLIJN BETREFFENDE DE INTERNE AARDGASMARKT

a) Voorgeschiedenis

Op 8 december 1997 werd een politiek akkoord bereikt over gemeenschappelijke regels voor de interne aardgasmarkt. De Europese richtlijn betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas werd formeel goedgekeurd op 22 juni 1998. De richtlijn werd gepubliceerd op 21 juli 1998. Deze richtlijn past in het kader van de interne energiemarkt waarvoor de Europese Commissie twee voorstellen aan de Raad heeft bezorgd : één voor elektriciteit en één voor aardgas.

De aardgasrichtlijn is van toepassing op het vervoer, de distributie, de levering en de opslag van aardgas. De winning van aardgas behoort dus niet tot het voorwerp van de richtlijn. De richtlijn is bedoeld om te zorgen voor de invoering van concurrentie in de aardgassector en bevat voorschriften voor de organisatie en het functioneren van de aardgassector, de toegang tot de markt, de werking van de netten en de criteria en procedures die gelden voor het verlenen van toestemming voor het vervoer, de distributie, de levering en de opslag van aardgas.

b) Algemene kenmerken van de Europese aardgasmarkt

De Europese gasmarkt is een relatief jonge markt en heeft een aantal in het oog springende kenmerken.

– Het aantal producenten is gering : er is sprake van een oligopolistische aanbiedersmarkt.

– De inkoopcontracten hebben overwegend een lange looptijd en bevatten zogenaamde take-or-pay (TOP) bepalingen, die verplichten tot een minimale afname/betaling.

– De prijs in deze contracten is niet gebaseerd op de kosten van de aardgasontginning of het resultaat van een evenwicht tussen vraag en aanbod, maar is wel gerelateerd aan de kosten van een alternatief product, meestal olie.

– Aan de exploitatie, het onderhoud en de uitbreiding van het pijpleidingennet zijn schaalvoordelen verbonden. Daarom werd in verschillende landen een wettelijk monopolie gecreëerd.

De TOP-contracten vormen niet noodzakelijk een belemmering voor een versnelde vrijmaking van de aardgasmarkt. Deze contracten bevatten namelijk clausules die voldoende flexibiliteit bieden qua afname. Zo kan aardgas dat in een bepaald jaar betaald maar niet afgenomen werd, in een volgend jaar geleverd worden. Tevens bevatten de contracten prijsherzieningsclausules die rekening houden met de evolutie van de markt (o.a. hardship). Als gevolg van een continu stijgende aardgasvraag is bovendien het risico verbonden aan TOP-contracten beperkt. Verwacht wordt dat ook in een vrijgemaakte markt TOP-contracten afgesloten zullen worden.

c) Organisatie van de Belgische aardgasmarkt

Ingevolge de wet van 29 juli 1983 tot wijziging van artikel 181 van de wet van 8 augustus 1980 betreffende de budgettaire voorstellen 1979-1980, had Distrigas tot voor kort een exclusieve concessie voor het vervoer en de ondergrondse opslag van aardgas. Aan deze exclusieve concessie kwam een einde door de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de gasmarkt en het fiscaal statuut van de elektriciteitsproducenten.

Hoewel niet wettelijk bepaald, leveren de gemeenten het aardgas op distributieniveau (huishoudens, professionelen, kleine industrie en diensten). Ongeveer 1,2 miljoen Vlamingen zijn aangesloten op het aardgasnet. In 91% van de Vlaamse gemeenten werd een concessie voor aardgasbevoorrading verleend.

Ongeveer 43% van het ingevoerde aardgas gaat naar de distributiesector (zuivere en gemengde intercommunales). Het grootste gedeelte van de aardgasdistributie (90%) verloopt via de gemengde intercommunales. Distrigas levert rechtstreeks aardgas aan 266 industriële klanten, waarvan iets meer dan de helft gevestigd zijn in het Vlaamse Gewest. Deze industriële klanten vertegenwoordigen 32% van het aardgasverbruik. De elektriciteitsproducenten staan in voor ongeveer 25% van het aardgasverbruik in België.

De zuivere intercommunales (Interelectra, IVEG, VEM, WVEM, PBE) waren via Socogas reeds geruime tijd aandeelhouder (9,09%) van Distrigas. Vroeger participeerden zij samen met o.a. Omob, ABB en het Gemeentekrediet in de Vlaamse Energieholding die voor 50% eigenaar was van Socogas.

De federale regering heeft in het kader van de privatisering van de Nationale Investeringsmaatschappij (NIM) de intercommunales toegestaan om te participeren in Distrigas (programmawet 1995). De gemengde intercommunales hebben in dit kader eveneens hun intrede gedaan in het aandeelhouderschap van Distrigas.

De zuivere en de gemengde intercommunales hebben onder elkaar een overeenkomst afgesloten met het oog op de verwerving van Distrigas-aandelen via een gemeenschappelijk orgaan : Publigas. Socogas werd in eerste instantie in Publigas ingebracht, waarna Publigas 16,62% van Distrigas heeft verworven. Daarnaast heeft Distrihold (helft van de aandelen +1 voor Tractebel ; helft van de aandelen -1 voor Publigas) een participatie van 16,75% genomen in Distrigas waardoor de gemeenten ongeveer 25% (100% Publigas, 50% Distrihold) van Distrigas bezitten.

De intercommunales hebben voor hun participatie 7 van de 21 bestuursmandaten toegewezen gekregen (4 voor Vlaanderen). Er bestaat bijgevolg reeds geruime tijd een feitelijke eigendomsverwevenheid tussen de aardgasaanvoer en de aardgasdistributie. De belangen van de intercommunales als aandeelhouder en als klant van Distrigas zijn wel duidelijk gescheiden. De 'aandeelhouder' is vertegenwoordigd door Publigas en de 'klant' door Intermixt en Inter-Regies.

Op 3 juni 1996 werden in het kader van de beursgang van Distrigas 116.809 aandelen (16,71% van het kapitaal) aan het publiek te koop aangeboden. De inschrijving van deze aandelen categorie D op de Eerste Markt van de Beurs van Brussel vond plaats op 18 juni 1996. Deze D-aandelen zijn de enige die op de beurs verhandeld kunnen worden.

Momenteel zijn 92% procent van de inkoopcontracten van Distrigas langlopende take-or-pay (TOP) contracten met een gegarandeerde afname en een vaste prijs. De TOP-contracten met Algerije, Nederland en Noorwegen vervallen respectievelijk in 2006, 2016 en 2022. De overige 8% van de aardgasbevoorrading vindt plaats op basis van tradingcontracten.

d) Inhoud van de aardgasrichtlijn

Artikel 3

De lidstaten mogen in het kader van het algemeen economisch belang de aardgasbedrijven openbaredienstverplichtingen opleggen, die betrekking hebben op de veiligheid, met inbegrip van de continuïteit van de voorziening, regelmaat, kwaliteit en prijs van de leveringen, alsmede de bescherming van het milieu. De verplichtingen moeten duidelijk gedefinieerd, transparant, niet-discriminerend en controleerbaar zijn.

De distributiesector wordt in het kader van de richtlijn ook aan concurrentie onderworpen. Klanten die door de lidstaat of de richtlijn worden erkend als 'vrije' klant, moeten zich bij een leverancier naar keuze kunnen bevoorraden. Voor de bevoorrading van deze klanten kan dus in geen geval een distributiemonopolie gelden. Uit algemeen economische noodzaak, bijvoorbeeld om de openbaredienstverlening te verzekeren, kunnen de lidstaten hiervan afwijken.

Artikel 4

Wanneer een toestemming (bouwvergunning, milieuvergunning, licentie, concessie, ...) nodig is om een infrastructuur voor de aardgasvoorziening op te richten, zal de lidstaat of het daartoe aangestelde organisme objectieve en niet-discriminerende criteria vastleggen.

Bij weigering moeten de objectieve en niet-discriminerende redenen aan de aanvrager worden meegedeeld en moet de Europese Commissie hierover ingelicht worden. De lidstaten moeten in een beroepsprocedure tegen dergelijke weigering voorzien.

Voor de distributie van aardgas kan een monopolie worden in stand gehouden wanneer dit nodig zou zijn om de openbaredienstverlening te verzekeren (cf. artikel 3). Een exclusieve concessie voor het transport en de opslag van aardgas is in tegenstrijd met de richtlijn.

Artikel 5

De lidstaten moeten technische aansluitingsvoorschriften opmaken om de interoperabiliteit van de systemen (nieuwe en bestaande) te garanderen op een objectieve en niet-discriminerende wijze.

Artikelen 6, 7 en 8

De lidstaten moeten er op toezien dat de transmissie-, opslag- en LNG-bedrijven hun activiteiten op een veilige, betrouwbare, efficiënte en milieuvriendelijke manier organiseren.

Zij moeten de commercieel gevoelige gegevens waarvan zij kennis krijgen bij het geven van toegang tot het systeem, vertrouwelijk behandelen.

Artikelen 9, 10 en 11

De lidstaten kunnen de distributiebedrijven verplichten te leveren aan in een bepaald gebied gevestigde of tot een bepaalde categorie behorende afnemers.

De lidstaten moeten er op toezien dat de distributiebedrijven hun activiteiten op een veilige, betrouwbare, efficiënte en milieuvriendelijke manier organiseren.

Zij moeten de commercieel gevoelige gegevens waarvan zij kennis krijgen bij het geven van toegang tot het systeem, vertrouwelijk behandelen.

Artikelen 12 en 13

De rekeningen van alle geïntegreerde bedrijven in de sector moeten zo transparant mogelijk zijn, met name met het oog op de opsporing van eventuele misbruiken van machtsposities, zoals abnormaal lage of hoge tarieven of discriminerende praktijken voor gelijkwaardige diensten. Hiertoe dienen intern afzonderlijke boekhoudingen te worden gevoerd voor de transmissie, de distributie en de op-

slag van aardgas. Deze interne boekhoudingen bevatten per activiteit een balans en een winst- en verliesrekening.

Wanneer voor de markttoegang gekozen wordt voor de gereguleerde toegang tot de markt en de toegang gebaseerd is op één enkel tarief voor zowel transmissie als distributie, kunnen de transmissie- en distributieboekhoudingen worden gecombineerd.

Artikelen 14, 15 en 16

In de richtlijn worden twee mogelijkheden voorzien om toegang tot het net te krijgen, namelijk de toegang tot het net via onderhandelingen en de gereguleerde toegang tot het net.

– Toegang tot het net via onderhandelingen

De nodige maatregelen moeten genomen worden opdat aardgasbedrijven en in aanmerking komende afnemers, binnen en buiten het door het net bestreken grondgebied, over toegang tot het net kunnen onderhandelen met het aardgasbedrijf dat eigenaar is van het net.

De aardgasbedrijven moeten de belangrijkste commerciële voorwaarden voor het gebruik van het net publiceren in het eerste jaar na de uitvoering van de richtlijn en vervolgens elk jaar.

– Gereguleerde toegang tot het net

In aanmerking komende afnemers krijgen op basis van gepubliceerde tarieven en/of voorwaarden en verplichtingen voor het gebruik van het net een recht van toegang tot het net. Dit recht van toegang voor vrije klanten kan worden verleend door hen in staat te stellen leveringscontracten af te sluiten met andere concurrerende aardgasbedrijven dan de eigenaar en/of exploitant van het net of een verwant bedrijf.

Het betrokken aardgasbedrijf kan enkel de toegang weigeren wanneer hij niet over de nodige capaciteit beschikt, de toegang het nakomen van de openbaredienstverplichtingen zou verhinderen of op grond van ernstige economische of financiële moeilijkheden met take-or-pay (TOP) contracten.

Als een gebrek aan capaciteit wordt ingeroepen voor het weigeren van de toegang, kan de lidstaat het betrokken aardgasbedrijf verplichten de nodige uitbreidingswerkzaamheden uit te voeren voor zover dit economisch verantwoord is.

Artikel 18

De lidstaten dienen aan te geven welke afnemers in aanmerking komen. Dit zijn de afnemers binnen hun grondgebied die juridisch bevoegd zijn aardgas af te nemen of te kopen.

De lidstaten moeten de nodige maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat tenminste de volgende afnemers als in aanmerking komende afnemers worden aangemerkt :

– gasgestookte elektriciteitscentrales ongeacht hun jaarlijks verbruiksniveau. Teneinde het evenwicht op de elektriciteitsmarkt te waarborgen, kunnen de lidstaten echter voor het in aanmerking nemen van warmtekrachtproducenten een drempel instellen die niet hoger kan zijn dan het beoogde niveau voor andere eindafnemers. De Commissie moet van dergelijke drempels in kennis worden gesteld ;

– andere eindafnemers die per verbruikslokatie meer dan 25 miljoen kubieke meter aardgas per jaar verbruiken.

De definitie van in aanmerking komende (‘vrije’) afnemers moet onmiddellijk leiden tot een marktopenstelling van ten minste 20% van het totale jaarlijkse aardgasverbruik van de nationale gasmarkt. Dit percentage wordt 5 jaar na de inwerkingtreding van deze richtlijn verhoogd tot 28% van het totale jaarlijkse aardgasverbruik van de nationale aardgasmarkt, en tien jaar na de inwerkingtreding van deze richtlijn tot 33% van het totale jaarlijkse aardgasverbruik van de nationale aardgasmarkt.

De drempel van 25 miljoen kubieke meter voor vrije afnemers wordt, behalve voor gasgestookte centrales, vijf jaar na de inwerkingtreding van deze richtlijn verlaagd tot 15 miljoen kubieke meter per jaar per verbruikslocatie en tien jaar na de inwerkingtreding van deze richtlijn tot 5 miljoen kubieke meter per jaar per verbruikslocatie.

Indien de criteria voor in aanmerking komende klanten leidt tot een marktopenstelling van meer dan 30% van het totale jaarlijkse gasverbruik van de nationale gasmarkt, kan de lidstaat de definitie van in aanmerking komende afnemers in zoverre wijzigen dat de marktopenstelling wordt verminderd tot minimaal 30% van het totale jaarlijkse

gasverbruik van de nationale gasmarkt. Het percentage van 30% wordt vijf jaar na de inwerkingtreding van de richtlijn verhoogd tot 38% en tien jaar na de inwerkingtreding tot 43%.

De distributiebedrijven komen in aanmerking voor de hoeveelheid die wordt verbruikt door hun, binnen hun distributiesysteem als in aanmerking komende afnemers aangemerkte afnemers, teneinde aan deze afnemers te leveren. De lidstaten moeten voor 31/1 van elk jaar de criteria bekend maken voor het bepalen van de in aanmerking komende afnemers.

Artikel 19

Het wederkerigheidsprincipe wordt expliciet ingevoerd. Er is geen weigering van levering door een buitenlands aardgasbedrijf aan een in aanmerking komende afnemer in ons land mogelijk wanneer de betrokken afnemer in het land van het leverende aardgasbedrijf als een in aanmerking komende afnemer wordt gecatalogeerd.

Indien de markttoegang geweigerd wordt omdat de betrokken afnemer slechts in één van de twee landen als in aanmerking komende klant wordt aangemerkt, kan de Commissie op verzoek van de lidstaat waar de afnemer is gevestigd toch de verplichting opleggen om de gevraagde gaslevering uit te voeren.

Artikel 20

De lidstaten nemen de nodige maatregelen om de aardgasbedrijven in de mogelijkheid te stellen om de vrije klanten te bevoorraden via een directe leiding. De lidstaat stelt objectieve en niet-discriminerende criteria vast voor de toekenning van vergunningen voor de aanleg van een directe leiding.

Artikel 21

Lidstaten moeten erop toezien dat partijen te goeder trouw onderhandelen. Een onafhankelijke instantie moet geschillen beslechten.

Artikel 22

De lidstaten hebben de bevoegdheid om regulatoren aan te duiden. Gelet op de bevoegdheidsverdeling inzake het energiebeleid hebben de gewesten de mogelijkheid om voor de regulering, controle en transparantie van de activiteiten die onder hun bevoegdheid ressorteren, een doelmatig reguleringsmechanisme in te stellen.

Artikel 24

Bij een plotselinge crisis op de energiemarkt kan de lidstaat tijdelijk de nodige beschermingsmaatregelen treffen.

Artikel 25

Indien een aardgasbedrijf ernstige economische en financiële moeilijkheden ondervindt of meent dergelijke moeilijkheden te zullen ondervinden wegens take-or-pay (TOP) verbintenissen die het in één of meer aardgasaankoopcontracten is aangegaan, kan een verzoek om een tijdelijke afwijking van de toegang tot het net worden toegezonden aan de betrokken lidstaat of de aangewezen bevoegde instantie. Een TOP-verbintenis is een clausule in een contract voor de levering van aardgas tussen leverancier en koper, waarbij de koper zich ertoe verbindt een bepaald volume te betalen, ongeacht of hij het aardgas afneemt.

Wanneer een aardgasbedrijf toegang tot het net heeft geweigerd, dient het verzoek onverwijld te worden ingediend. De verzoeken moeten vergezeld zijn van alle relevante informatie over de aard en de omvang van het probleem en over de inspanningen die het aardgasbedrijf geleverd heeft om het probleem op te lossen.

De lidstaat of de aangewezen bevoegde instantie mag een afwijking toestaan en brengt het besluit onverwijld ter kennis van de Commissie. De Commissie kan verzoeken dat de lidstaat of de aangewezen bevoegde instantie het besluit tot toestaan van een afwijking wijzigt of intrekt.

Bij de beslissing over de afwijkingen houdt de lidstaat of de aangewezen bevoegde instantie en de Commissie in het bijzonder rekening met de volgende criteria :

a) de doelstelling om een concurrerende gasmarkt tot stand te brengen ;

b) de noodzaak om openbaredienstverplichtingen na te komen en de gewaarborgde levering te waarborgen ;

c) de positie van het aardgasbedrijf op de gasmarkt en de huidige concurrentiesituatie op die markt ;

d) de ernst van de economische en financiële moeilijkheden die aardgasbedrijven of in aanmerking komende afnemers ondervinden ;

e) de datum van ondertekening en de voorwaarden van het/de betrokken contract(en), onder andere in hoeverre daarbij rekening is gehouden met veranderingen in de markt ;

f) de inspanningen die zijn geleverd om een oplossing voor het probleem te vinden ;

g) de mate waarin het bedrijf bij de aanvaarding van de betrokken TOP-verbintenissen, gezien de bepalingen van deze richtlijn, redelijkerwijs had kunnen verwachten dat zich ernstige moeilijkheden zouden voordoen ;

h) de mate waarin het net gekoppeld is aan andere netten en de mate van interoperabiliteit van de netten ;

i) de gevolgen die het toestaan van een afwijking kan hebben voor de correcte toepassing van de richtlijn.

Ernstige moeilijkheden kunnen in geen geval worden aangevoerd wanneer de verkoop van aardgas niet terugloopt tot beneden de gegarandeerde minimumafname die in TOP-contracten voor gas vastgelegd is of voorzover het betrokken TOP-contract voor gasaankoop kan worden aangepast of het aardgasbedrijf alternatieve afzetmogelijkheden kan vinden.

Artikel 26

De lidstaten die niet rechtstreeks aan het koppelnet van een andere lidstaat gekoppeld zijn en slechts één externe hoofdleverancier hebben, mogen van deze richtlijn afwijken. Een leverancier met een marktaandeel van meer dan 75% wordt beschouwd als een hoofdleverancier.

Een lidstaat die als opkomende markt kan worden aangemerkt (Griekenland en Portugal) en die als gevolg van de toepassing van deze richtlijn aanzienlijke problemen ondervindt die geen verband houden met de TOP-contracten, mag van sommige bepalingen van deze richtlijn (artikelen 4, 18 en 20) afwijken.

Voorts kunnen de lidstaten, indien de toepassing van deze richtlijn voor een geografisch beperkt gebied van een lidstaat grote problemen zou opleveren en met het oog op het stimuleren van investeringen, de Commissie verzoeken om een tijdelijke afwijking voor ontwikkelingen in die gebieden.

De afwijking mag alleen worden toegestaan als het betrokken gebied niet of sedert minder dan tien jaar beschikt over een infrastructuur voor de gasvoorziening. De tijdelijke afwijking mag niet langer duren dan tien jaar na de eerste gaslevering in het gebied.

Artikel 27

De Commissie legt 1 jaar na de inwerkingtreding een rapport voor over de harmonisatiebehoeften die niet in verband staan met deze richtlijn. De Raad en het Europees Parlement spreken zich binnen de twee jaar na de indiening uit over het rapport met harmonisatievoorstellen.

Artikel 29

De lidstaten dienen de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen uit te werken om de richtlijn uiterlijk twee jaar na datum van inwerkingtreding om te zetten in intern recht.

Artikel 30

De richtlijn trad in werking 20 dagen na publicatie in het Publicatieblad, namelijk op 10 augustus 1998.

4. VERGELIJKING MET ELEKTRICITEITSSECTOR

De aardgasmarkt kent naast een aantal overeenkomsten met de elektriciteitsmarkt, ook een aantal grote verschillen.

De overeenkomsten zijn onder meer dat zowel elektriciteit als aardgas leidinggebonden energiedragers zijn. Het meest directe verband is dat aardgas een brandstof is voor elektriciteitsopwekking. Belangrijk is ook dat een groot deel van de distributiebedrijven zowel aardgas als elektriciteit verdelen.

De verschillen tussen beide energiemarkten en energiebronnen zijn talrijk. De belangrijkste verschillen zijn :

– de aardgasmarkt is nu reeds een internationale, concurrerende markt, terwijl de elektriciteitsmarkt dat momenteel slechts in beperkte mate is ;

– aardgas wordt reeds voor een belangrijk deel getransporteerd over de netten van een ander. Bij elektriciteit is voornamelijk sprake van uitwisselingsafspraken inzake import en export ;

– elektriciteit is een secundaire energiedrager en kan in beginsel overal worden opgewekt. Aardgas is een primaire brandstof, het aantal bronnen is beperkt en meestal ver weg. Aardgas treedt daarmee ook altijd in concurrentie met andere energiedragers (overwegend aardolie) ;

– in tegenstelling tot de elektriciteitsprijzen behoren de gasprijzen in België zowel voor huishoudelijke gebruikers, KMO's als industriële grootverbruikers, tot de laagste in Europa. Enkel in aardgasproducerende landen als Nederland en het Verenigd Koninkrijk liggen de aardgasprijzen lager.

5. DE FEDERALE WET BETREFFENDE DE ORGANISATIE VAN DE GASMARKT EN HET FISCAAL STATUUT VAN DE ELEKTRICITEITSPRODUCENTEN VAN 29 APRIL 1999[1]

De federale wet van 29 april 1999 wijzigt de wet van 12 juli 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen, en heeft betrekking op de federale bevoegdheden inzake de aardgassector.

De krachtlijnen van de wet zijn onder meer de volgende :

– onmiddellijke verkiesbaarheid van de elektriciteitsproducenten en van de industriële klanten van het vervoernet die meer dan 25 miljoen m^3 verbruiken ; vanaf 10 augustus 2003 wordt de drempel verlaagd tot 15 miljoen m^3 en vanaf 1 oktober 2006 tot 5 miljoen m^3 ; vanaf 1 oktober 2010 valt de verbruiksdrempel voor industriële klanten weg en komen ook de distributieondernemingen integraal in aanmerking ;

– de wet voorziet de mogelijkheid om bepaalde groepen van eindverbruikers vervroegd verkiesbaar te maken in functie van de marktopening in de andere lidstaten ;

– de distributieondernemingen zijn verkiesbaar voor de leveringen aan verkiesbare klanten die op hun net zijn aangesloten ;

– het transport- en leveringsmonopolie van Distrigas wordt opgeheven ;

– voor de toegang tot het vervoernet wordt een onderhandelde toegang voorgesteld ;

– de toekenning van een vervoervergunning voor de aanleg van directe leidingen wordt onderworpen aan een weigering van toegang tot het vervoernet ;

– om de twee jaar zal een indicatief bevoorradingsplan worden opgesteld ;

– de regulering van het opengestelde gedeelte van de markt wordt toevertrouwd aan een nieuw reguleringsorgaan.

Als gevolg van de goedkeuring van de wet van 29 april 1999 is 47% van de Belgische aardgasmarkt onmiddellijk open voor concurrentie, waarvan 25% elektriciteitsproducenten en 22% rechtstreekse klanten van Distrigas. Daarmee ligt België van meet af aan een heel stuk boven de minimumgraad van openstelling die wordt opgelegd door de Europese Richtlijn (20%), maar onder de gemiddelde graad van reële openstelling in de Europese Unie (78%).

De wet van 29 april 1999 geeft aan elektriciteitsproducenten onmiddellijk de mogelijkheid om aardgas te kopen bij de goedkoopste leverancier, zowel voor klassieke elektriciteitscentrales als voor gasgestookte centrales met warmtekrachtkoppeling. Tegelijkertijd kunnen ook 38 Belgische industriële bedrijven die aangesloten zijn op het vervoernet (waarvan er 23 gevestigd zijn in het Vlaamse Gewest) vrij hun gas aankopen. In 2003

1 B.S. 11.05.1999

worden dat er 66 (38) en in 2006 worden dat er 133 (78).

6. DECRETAAL INVULLEN VAN DE GEWESTELIJKE BEVOEGDHEDEN

6.1. Organisatie van de markt

Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG)

Het werkveld van de reguleringsinstantie, opgericht in artikel 27, § 1, van het Elektriciteitsdecreet, en dat beperkt was tot de elektriciteitsmarkt, zal vanaf de goedkeuring van het Aardgasdecreet met de aardgasmarkt uitgebreid worden. De reguleringsinstantie zal daarom voortaan de naam 'Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt', afgekort VREG, krijgen. De reguleringsinstantie zal hiertoe uitgebreid worden met twee beheerders specifiek voor de aardgassector.

Beheer van het aardgasdistributienet

Elk aardgasdistributienet, dat geografisch is afgebakend en in het ontwerp van decreet wordt gedefinieerd, dient te worden beheerd door een aardgasnetbeheerder. Aan de aardgasnetbeheerder worden specifieke taken toebedeeld ter instandhouding en verdere ontwikkeling van het betrokken aardgasdistributienet.

De aardgasnetbeheerders worden door de VREG aangewezen en moeten voldoen aan de voorwaarden die door de Vlaamse regering zullen worden vastgesteld. De gemeenten verlenen advies voor de aardgasdistributienetten waarvan zij geheel of gedeeltelijk (rechtstreeks of onrechtstreeks) eigenaar zijn. De VREG kan maar van het advies van de betrokken gemeenten afwijken indien aan één of meerdere van deze voorwaarden niet wordt voldaan door de voorgedragen kandidaat-aardgasnetbeheerder.

De aardgasnetbeheerders krijgen een leveringsmonopolie voor verkoop van aardgas aan gebonden afnemers die aangesloten zijn op het net dat zij beheren.

De aardgasnetbeheerder is een aparte rechtspersoon met voldoende beheersmatige onafhankelijkheid ten aanzien van eventuele aandeelhouders/invoerders, aandeelhouders/leveranciers en aandeelhouders/tussenpersonen.

De boekhoudkundige scheiding van de verschillende activiteiten wordt geregeld in artikel 15/12 van de wet van 12 april, zoals gewijzigd door de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de gasmarkt en het fiscaal statuut van de elektriciteitsproducenten.

In het decreet worden aan de aardgasnetbeheerders voorwaarden opgelegd betreffende hun beheersmatige en juridische onafhankelijkheid ten aanzien van invoerders, houders van een leveringsvergunning en tussenpersonen. Deze voorwaarden zullen bepaald worden in een uitvoeringsbesluit en zullen onder andere betrekking hebben op de activiteiten van de aardgasnetbeheerder, de deelneming van andere ondernemingen in de aardgasnetbeheerder, de deelneming van de aardgasnetbeheerder in andere ondernemingen, de verhouding van de aardgasnetbeheerder t.o.v. derden, het bestuursorgaan van de aardgasnetbeheerder, het orgaan belast met de dagelijkse leiding van de aardgasnetbeheerder en de personeelsleden van de aardgasnetbeheerder.

Om te vermijden dat invoerders, houders van een leveringsvergunning en tussenpersonen invloed uitoefenen op het beheer van het aardgasdistributienet :

– mag de aardgasnetbeheerder een aantal strategische en vertrouwelijke taken niet uitbesteden aan invoerders of leveranciers van aardgas ;

– moet de participatie van invoerders en leveranciers van aardgas in het kapitaal van de aardgasnetbeheerder beperkt worden ;

– mag de aardgasnetbeheerder niet participeren in invoerders en leveranciers van aardgas ;

– mag de aardgasnetbeheerder geen enkele onderneming bevoordelen ;

– moet het bestuursorgaan van de aardgasnetbeheerder hoofdzakelijk samengesteld zijn uit onafhankelijke bestuurders ;

– mogen de personeelsleden van de aardgasnetbeheerder geen functie uitoefenen voor invoerders en leveranciers van aardgas.

Om de financiële gevolgen van het decreet voor de gemeenten te beperken en de opgebouwde knowhow blijvend te kunnen valoriseren, wordt decretaal de mogelijkheid voorzien dat intercommunales kunnen participeren in handelsvennootschappen die energie en energiediensten leveren aan in aan-

merking komende afnemers. Deze participatie dient te gebeuren via een andere intercommunale dan diegene die eventueel als aardgasnetbeheerder wordt aangeduid.

Levering

De distributie van aardgas aan in aanmerking komende afnemers via het aardgasdistributienet wordt onderworpen aan een voorafgaande individuele leveringsvergunning.

Aan de aardgasnetbeheerder kan enkel een leveringsvergunning worden verleend voor het uitvoeren van de hem opgelegde openbaredienstverplichtingen, bijvoorbeeld de ononderbroken levering van een minimale hoeveelheid aardgas in geval van niet-betaling van de aardgasfactuur en de verzekerde bevoorrading van de afnemers in geval de houder van een leveringsvergunning zijn verplichtingen niet nakomt. Het zou immers niet opportuun zijn dat de aardgasnetbeheerder kan leveren aan vrije afnemers, dus als concurrent van de houders van een leveringsvergunning zou optreden, terwijl hij in zijn functie als aardgasnetbeheerder bepaalde informatie verkrijgt van die concurrenten. Dezelfde redenering geldt voor de vervoerondernemingen bedoeld in artikel 1 van de Gaswet.

De toelating voor de aanleg van een directe leiding kan door de Vlaamse regering afhankelijk worden gemaakt van een weigering van toegang tot het aardgasdistributienet of van het ontbreken van een aanbod tot gebruik van een aardgasdistributienet tegen redelijke economische en technische voorwaarden.

Toegang tot het aardgasdistributienet

De erkenning van de afnemers als vrije of in aanmerking komende afnemers is een bevoegdheid van de gewesten voor zover zij afnemers zijn die aangesloten zijn op een aardgasdistributienet. De Vlaamse regering zal jaarlijks de criteria voor de in aanmerking komende afnemers van de distributie bepalen. Hierbij zal rekening worden gehouden met de graad van openstelling in de de ons omringende landen (Nederland, Duitsland en Frankrijk). De geldende criteria zullen jaarlijks worden gepubliceerd.

De volgende categorieën van afnemers komen onmiddellijk in aanmerking :

– de eindafnemers die elektriciteit produceren door middel van een kwalitatieve warmtekrachtinstallatie, voor wat de afname van aardgas ten behoeve van die installatie betreft via een aansluitpunt op het aardgasdistributienet ;

– de eindafnemers die aangesloten zijn op het aardgasdistributienet en die jaarlijks meer dan 1 miljoen Nm^3 equivalent rijk aardgas verbruiken op basis van het verbruik op de locatie ; met 1 miljoen Nm^3 'equivalent' rijk aardgas wordt de hoeveelheid aardgas bedoeld waarvan de energie-inhoud gelijk is aan de energie-inhoud van 1 miljoen Nm^3 rijk aardgas ;

– de eindafnemers van een hoeveelheid gas bij een leverancier die deze hoeveelheid gas betrekt uit hernieuwbare energiebronnen voorzover dit gas werd geproduceerd in het Vlaamse Gewest en werd toegevoegd aan het aardgasnet na opwerking tot aardgaskwaliteit ;

– de houders van een leveringsvergunning voor de hoeveelheid aardgas verbruikt door hun afnemers die zijn aangewezen als in aanmerkingkomend, teneinde deze afnemers te bevoorraden.

De Vlaamse distributiemaatschappijen hebben ongeveer 300 klanten met een verbruik groter dan 1 miljoen Nm^3 aardgas per jaar. Deze klanten zijn goed voor ongeveer 20% van de aardgasverkoop van de distributiemaatschappijen. Op Belgisch niveau betekent een verkiesbaarheidsdrempel van 1 miljoen Nm^3 per jaar een globale marktopening van 64%, waarvan 25% elektriciteitsproducenten, 32% rechtstreekse klanten van Distrigas en 7% klanten van de distributiemaatschappijen.

6.2. Een duurzaam energiebeleid

In het kader van de klimaatconferentie van Kyoto heeft België – en dus ook Vlaanderen – het engagement aangegaan om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen.

Om de vooropgestelde vermindering te kunnen realiseren, zullen inspanningen moeten worden geleverd om de energie-efficiëntie te verhogen via de bevordering van rationeel energiegebruik en de uitbouw van milieuvriendelijke elektriciteitsopwekking.

6.2.1. Bevordering van het rationeel energiegebruik

In het ontwerp van decreet wordt de Vlaamse regering gemachtigd openbaredienstverplichtingen op te leggen aan de houders van een leveringsvergunning en de aardgasnetbeheerders.

Een mogelijke openbaredienstverplichting is de bescherming van het leefmilieu via initiatieven gericht op rationeel energiegebruik.

Teneinde concrete doelstellingen in verband met de bevordering van de energie-efficiëntie te kunnen vastleggen, wordt door de Vlaamse Instelling voor het Rationeel Energiegebruik (VIREG) momenteel een inventaris opgemaakt van de energiebesparingmogelijkheden in de diverse sectoren (huishoudens, industrie, tertiaire sector, …). Deze inventaris kan dan ook dienen als leidraad voor de invulling van voormelde openbaredienstverplichtingen.

Bovendien kunnen minimumnormen inzake het rationeel energiegebruik bij de klanten van de leveranciers of aardgasnetbeheerders worden opgelegd.

De maatregelen voor de promotie van rationeel energiegebruik zullen verder uitgewerkt worden in een apart REG-decreet, dat naast de aardgassector ook van toepassing zal zijn op de elektriciteitssector en de aardoliesector.

6.2.2. Bevordering van het gebruik van milieuvriendelijke energieopwekking

In het ontwerp van Aardgasdecreet wordt de mogelijkheid voorzien voor de Vlaamse regering om een systeem van groenewarmtecertificaten in te stellen. De basisprincipes van het systeem van de groenewarmtecertificaten werden reeds opgenomen. Deze zijn gelijkaardig met de basisprincipes van het systeem van de groenewarmtecertificaten, zoals omschreven in het Elektriciteitsdecreet.

Om diverse redenen wordt het systeem van groenewarmtecertificaten voorlopig nog niet concreet uitgewerkt. De realisatie van een certificatensysteem voor groene warmte staat op Europees vlak veel minder ver dan het certificatensysteem voor groene stroom. Bovendien zijn in België de mogelijkheden voor groene warmte beperkter dan voor groene stroom. Tenslotte moet nagegaan worden op welke manier een gelijkaardige verplichting gelegd kan worden op de aardoliesector.

Er moet onderzocht worden of de milieudoelstellingen voor de aardgas- en aardoliesector niet beter gerealiseerd kunnen worden met strenge eisen inzake rationeel energiegebruik dan met eisen inzake milieuvriendelijke energieopwekking.

7. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

Artikelen 1 en 2

Bijgaand ontwerp van decreet houdende de organisatie van de aardgasmarkt, beoogt de omzetting van de richtlijn 98/30/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 juni 1998 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas.

De richtlijn heeft zowel betrekking op federale als gewestelijke aardgasbevoegdheden. Het ontwerp van decreet regelt enkel de gewestelijke bevoegdheden, namelijk de openbare aardgasdistributie.

Artikel 3

Artikel 3 geeft een overzicht van de verschillende begripsbepalingen. Sommige hiervan werden overgenomen uit bovenvermelde Europese richtlijn of uit de federale wet van 29 april 1999.

Artikelen 4 tot 11

De aardgasnetbeheerder zorgt voor het beheer van het hem toegewezen aardgasdistributienet en staat in voor de aardgasvoorziening aan de gebonden (niet in aanmerking komende) afnemers binnen dat net.

Hij kan eveneens contracten voor doorvoer van aardgas afsluiten, zonder dat hij dit aardgas daarom zelf verkoopt aan eindafnemers (verlenen van toegang tot het net).

Met uitzondering van de levering van aardgas in het kader van zijn openbaredienstverplichtingen, mag een aardgasnetbeheerder enkel leveren aan gebonden afnemers.

Teneinde de noodzakelijke transparantie te waarborgen tussen de functie van aardgasnetbeheerder en de functie van leverancier aan gebonden klan-

ten, dient hij, conform de federale aardgaswet van 29 april 1999, een gescheiden boekhouding te voeren.

De aardgasnetbeheerders hebben rechtspersoonlijkheid. Zij bestrijken een afgebakend gebied en moeten aan een aantal minimumeisen, opgesteld door de Vlaamse regering, voldoen.

In het ontwerp van decreet zijn reeds enkele algemene criteria opgenomen. De aardgasnetbeheerder moet een eigendoms- of exploitatierecht hebben over het net dat hij beheert. In het kader van de hem opgelegde openbaredienstverplichtingen, moet hij technisch en financieel in staat zijn om de nodige investeringen te doen.

In het decreet worden aan de aardgasnetbeheerders voorwaarden opgelegd betreffende hun beheersmatige en juridische onafhankelijkheid ten aanzien van invoerders, houders van een leveringsvergunning en tussenpersonen. De voorwaarden zullen bepaald worden in een uitvoeringsbesluit en zullen onder andere betrekking hebben op de activiteiten van de aardgasnetbeheerder, de deelneming van andere ondernemingen in de aardgasnetbeheerder, de deelneming van de aardgasnetbeheerder in andere ondernemingen, de verhouding van de aardgasnetbeheerder t.o.v. derden, het bestuursorgaan van de aardgasnetbeheerder, het orgaan belast met de dagelijkse leiding van de aardgasnetbeheerder en de personeelsleden van de aardgasnetbeheerder.

Om te vermijden dat invoerders, houders van een leveringsvergunning en tussenpersonen invloed uitoefenen op het beheer van het aardgasdistributienet :

– mag de aardgasnetbeheerder een aantal strategische en vertrouwelijke taken niet uitbesteden aan invoerders of leveranciers van aardgas ;

– moet de participatie van invoerders en leveranciers van aardgas in het kapitaal van de aardgasnetbeheerder beperkt worden ;

– mag de aardgasnetbeheerder niet participeren in invoerders en leveranciers van aardgas ;

– mag de aardgasnetbeheerder geen enkele onderneming bevoordelen ;

– moet het bestuursorgaan van de aardgasnetbeheerder hoofdzakelijk samengesteld zijn uit onafhankelijke bestuurders ;

– mogen de personeelsleden van de aardgasnetbeheerder geen functie uitoefenen voor invoerders en leveranciers van aardgas.

Om het openbaar belang van de functie van aardgasnetbeheerder te benadrukken, wordt in het ontwerp van decreet gepreciseerd dat de gemeenten een quasi-bindend advies verstrekken over de ingediende kandidaturen voor de aardgasdistributienetten die geheel of gedeeltelijk eigendom zijn van de gemeenten.

Er kan van uitgegaan worden dat in eerste instantie de huidige eigenaars van het aardgasdistributienet zullen voorgedragen worden als aardgasnetbeheerder.

Indien dat niet het geval zou zijn, zal de aardgasnetbeheerder de eigenaar moeten vergoeden voor het gebruik van zijn net. Deze vergoeding zal moeten worden verrekend in het tarief voor het gebruik van het aardgasdistributienet. Zolang de tariefbevoegdheid een federale aangelegenheid is, zal de federale reguleringsinstantie hierop toezicht moeten uitoefenen.

De aanstellingsduur van 12 jaar is enerzijds ingegeven omwille van redenen van continuïteit. Anderzijds is de aanstellingsduur ook niet te lang genomen om andere of eventuele nieuwe aardgasnetbeheerders een kans te geven om zich kandidaat te stellen.

De aardgasnetbeheerders hebben een dubbele taak. Enerzijds het beheer – tegen vergoeding – van de verdeling van aardgas naar vrije afnemers die op hun net zijn aangesloten en anderzijds de verkoop en levering van aardgas aan de gebonden klanten die op hun net zijn aangesloten.

De eerste taak zal op termijn toenemen naargelang meer en meer categorieën van verbruikers als in aanmerking komende of vrije afnemers bestempeld worden. De tweede taak omvat de opdracht die momenteel door de intercommunale verenigingen wordt ingevuld.

Het is duidelijk dat, in vergelijking met de huidige situatie, de aardgasnetbeheerders voor hun eigen verkopen in de komende jaren geconfronteerd zullen worden met een krimpende markt. Meer en meer van hun afnemers zullen op termijn vrije afnemers worden die zich bij andere leveranciers zullen kunnen gaan bevoorraden. Voor deze leveringen zal de aardgasnetbeheerder enkel nog een vooraf gepubliceerde vergoeding kunnen aanrekenen voor het gebruik van zijn net.

Met uitzondering van de levering van aardgas in het kader van hun openbaredienstverplichtingen, wordt aan de aardgasnetbeheerders geen leveringsvergunning verleend voor de verkoop van aardgas aan in aanmerking komende afnemers. Gebonden afnemers die op een bepaald moment in aanmerking komen, moeten verder voorzien worden van aardgas door een door de aardgasnetbeheerder aangeduide houder van een leveringsvergunning. Vanaf dat moment zijn deze afnemers vrij om een andere leverancier te kiezen (opting-out systeem). In een uitvoeringsbesluit zullen de nadere toepassingsmodaliteiten en procedures vastgelegd worden. Zo zullen de aardgasnetbeheerders verplicht worden om hun klanten ervan op de hoogte te brengen dat ze voortaan door een andere leverancier worden bevoorraad en dat ze de mogelijkheid hebben om van leverancier te veranderen.

Net zoals de vervoerondernemingen waarop de federale gaswet van toepassing is, dient ook de aardgasnetbeheerder zich zo onafhankelijk mogelijk op te stellen ten opzichte van andere spelers op de aardgasmarkt. Zodoende zijn er in het ontwerp een aantal waarborgen ingebouwd ten opzichte van de beheersmatige onafhankelijkheid. De aandeelhoudersstructuur van de aardgasnetbeheerder moet transparant zijn. Eventuele wijzigingen in aandeelhoudersschap moeten meegedeeld worden aan de VREG. Hij zal zijn onafhankelijkheid ten opzichte van zijn eventuele aandeelhouders/invoerders, aandeelhouders/leveranciers of aandeelhouders/tussenpersonen, bij zijn kandidaatstelling tot aardgasnetbeheerder dienen te bewijzen.

Artikelen 12 en 13

De Vlaamse regering kiest voor een systeem van gereguleerde toegang tot het net, aangezien dit volgens haar de meeste waarborgen biedt voor effectieve concurrentie.

Bij een systeem van gereguleerde toegang tot het net worden de tarieven voor het gebruik van het aardgasdistributienet vooraf gepubliceerd. De controle op de bepaling van deze tarieven is op dit moment een federale bevoegdheid.

De Vlaamse aardgasmarkt zal geleidelijk aan worden vrijgemaakt. Dit betekent dat stapsgewijs meer en meer afnemers vrij zullen mogen kiezen bij wie ze de benodigde hoeveelheid aardgas aankopen. De Vlaamse regering bepaalt welke afnemers die aangesloten zijn op het aardgasdistributienet, in aanmerking komende afnemers zijn. Het zijn deze in aanmerking komende afnemers die hun recht voor een gereguleerde toegang tot het net zullen kunnen laten gelden.

Onmiddellijk vanaf de inwerkingtreding van het voorliggend decreet zal vrije toegang tot het aardgasdistributienet verleend worden aan de volgende categorieën van eindafnemers :

– de eindafnemers die elektriciteit produceren door middel van een kwalitatieve warmtekrachtinstallatie, voor wat de afname van aardgas ten behoeve van die installatie betreft via een aansluitpunt op het aardgasdistributienet ;

– de eindafnemers die aangesloten zijn op het aardgasdistributienet en die meer dan 1 miljoen Nm^3 equivalent rijk aardgas per jaar verbruiken op basis van het gebruik op de locatie ;

– de eindafnemers van een hoeveelheid gas bij een leverancier die deze hoeveelheid gas betrekt uit hernieuwbare energiebronnen voorzover dit gas werd geproduceerd in het Vlaamse Gewest en werd toegevoegd aan het aardgasnet na opwerking tot aardgaskwaliteit ;

– de houders van een leveringsvergunning voor de hoeveelheid aardgas verbruikt door hun afnemers die zijn aangewezen als in aanmerkingkomend, teneinde deze afnemers te bevoorraden.

Het decreet voorziet de onmiddellijke vrijmaking van de eindafnemers van gas geproduceerd op basis van hernieuwbare energiebronnen, bijvoorbeeld gas gevormd door de vergisting van organisch materiaal. Recente technologische ontwikkelingen tonen aan dat het op korte termijn wellicht mogelijk wordt om dit gas toe te voegen aan het aardgasnet na opwerking tot aardgaskwaliteit. Het Aardgasdecreet wenst deze ontwikkeling te stimuleren.

De Vlaamse aardgasmarkt zal geleidelijk aan verder worden vrijgemaakt, rekening houdend met de evolutie van de openstelling van de aardgasmarkt in de andere lidstaten van de Europese Unie. Eerst zal evenwel de reguleringsinstantie geïnstalleerd en operationeel gemaakt worden, zullen de aardgasnetbeheerders aangeduid worden en zullen de openbaredienstverplichtingen degelijk uitgewerkt worden om te vermijden dat de vrijmaking van de markt ten koste gaat van ecologische en sociale doelstellingen.

In aanmerking komende afnemers kunnen op eenvoudig verzoek toegang krijgen tot het net. In principe mogen de aardgasnetbeheerders dit verzoek niet afwijzen en moeten zij hun net voor de gevraagde transporten ter beschikking stellen. Dit tegen de vooraf bepaalde tarieven en technische voorwaarden.

Er zijn slechts enkele gevallen waarin de aardgasnetbeheerder kan weigeren om een gevraagd transport toe te laten, namelijk :

1° indien de veilige en betrouwbare werking van het aardgasdistributienet in het gedrang komt ;

2° indien hij kan aantonen over onvoldoende capaciteit te beschikken om het transport mogelijk te maken ; uiteraard dient de aardgasnetbeheerder dan de nodige maatregelen te nemen om dit tekort op te vangen ; een tijdelijk tekort aan capaciteit kan geduld worden ; wanneer echter blijkt dat een aardgasnetbeheerder structureel te weinig capaciteit ter beschikking heeft dan kan de VREG ingrijpen ;

3° indien de toegang tot het aardgasdistributienet de goede uitvoering van een openbaredienstverplichting door de betrokken aardgasnetbeheerder zou verhinderen ;

4° indien de aanvrager niet voldoet aan de technische minimumeisen zoals opgelegd in art. 9, 1°.

Artikel 14

Artikel 14 bevat de zogenaamde wederkerigheidsclausule zoals deze is opgenomen in artikel 19 van de richtlijn. Deze clausule wordt voorzien om te vermijden dat aan leveranciers gevestigd in lidstaten met een meer gesloten markt dan de Vlaamse aardgasmarkt een ‘free ride’ wordt gegeven.

Artikel 16

Voor de levering van aardgas aan in aanmerking komende afnemers is een leveringsvergunning vereist.

Met uitzondering van de levering van aardgas in het kader van hun openbaredienstverplichtingen, wordt aan de aardgasnetbeheerders geen leveringsvergunning verleend voor de verkoop aan in aanmerking komende afnemers. Dit houdt in dat in principe een aardgasnetbeheerder en een houder van een leveringsvergunning verschillende juridische entiteiten dienen te zijn. Dit moet gezien worden in het licht van de onafhankelijkheid van de aardgasnetbeheerder. De aandeelhoudersstructuur van een leverancier moet transparant zijn. Eventuele wijzigingen in aandeelhoudersschap moeten meegedeeld worden aan de VREG. Aangezien enkel voor de levering van aardgas aan in aanmerking komende afnemers een leveringsvergunning nodig is, behoeft de aardgasnetbeheerder geen leveringsvergunning voor de levering aan zijn gebonden klanten.

Om de financiële gevolgen van het decreet voor de gemeenten te beperken, om de opgebouwde knowhow blijvend te kunnen valoriseren en om de zuivere en gemengde intercommunales de mogelijkheid te bieden om hun verkoopsactiviteiten verder te zetten in een handelsvennootschap, wordt decretaal de mogelijkheid voorzien dat intercommunales kunnen participeren in vennootschappen die aardgas leveren aan in aanmerking komende afnemers. De beheersmatige onafhankelijkheid tussen de functie als aardgasnetbeheerder en als houder van een leveringsvergunning dient echter steeds te worden behouden.

De beslissing van wat er gebeurt met de leveringsvergunning in geval van controlewijziging, fusie of splitsing, zal gebeuren conform de vigerende wetgeving op nationaal en Europees vlak.

Artikel 17

Het aardgasdecreet vereist dat voor de aanleg van leidingen, dienstig voor de uitbouw van een aardgasdistributienet en directe leidingen een toelating moet bekomen worden.

Drie gevallen kunnen worden onderscheiden :

– wanneer het gaat om de aanleg van een gasleiding of directe leiding op een openbaar domein, dient de toelating gegeven te worden door de domeinbeheerder (Vlaams Gewest, provincie, gemeente,…). Deze toelating kan de vorm aannemen van een vergunning in de zin van artikel 40 van het decreet van 18 december 1992 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1993 ;

– wanneer het gaat om de aanleg van een leiding op een privaat domein, dient de toelating gegeven te worden door de eigenaar van het privaat domein ;

– indien de eigenaar van het privaat domein geen toelating wil geven, kan de toelating tot de aanleg van de leiding gegeven worden door de minister, bevoegd voor het energiebeleid. Deze zal dit doen in de vorm van een verklaring van openbaar nut. In de verklaring van openbaar nut beschrijft de minister op gemotiveerde wijze, na onderzoek van het dossier, het openbaar nut van de aanleg van de betrokken gasleidingen of directe leidingen op het domein in kwestie.

De verdere voorwaarden voor het verkrijgen van deze toelating zullen door de Vlaamse regering worden opgesteld.

De toelating voor de aanleg van een directe leiding kan afhankelijk worden gemaakt van een weigering van toegang tot het aardgasdistributienet of van het ontbreken van een aanbod tot gebruik van een aardgasdistributienet tegen redelijke economische en technische voorwaarden.

Een directe leiding is, naar analogie met de definitie van directe lijn uit het Elektriciteitsdecreet, een leiding van een aardgasontginningsgebied in Vlaanderen naar een eindafnemer in Vlaanderen. Het artikel 17 heeft momenteel weinig belang voor directe leidingen. Op dit moment zijn er immers geen aardgasontginningsgebieden in Vlaanderen. Maar indien er in de toekomst aardgas zou ontgonnen worden in de Vlaamse ondergrond zal krachtens dit artikel een toelating gevraagd moeten worden voor de aanleg van een directe leiding.

Artikelen 18 en 19

De Vlaamse regering kan aan de aardgasnetbeheerders en de houders van een leveringsvergunning openbaredienstverplichtingen opleggen. De vermelde openbaredienstverplichtingen kunnen ingedeeld worden in drie categorieën :

1. consumentenbelangen en sociale maatregelen :

   – investeringen in het aardgasdistributienet ;

   – aansluiting van afnemers op het aardgasdistributienet ;

   – ononderbroken levering en verzekerde bevoorrading van afnemers ;

   – maatregelen van sociale aard, zoals de plaatsing van budgetmeters en de gratis levering van een minimale hoeveelheid aardgas ;

2. milieu :

   – programma's ter bevordering van rationeel energiegebruik en hernieuwbare energiebronnen ;

   – minimumnormen inzake het rationeel energiegebruik bij eindafnemers ;

   – informatie en sensibilisering over het aardgasverbruik en de aardgaskosten ;

   – minimumnormen inzake de verkoop van milieuvriendelijker gas dan aardgas ;

3. veiligheid en continuïteit van de voorziening :

   – veiligheid, continuïteit, regelmaat en kwaliteit van leveringen van aardgas.

De Vlaamse overheid kan aan de aardgasnetbeheerders een openbaredienstverplichting opleggen die betrekking heeft op de aansluiting van afnemers op het aardgasdistributienet. Dit betekent evenwel niet dat de aardgasnetbeheerders verplicht zullen worden om iedereen die erom vraagt aan te sluiten op het aardgasdistributienet ongeacht de economische rendabiliteit van de uitbreiding van het net.

In de eerste plaats wordt er gedacht aan de verplichting voor een aardgasnetbeheerder om de nodige leidingen te voorzien in nieuwe verkavelingen die gelegen zijn in zijn verdelingsgebied. De aardgasnetbeheerders kunnen eveneens verplicht worden om jaarlijks aan de VREG een investeringsprogramma ter goedkeuring voor te leggen, waarin de inspanningen worden vermeld om het bestaande net in stand te houden en uit te breiden en om de leidingverliezen te beperken.

Om de opgelegde openbaredienstverplichtingen te financieren zullen de kredieten van het Energiefonds, zoals bedoeld in artikel 20 van het Elektriciteitsdecreet, worden aangewend. Het fonds zal de reële nettokosten van de openbaredienstverplichtingen slechts ten laste nemen voor zover deze kosten een onbillijke last zouden vertegenwoordigen voor de aardgasnetbeheerders en de houders van

een leveringsvergunning die tot deze verplichtingen gehouden zijn.

Artikelen 20 tot 23

Hernieuwbare energiebronnen kunnen niet alleen aangewend worden voor de productie van elektriciteit, maar ook voor de productie van warmte. Van deze mogelijkheid wordt momenteel in Vlaanderen onvoldoende gebruik gemaakt.

Om de productie en het gebruik van deze groene warmte te stimuleren, zal de Vlaamse regering onderzoeken of een systeem van groenewarmtecertificaten kan worden ingevoerd, naar analogie met het systeem van groenestroomcertificaten in het Elektriciteitsdecreet.

De productie van groene warmte zal door dit systeem financieel worden ondersteund. De producent zal voor het verkrijgen van de certificaten moeten aantonen dat de warmte optimaal wordt aangewend.

De Vlaamse regering kan bepalen dat zowel groenewarmtecertificaten als groenestroomcertificaten kunnen ingediend worden om te voldoen aan de voorwaarden opgelegd in artikel 23 van het Elektriciteitsdecreet en in uitvoering van artikel 22, § 1, van het Aardgasdecreet. In een uitvoeringsbesluit zal de verhouding tussen een groenestroomcertificaat en een groenewarmtecertificaat bepaald worden.

Artikelen 24 tot 28

De reguleringsinstantie, bedoeld in artikel 27, § 1, van het Elektriciteitsdecreet, krijgt als nieuwe benaming "de Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt", afgekort VREG. Zij krijgt dezelfde bevoegdheden voor de gasmarkt als voor de elektriciteitsmarkt.

In het voorliggend ontwerp van decreet worden daartoe twee beheerders toegevoegd aan de Vlaamse reguleringsinstantie : één voor de technische directie aardgas en één voor de sociaal-economische directie aardgas.

Door deze uitbreiding dienen ook enkele bijkomende medewerkers aangetrokken te worden : 1 jurist (algemeen juridisch kader, bemiddeling en geschillenbeslechtiging), 2 ingenieurs (technisch reglement, aansluitingsvoorwaarden, groene warmte), 1 economist (aanstelling aardgasnetbeheerders, leveringsvergunningen, openbaredienstverplichtingen, beheer van het Energiefonds) en twee administratieve medewerkers.

De Reguleringsinstantie zal dus twee extra directies krijgen :

Technische directie aardgas :

– opstelling en controle van een technisch reglement voor het beheer van het aardgasdistributienet, de toegang ertoe en de vereisten voor het aanleggen van directe leidingen (artikel 26, 5°) ;

– opstelling en controle van een gedragscode voor de toegang tot het net (artikel 26, 6°).

Sociaal-economische directie aardgas :

– aanwijzing en controle van de aardgasnetbeheerders (artikel 26, 3°) ;

– aflevering van en controle op de leveringsvergunningen (artikel 26, 4°) ;

– controle op de uitvoering van de openbaredienstverplichtingen (artikel 26, 7°) ;

– medebeheer van het Energiefonds (artikel 26, 8°) .

Het werkdomein van de Juridische directie van de reguleringsinstantie zal uitgebreid worden tot de aardgasmarkt.

De VREG beschikt over een dotatie die jaarlijks wordt ingeschreven op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap. Budgettair zal de kostprijs worden gedragen door de heffing op de aardgasnetbeheerders bedoeld in hoofdstuk IX.

Zij kan bij beslissing van de Vlaamse regering bijzondere opdrachten toegewezen krijgen. Hiermee wordt ingespeeld op de snelle evoluties die de vrijmaking van de aardgasmarkt met zich kan meebrengen.

Om haar taak naar behoren te kunnen vervullen, dient de VREG over de nodige gegevens te beschikken. Daartoe dienen alle betrokkenen hun volledige medewerking te verlenen. De gegevens die door de VREG worden opgevraagd, zullen waarschijnlijk vertrouwelijke informatie bevatten. Deze gegevens mogen dan ook enkel maar worden

gebruikt voor de toepassingen vervat in dit decreet en onder voorwaarden gebonden aan procedures.

De gewestelijke energiebevoegdheden die niet gedelegeerd worden aan de VREG, worden verder ingevuld door het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie.

De bemiddelings- en arbitragedienst en de beroepskamer zoals opgericht in het Elektriciteitsdecreet worden bevoegd verklaard voor de geschillen inzake de aardgasmarkt. Partijen kunnen een beroep doen op de bemiddelings- en arbitragedienst voor de regeling van geschillen betreffende de toegang tot het aardgasdistributienet, de toepassing van het technisch reglement en de gedragscode. De beroepskamer zal kunnen beslissen over pre-contractuele geschillen in verband met toegang tot het aardgasdistributienet.

De reguleringsinstantie zal aanvragen voor afwijkingen van de toegang tot het aardgasdistributienet behandelen, zoals bedoeld in artikel 25 van de richtlijn. Dit artikel stelt dat de overheid de toegang tot het aardgasnet kan beperken als de naleving van de TOP-contracten in gevaar komt.

Artikel 29

De VREG wordt gefinancierd uit de Vlaamse begroting.

De Vlaamse regering wenst een evenwicht na te streven tussen enerzijds de uitgaven voor de vrijmaking van de elektriciteits- en gasmarkt en anderzijds een financiële bijdrage afkomstig uit dezelfde sectoren. Artikel 38 van het Elektriciteitsdecreet, ingevoegd door het Programmadecreet 2001, regelt een heffing ten laste van de elektriciteitsnetbeheerders. In artikel 29 wordt eenzelfde heffing ingesteld ten laste van de aardgasnetbeheerders.

Dit artikel bepaalt de belastbare materie van de heffing, namelijk de exploitatie van een aardgasdistributienet. De grondslag van de heffing is de hoeveelheid aardgas uitgedrukt in gigawattuur die jaarlijks (netto) wordt geïnjecteerd op het aardgasdistributienet. Dit aardgas kan worden geïnjecteerd (1) via een vervoernet, bijvoorbeeld het vervoernet als bedoeld in de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen, zoals gewijzigd door de wet van 29 april betreffende de organisatie van de gasmarkt en het fiscaal statuut van de elektriciteitsproducenten, (2) via een ander aardgasdistributienet, of (3) eventueel rechtstreeks door een producent van aardgas. De wijze waarop het aardgas wordt geïnjecteerd, speelt derhalve geen rol. Het aardgas dat door het aardgasdistributienet wordt geïnjecteerd op een ander aardgasdistributienet, maakt geen deel uit van de heffingsgrondslag en wordt belast in dit andere aardgasdistributienet.

De heffing zondigt niet tegen het principe dat eenzelfde belastbare materie in hoofde van dezelfde belastingsplichtige geen twee maal mag getroffen worden door eenzelfde of soortgelijke belasting ("non bis in idem" principe). De gewesten mogen dus geen belasting heffen op materies die reeds het voorwerp uitmaken van een federale belasting. De heffing die in dit decreet wordt opgelegd aan de aardgasdistributienetbeheerders heeft als belastbare materie de exploitatie van het aardgasdistributienet. De belastbare grondslag van de heffing wordt berekend op basis van de hoeveelheid aardgas die op het distributienet van de betrokken netwerkbeheerder wordt geïnjecteerd.

De belastbare materie en grondslag van de heffing verschillen van de belastbare materie en grondslag van de federale heffing ingesteld bij wet van 22 juli 1993 tot instelling van een bijdrage op de energie ter vrijwaring van het concurrentievermogen en de werkgelegenheid (B.S., 29 juli 1993). De wet van 22 juli 1993 heeft een bijdrage opgelegd ten behoeve van de sociale zekerheid op het verbruik van verschillende energiebronnen met name motorbrandstoffen, fossiele brandstoffen voor verwarming en elektrische energie ongeacht de oorsprong ervan. Deze federale bijdrage wordt dus niet enkel geheven op elektriciteit of aardgas, maar ook op onder meer benzine, gasolie en zware stookolie. In deze federale belasting wordt het verbruik van elektriciteit belast, terwijl de heffing voorzien in artikel 29 van dit decreet wordt geheven op de exploitatie van een aardgasdistributienet.

De belastbare materie van voorliggende heffing is eveneens fundamenteel verschillend van de belastbare materie van de BTW. De BTW wordt toegepast op de materiële levering en het materiële vervoer van aardgas en wordt betaald door de verbruiker. Voorliggende heffing wordt toegepast op de publiekrechtelijke activiteit van de exploitatie van het distributienet en wordt betaald door de distributienetbeheerder. De exploitatie van het distributienet door de distributienetbeheerder omvat het in evenwicht houden van het net, het instaan voor een efficiënte, veilige en betrouwbare werking van het net en het onderhouden en uitbreiden van

het net. De reguleringsinstantie controleert de correcte uitvoering van deze taken door de distributienetbeheerder. De voorliggende heffing is bedoeld om de controle door de reguleringsinstantie te financieren.

Ook de belastbare grondslag van voorliggende heffing is verschillend van de belastbare grondslag van de BTW. De BTW is een individuele belasting berekend op de prijs die een tegenprestatie inhoudt voor de levering van een goed of een dienst en is als dusdanig volledig proportioneel met de hoeveelheid geleverd of vervoerd aardgas. Voorliggende heffing is een algemene heffing op de exploitatie van een aardgasdistributienet, waarbij de heffing forfaitair is vastgelegd volgens categorieën van hoeveelheden geïnjecteerd aardgas. Er werd geopteerd voor een forfaitaire heffing volgens categorieën van hoeveelheden geïnjecteerd aardgas, omdat deze hoeveelheden een goede parameter zijn voor de omvang en de totale kostprijs van de exploitatie van het net. Andere grondslagen zoals aantal kilometer leiding of aantal drukstations zijn praktisch moeilijk implementeerbaar aangezien deze niet bij mekaar opgeteld of met mekaar vergeleken kunnen worden.

Ook bij andere gewestelijke heffingen wordt er naast de gewestelijke heffing, BTW geheven door de federale staat zonder dat wordt geraakt aan de belastbare materie van de BTW. Dit is o.m. het geval bij de heffing ter bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging (wet van 26 maart 1971 gewijzigd bij decreet van 19 december 1998). De waterheffing wordt, net zoals de BTW, berekend in functie van het gefactureerde waterverbruik en heeft dus een vergelijkbare belastbare grondslag. De belastbare materie van de heffing betreft, in tegenstelling tot de BTW niet de levering van water, maar wel de watervervuiling. Ook in het geval van de waterheffing wordt eenzelfde of een vergelijkbare belastbare grondslag dus niet geïnterpreteerd als eenzelfde belastbare materie.

Artikel 30

Dit artikel duidt de heffingsplichtigen aan, namelijk de aardgasnetbeheerders zoals bepaald in het Elektriciteitsdecreet. Ook aardgasnetbeheerders-intercommunales worden onderworpen aan de heffing. Met deze heffing op de exploitatie van het aardgasdistributienet wordt bijgevolg afgeweken van de algemene belastingsvrijstelling die de intercommunales genieten op grond van artikel 26 van de wet van 22 december 1986. Het Vlaamse Gewest is hiertoe bevoegd aangezien het Vlaamse Gewest zelf de vrijstellingen bepaalt van de eigenlijke gewestbelastingen en daarboven bevoegd is voor de organieke regeling van de intercommunales.

In het geval dat de VREG voor een bepaald geografisch gebied nog geen aardgasnetbeheerder heeft aangeduid, zal de huidige exploitant van het aardgasdistributienet deze heffing dienen te betalen.

Artikel 31

Dit artikel bepaalt het tarief van de heffing aan de hand van de vermelde tabel.

Artikel 32

Dit artikel schrijft de jaarlijkse indexatie van deze heffing voor. Deze jaarlijkse indexatie is aangewezen aangezien de dotatie aan de reguleringsinstantie in beginsel ook jaarlijks wordt geïndexeerd.

Artikelen 33 tot 44

De artikelen 33 tot 44 zijn identiek aan de overeenstemmende artikelen uit het Elektriciteitsdecreet, ingevoegd door het Programmadecreet 2001, met dien verstande dat het woord "elektriciteit" dient te worden gelezen als "aardgas".

Artikelen 45 tot 51

Twee types van sancties worden voorzien : correctionele straffen en administratieve geldboeten. Deze worden respectievelijk opgelegd door de rechtbanken en reguleringsinstantie. De correctionele geldboeten dienen vermenigvuldigd te worden met de gerechtelijke opdecimes. Deze sancties moeten ervoor zorgen dat de goede werking van de Vlaamse aardgasmarkt en het systeem van groenewarmtecertificaten afdwingbaar is ten opzichte van de aardgasnetbeheerders en de aardgasleveranciers.

De aardgasnetbeheerders vervullen een cruciale functie in het functioneren van de aardgasmarkt. Wanneer zij niet handelen in overeenstemming

met vergunningsvoorwaarden of de bepalingen van dit decreet, dient de VREG te kunnen optreden om de naleving af te dwingen.

Aangezien artikel 46, § 1, de enige administratieve geldboete is waarbij de VREG een appreciatiebevoegdheid heeft, dient enkel voor de beroepen tegen deze sancties rechterlijke toetsing te worden voorzien. De rechter in beroep dient daarbij volgens de leer van het arrest nr. 128/99 van 7 december 1999 van het Arbitragehof eenzelfde beoordelingsbevoegdheid te hebben als de VREG. De rechter in beroep moet dus de hoogte van de administratieve geldboete kunnen verminderen wanneer de VREG zelf een appreciatiebevoegdheid ten aanzien van dat bedrag kan uitoefenen. In het ontwerp werd dan ook een bepaling toegevoegd in het Gerechtelijk Wetboek (op grond van de 'implied powers', zoals voorzien in artikel 10 van de Grondwet), die de Rechtbank van Eerste Aanleg de bevoegdheid geeft kennis te nemen van de beroepen tegen de beslissingen van de reguleringsinstantie inzake het opleggen van een administratieve geldboete op basis van artikel 46, § 1, van het ontwerp. Het instellen van dergelijk beroep werkt schorsend.

Artikel 46, § 2, regelt de oplegging van een administratieve geldboete, waarbij geen enkele appreciatiebevoegdheid wordt gegeven aan de VREG, aangezien de hoogte van de geldboete en de manier waarop deze wordt berekend, expliciet in het decreet wordt vermeld. Zodoende werd geen beroepsprocedure voorzien en staat beroep open bij de Raad van State, die deze beslissing al dan niet kan vernietigen. In voorkomend geval kan de opschorting van de maatregel worden gevorderd.

De hoogte van de administratieve geldboete voor het niet afleveren van één groenewarmtecertificaat om te voldoen aan de verplichting opgelegd in uitvoering van artikel 22, § 1, zal berekend worden aan de hand van het tarief van de administratieve geldboete voor het niet afleveren van één groenestroomcertificaat, bepaald in artikel 43, § 2, van het Elektriciteitsdecreet. Wanneer de Vlaamse regering de verhouding heeft bepaald tussen de groenestroomcertificaten en groenewarmtecertificaten, in uitvoering van artikel 22, § 3, kan op basis van deze gegevens, door toepassing van de regel van drie, berekend worden wat de administratieve boete zal zijn voor het niet afleveren van één groenewarmtecertificaat.

De termijn van tien dagen om de reguleringsinstantie van haar ongelijk te overtuigen is ingesteld om technische fouten te vermijden, zoals een verkeerde berekening van het benodigde aantal certificaten. Het is duidelijk dat daaruit geen appreciatiebevoegdheid volgt.

De eventueel te innen administratieve geldboeten zullen in het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen moeten worden gestort. Dit Fonds werd opgericht in toepassing van artikel 26 van het Elektriciteitsdecreet.

De ontvangen administratieve boetes moeten het Vlaamse Gewest in de mogelijkheid stellen om in het kader van het algemeen belang de nodige initiatieven te ontwikkelen die alsnog de realisatie van de ter zake vooropgestelde beleidsdoelstelling mogelijk maken.

Artikelen 52 tot 54

Om te vermijden dat de uitvoering van bepaalde artikels vertraging zou oplopen door moeilijkheden bij de instelling van de VREG, wordt aan de Vlaamse regering de bevoegdheid verleend in de plaats te treden van deze VREG, zolang de twee bijkomende beheerders bevoegd voor de aardgasmarkt nog niet zijn aangewezen.

Voor wat de uitvoeringsbesluiten betreft, zal telkens voorafgaandelijk het advies van de MINA-Raad en de SERV ingewonnen worden.

Artikel 55

Om tot een duidelijke energiewetgeving te komen, wordt voorzien dat de Vlaamse regering kan overgaan tot coördinatie van het Aardgasdecreet en het Elektriciteitsdecreet.

Artikelen 56 tot 59

Om geen verschillen te hebben tussen de bedragen van de administratieve boetes in het Elektriciteitsdecreet en deze in het Aardgasdecreet, en teneinde het Elektriciteitsdecreet aan te passen aan de invoering van de euro, worden de bedragen in het Elektriciteitsdecreet die nog in Belgische frank uitgedrukt werden, via de artikelen 56 tot en met 59 van het Aardgasdecreet, omgezet in euro.

Artikel 60

Om de aanvang van de werkzaamheden die voortvloeien uit de toepassing van dit decreet gestroomlijnd te laten verlopen, wordt aan de Vlaamse regering de bevoegdheid gegeven om het decreet gradueel in werking te laten treden. De artikelen die bedragen in euro bevatten, kunnen pas in werking treden op of na 1 januari 2002.

De minister-president van de Vlaamse regering,

Patrick DEWAEL

De Vlaamse minister van Mobiliteit,
Openbare Werken en Energie,

Steve STEVAERT

VOORONTWERP VAN DECREET

VOORONTWERP VAN DECREET

betreffende de organisatie van de aardgasmarkt

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie ;

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De Vlaamse minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie is ermee belast, in naam van de Vlaamse regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

HOOFDSTUK I

Algemene bepalingen

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Artikel 2

In dit decreet wordt verstaan onder :

1. aardgas : elke gasvormige brandstof van ondergrondse oorsprong en die hoofdzakelijk uit methaan bestaat, met inbegrip van vloeibaar aardgas, afgekort "LNG", en met uitzondering van mijngas ;

2. aardgasdistributie : de werkzaamheid die erin bestaat aardgas via plaatselijke pijpleidingnetten te leveren aan afnemers gevestigd op het grondgebied van één of meer bepaalde gemeenten ;

3. Nm^3 : de hoeveelheid gas die, tegen een temperatuur van nul graden Celsius en onder absolute druk van 1,01325 bar, een volume van één kubieke meter inneemt ;

4. rijk aardgas : aardgas met een calorische bovenwaarde van 0,041868 Gigajoule per Nm^3 of 11,630 kWh per Nm^3 ;

5. distributienet : binnen een geografisch afgebakend gebied geheel van leidingen die onderling verbonden zijn en de daarmee verbonden hulpmiddelen, die noodzakelijk zijn voor de aardgasdistributie ;

6. directe leiding : elke leiding voor aardgasdistributie die fysisch geen deel uitmaakt van het geïnterconnecteerd distributienet ;

7. geïnterconnecteerd distributienet : elk samenstel van met elkaar verbonden netten ;

8. warmtekrachtinstallatie : installatie voor de gecombineerde productie van elektriciteit en warmte ;

9. kwalitatieve warmtekrachtinstallatie : elke warmtekrachtinstallatie die voldoet aan de voorwaarden vastgelegd door de reguleringsinstantie op grond van artikel 16 van het Elektriciteitsdecreet ;

10. VREG : de Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt zoals bedoeld in artikel 27 van het Elektriciteitsdecreet, gewijzigd door artikel 23. van dit decreet ;

11. afnemer : elke eindafnemer, leverancier of tussenpersoon ;

12. eindafnemer : elke natuurlijke of rechtspersoon die aardgas koopt voor eigen gebruik ;

13. in aanmerking komende afnemer : elke afnemer die, krachtens artikel 12. of, indien hij niet in het Vlaamse Gewest is gevestigd, krachtens de wetgeving van een ander Gewest of een andere lidstaat van de Europese Unie, het recht heeft om contracten te sluiten voor de levering van aardgas met een leverancier of tussenpersoon van zijn keuze en die daarom het recht heeft om toegang te krijgen tot het distributienet onder de voorwaarden, bepaald in artikel 11. § 1 en artikel 14. ;

14. gebonden afnemer : elke niet in aanmerking komende afnemer ;

15. tussenpersoon : elke natuurlijke of rechtspersoon die aardgas koopt met het oog op de doorverkoop aan een andere tussenpersoon of aan een leverancier ;

16. leverancier : elke natuurlijke of rechtspersoon die aardgas verkoopt aan eindafnemers ;

17. netbeheerder : elke beheerder van een distributienet die aangewezen is overeenkomstig artikel 5. ;

18. leveringsvergunning : vergunning vereist voor de levering van aardgas aan in aanmerking komende afnemers zoals bepaald in artikel 15. ;

19. openbaredienstverplichting : verplichting die betrekking heeft op de sociaal-economische, ecologische en technische aspecten van aardgasvoorziening ;

20. ondersteunende diensten : alle diensten die nodig zijn voor de functionering van het distributienet ;

21. hernieuwbare energiebronnen : alle andere energiebronnen dan fossiele brandstoffen of kernsplijting die op een duurzame wijze ingezet kunnen worden ;

22. groene warmte : warmte geproduceerd uit hernieuwbare energiebronnen ;

23. groenewarmtecertificaat : een overdraagbaar immaterieel goed dat aantoont dat een producent in een daarin aangegeven jaar een daarin opgegeven hoeveelheid groene warmte, uitgedrukt in kWh, heeft opgewekt ;

24. minister : de Vlaamse minister, bevoegd voor het energiebeleid ;

25. Vlaamse aardgasmarkt : alle activiteiten die verband houden met de aardgasdistributie waarvoor het Vlaamse Gewest bevoegd is ;

26. Elektriciteitsdecreet : het decreet van _____ 2000 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt ;

27. Gaswet : de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen, zoals gewijzigd door de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de gasmarkt en het fiscaal statuut van de elektriciteitsproducenten ;

28. Richtlijn : de Europese richtlijn 98/30/EG van 22 juni 1998 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas.

HOOFDSTUK II

Distributienetbeheer

AFDELING 1

Aanwijzing van netbeheerders

Artikel 3

Het beheer van een distributienet wordt waargenomen door een netbeheerder met rechtspersoonlijkheid, aangewezen overeenkomstig artikel 5., voor een hernieuwbare termijn van twaalf jaar.

Artikel 4

De Vlaamse regering stelt, na advies van de VREG, de voorwaarden vast waaraan de kandidaat-netbeheerders moeten voldoen. Deze hebben in ieder geval betrekking op :

1° de technische en financiële capaciteit van de kandidaat-netbeheerder ;

2° de professionele betrouwbaarheid van de kandidaat-netbeheerder ;

3° het beschikken over een eigendoms- of exploitatierecht voor het distributienet in kwestie ;

4° de beheersmatige en juridische onafhankelijkheid van de netbeheerders ten aanzien van invoerders van buitenlands aardgas, houders van een leveringsvergunning en tussenpersonen.

Artikel 5

De VREG wijst voor elk distributienet de netbeheerder aan. Indien het distributienet in kwestie geheel of gedeeltelijk eigendom is van een gemeente of van een groep van gemeenten, gebeurt die aanwijzing op voorstel van deze gemeente of groep van gemeenten. De VREG kan enkel van dit voorstel afwijken, indien de voorgestelde netbeheerder niet voldoet aan één of meer voorwaarden, vastgesteld ter uitvoering van artikel 4.

Artikel 6

Het mandaat van de netbeheerder eindigt in elk geval ingeval van faillissement, ontbinding, fusie of splitsing. De VREG kan de aanwijzing van de netbeheerder herroepen, op voorwaarde dat deze rechtspersoon werd gehoord of naar behoren werd opgeroepen, ingeval van :

1° significante wijziging in het aandeelhouderschap van de netbeheerder die de onafhankelijkheid van het beheer van het distributienet in kwestie in het gedrang zou kunnen brengen ;

2° grove tekortkoming van de netbeheerder aan zijn verplichtingen krachtens dit decreet of de uitvoeringsbesluiten ervan.

AFDELING 2

Activiteiten van de netbeheerder

Artikel 7

§ 1. De netbeheerder staat in voor de exploitatie, het onderhoud en de ontwikkeling van het distributienet.

In dit kader is hij voornamelijk belast met volgende taken :

1° instaan voor het evenwicht van het net en voor de efficiënte, veilige en betrouwbare werking van het distributienet ;

2° instaan voor de aardgasvoorziening aan de gebonden afnemers die op zijn distributienet zijn aangesloten ;

3° voldoende capaciteit voor de distributie van aardgas aanhouden ;

4° koppelingen met andere netten exploiteren, onderhouden en eventueel ontwikkelen ;

5° uitvoeren van de openbaredienstverplichtingen, bedoeld in artikel 17.

§ 2. De categorie van gebonden afnemers die vanaf een bepaald ogenblik voldoen aan de criteria voor het bepalen van de in aanmerking komende afnemers, bedoeld in artikel 12., behalve deze afnemers die van de hieraan verbonden rechten wensen gebruik te maken, wordt verder voorzien van aardgas door een door de netbeheerder aangewezen houder van een leveringsvergunning. De Vlaamse regering legt de nadere toepassingsmodaliteiten en de te volgen procedures vast.

Artikel 8

De VREG stelt een technisch reglement op voor het beheer van het distributienet, de toegang ertoe en de vereisten voor het aanleggen van directe leidingen.

Het technisch reglement bepaalt in ieder geval :

1° de technische minimumeisen voor het distributienet en de aansluitingen erop ;

2° de technische minimumeisen voor directe leidingen ;

3° de operationele regels waaraan de netbeheerder onderworpen is bij zijn technisch beheer van het distributienet en bij de maatregelen die hij moet treffen om het hoofd te bieden aan problemen die de continuïteit van de voorziening in het gedrang kunnen brengen ;

4° de ondersteunende diensten die de netbeheerder moet inrichten ;

5° de informatie die door de netbeheerder moet worden verstrekt aan de beheerders van andere aardgasnetten waaraan het distributienet is gekoppeld, om een veilige en efficiënte exploitatie, een gecoördineerde ontwikkeling en de interoperabiliteit van de netten in kwestie te waarborgen.

Artikel 9

De netbeheerder onthoudt zich van ieder vorm van discriminatie tussen afnemers of categorieën van afnemers. De persoonlijke en commerciële gegevens die hij verwerft van de afnemers bij de uitoefening van zijn taken, moet hij strikt vertrouwelijk behandelen.

Artikel 10

De personeelsleden van de netbeheerder zijn gebonden door het beroepsgeheim. Zij mogen de vertrouwelijke gegevens die hen ter kennis zijn gekomen op grond van hun functie bij de netbeheerder in het kader van de uitvoering van hun taken, bedoeld in artikel 7., aan niemand bekendmaken, behalve wanneer zij worden opgeroepen om in rechte te getuigen, onverminderd de mededelingen aan beheerders van andere aardgasnetten of aan de VREG die uitdrukkelijk door dit decreet of de uitvoeringsbesluiten ervan zijn bepaald of toegelaten en onverminderd andere wettelijke bepalingen.

Elke overtreding van dit artikel wordt gestraft met de straffen, bepaald in artikel 458 van het Strafwetboek.

HOOFDSTUK III

Toegang tot het distributienet

Artikel 11

§ 1. Elke netbeheerder maakt de geldende tarieven bekend voor de toegang tot zijn net, alsmede de tarieven voor ondersteunende diensten die hij levert. De in aanmerking komende afnemers hebben recht op toegang tot het distributienet tegen deze bekendgemaakte tarieven.

§ 2. Een netbeheerder kan een verzoek om toegang tot het distributienet dat hij beheert enkel afwijzen in één of meer van onderstaande gevallen :

1° indien de veilige en betrouwbare werking van het distributienet in het gedrang komt ;

2° indien zijn distributienet over onvoldoende capaciteit beschikt om het vervoer te verzekeren ;

3° indien de toegang tot het distributienet de goede uitvoering van een openbaredienstverplichting door de betrokken netbeheerder zou verhinderen ;

4° indien de aanvrager niet voldoet aan de technische minimumeisen zoals bepaald in artikel 8., 1°.

Ingeval van een weigering stuurt de netbeheerder aan de verzoeker een grondig gemotiveerde verklaring. Tegen deze weigering kan in beroep gegaan worden bij de VREG.

Artikel 12

§ 1. De volgende categorieën van afnemers worden onmiddellijk als in aanmerking komende afnemer beschouwd :

1° de eindafnemers die elektriciteit produceren door middel van een kwalitatieve warmtekrachtinstallatie, wat de afname van aardgas ten behoeve van die installatie betreft via een aansluitpunt op het distributienet ;

2° de eindafnemers die meer dan 1 miljoen Nm^3 aardgas per jaar verbruiken op basis van het verbruik op de locatie ;

3° de eindafnemers van een hoeveelheid gas bij een leverancier die deze hoeveelheid gas betrekt uit hernieuwbare energiebronnen voorzover dit gas werd geproduceerd in het Vlaamse Gewest en werd toegevoegd aan het aardgasnet na opwerking tot aardgaskwaliteit ;

4° de houders van een leveringsvergunning voor de hoeveelheid aardgas verbruikt door hun afnemers, die zijn aangewezen als in aanmerkingkomend, om deze afnemers te bevoorraden.

§ 2. De Vlaamse regering kan nadere regels vastleggen betreffende de voorwaarden, opgelegd in § 1.

§ 3. Rekening houdend met de evolutie van de openstelling van de aardgasmarkt in de andere lidstaten van de Europese Unie en met het openstellingsritme zoals bepaald in de Europese Richtlijn 98/30/EG, bepaalt de Vlaamse regering, na advies van de VREG, welke andere categorieën van afnemers in aanmerking komen.

Artikel 13

De Vlaamse regering kan, na advies van de VREG, onder de door haar bepaalde voorwaarden, de minister machtigen om de toegang tot het distributienet te beperken of te verbieden voor de leverancier van aardgas die gevestigd is in een andere lidstaat van de Europese Unie en bestemd voor in het Vlaamse Gewest gevestigde in aanmerking komende afnemers, voor zover de afnemer, indien hij in de lidstaat van de betreffende leverancier zou zijn gevestigd, geen in aanmerking komende afnemer zou zijn krachtens de regelgeving van deze Lidstaat.

Artikel 14

De VREG legt de gedragscode voor toegang tot het net vast. De gedragscode bepaalt in ieder geval :

1° de procedures en nadere regels voor de aanvraag voor toegang tot het net ;

2° de gegevens die de leveranciers aan de netbeheerder moeten verstrekken ;

3° de voorzorgsmaatregelen die door de netbeheerder moeten worden genomen ter bescherming van de vertrouwelijkheid van de persoonlijke en commerciële gegevens van de afnemers ;

4° de termijnen waarbinnen de netbeheerder moet antwoorden op de aanvragen voor toegang tot het distributienet.

HOOFDSTUK IV

Leveringsvergunningen

Artikel 15

§ 1. Voor de levering van aardgas aan in aanmerking komende afnemers is een leveringsvergunning vereist.

§ 2. Aan een netbeheerder kan enkel een leveringsvergunning worden verleend voor de uitvoering van de verplichtingen opgenomen in artikel 17., 1°.

§ 3. Voor de levering van aardgas aan in aanmerking komende afnemers kunnen de intercommunales, bij beslissing van de algemene vergadering en in het kader van hun statutair doel, deelnemen in vennootschappen die energie en energiediensten aanbieden.

§ 4. De leveringsvergunningen worden door de VREG toegekend.

§ 5. De Vlaamse regering bepaalt, na advies van de VREG :

1° de criteria voor de toekenning, de wijziging en de intrekking van de leveringsvergunningen, die in ieder geval betrekking zullen hebben op :

a) de technische en financiële capaciteit van de aanvrager ;

b) de professionele betrouwbaarheid van de aanvrager ;

c) de capaciteit van de aanvrager om aan de behoeften van zijn afnemers te voldoen ;

d) de openbaredienstverplichtingen bedoeld in artikel 17., 2° ;

e) de beheersmatige en juridische onafhankelijkheid van de aanvrager ten opzichte van de netbeheerders of de vervoersondernemingen bedoeld in artikel 1 van de Gaswet.

2° de procedure voor de toekenning van de leveringsvergunningen, inzonderheid de vorm van de aanvraag, het onderzoek van het dossier en de vergoeding die hiervoor betaald moet worden, de termijnen waarbinnen de VREG moet beslissen en zijn beslissing aan de aanvrager moet meedelen en de beroepsprocedure ;

3° wat er met de leveringsvergunning gebeurt in geval van controlewijziging, fusie of splitsing van de houder, en, in voorkomend geval, de te vervullen voorwaarden en de te volgen procedures voor het behoud of de hernieuwing van de leveringsvergunning in deze gevallen.

HOOFDSTUK V

Toelatingen

Artikel 16

Voor de aanleg van een aardgasleiding dienstig voor de uitbouw van een distributienet, en een directe leiding moet een toelating verkregen worden.

De Vlaamse regering stelt de nadere toepassingsmodaliteiten, procedures en criteria vast. Deze dienen objectief en niet-discriminatoir te zijn.

De toelating voor de aanleg van een directe leiding kan afhankelijk worden gesteld van een weigering van toegang tot het distributienet of van het ontbreken van een aanbod tot gebruik van een distributienet tegen redelijke economische en technische voorwaarden.

HOOFDSTUK VI

Openbaredienstverplichtingen

Artikel 17

De Vlaamse regering kan, na advies van de VREG :

1° de netbeheerders openbaredienstverplichtingen opleggen die betrekking kunnen hebben op :

a) investeringen in het distributienet ;

b) aansluiting van de afnemers op het distributienet ;

c) de ononderbroken levering van een minimale hoeveelheid aardgas in geval van niet-betaling van de aardgasfactuur en de verzekerde bevoorrading van de afnemers in geval de houder van een leveringsvergunning zijn verplichtingen niet nakomt ;

d) de veiligheid, continuïteit, regelmaat en kwaliteit van leveringen van aardgas ;

e) maatregelen van sociale aard ;

f) programma's ter bevordering van rationeel energiegebruik en groene warmte ;

g) minimumnormen inzake het rationeel energiegebruik bij hun eindafnemers ;

h) informatie en sensibilisering over het aardgasverbruik en de aardgaskosten van de eindafnemers.

2° de houders van een leveringsvergunning openbaredienstverplichtingen opleggen die betrekking kunnen hebben op :

a) de veiligheid, continuïteit, regelmaat en kwaliteit van leveringen van aardgas ;

b) maatregelen van sociale aard ;

c) programma's ter bevordering van rationeel energiegebruik en groene warmte ;

d) minimumnormen inzake het rationeel energiegebruik bij hun eindafnemers ;

e) informatie en sensibilisering over het aardgasverbruik en de aardgaskosten van de eindafnemers.

Artikel 18

De Vlaamse regering beschikt over de kredieten van het Energiefonds, bedoeld in artikel 20 van het Elektriciteitsdecreet voor de financiering van de openbaredienstverplichtingen bedoeld in artikel 17., haar sociale energiebeleid en haar beleid inzake het rationeel energiegebruik.

HOOFDSTUK VII

Bevordering van milieuvriendelijke energieopwekking

Artikel 19

De Vlaamse regering kan een systeem van groenewarmtecertificaten instellen.

Artikel 20

De VREG verleent op aanvraag van een producent per schijf van 1.000 kWh groene warmte een certificaat voor de hoeveelheid groene warmte waarvan de aanvrager heeft aangetoond dat deze geleverd wordt aan een warmteverbruiker en in het Vlaamse Gewest is geproduceerd.

De Vlaamse regering stelt nadere toepassingsmodaliteiten en procedures vast voor het toekennen van groenewarmtecertificaten.

Artikel 21

§ 1. De Vlaamse regering kan iedere netbeheerder en iedere houder van een leveringsvergunning voor de levering van aardgas aan eindafnemers via het distributienet, verplichten jaarlijks voor 31 december een door de Vlaamse regering te bepalen aantal groenewarmtecertificaten aan de VREG voor te leggen.

§ 2. De Vlaamse regering bepaalt welke groenewarmtecertificaten in aanmerking komen om te voldoen aan deze verplichting.

§ 3. De Vlaamse regering bepaalt onder welke omstandigheden het voorleggen van het aantal groenewarmtecertificaten geheel of gedeeltelijk kan worden vervangen door het voorleggen van een aantal groenestroomcertificaten bedoeld in artikel 2, 17° van het Elektriciteitsdecreet.

§ 4. Aan artikel 23 van het Elektriciteitsdecreet wordt een § 5 toegevoegd waarvan de tekst luidt als volgt : "§ 5. De Vlaamse regering bepaalt onder welke omstandigheden het voorleggen van het aantal groenestroomcertificaten bedoeld in § 2 geheel of gedeeltelijk kan worden vervangen door het voorleggen van een aantal groenewarmtecertificaten bedoeld in artikel 2, 23° van het decreet van _____ betreffende de organisatie van de aardgasmarkt."

HOOFDSTUK VIII

De Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG)

Artikel 22

De tweede zin van artikel 27 § 1 van het Elektriciteitsdecreet wordt vervangen door de volgende zin : "Deze instelling draagt de naam : 'Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt ', afgekort VREG".

Artikel 23

De VREG ontwikkelt passende en doelmatige mechanismen voor regulering, controle en transparantie voor de Vlaamse aardgasmarkt. Zij heeft een algemene taak van toezicht en controle op de toepassing van de betreffende decreten en reglementen en een regulerende en raadgevende taak ten behoeve van de Vlaamse regering inzake de organisatie en werking van de Vlaamse aardgasmarkt.

Daartoe zal de VREG :

1° gemotiveerde adviezen geven en voorstellen voorleggen in de gevallen bepaald door dit decreet of de uitvoeringsbesluiten ervan ;

2° op eigen initiatief of op verzoek van de minister of de Vlaamse regering studies uitvoeren in verband met de Vlaamse aardgasmarkt ;

3° de netbeheerders aanwijzen en de controle uitoefenen op de conformiteit van de netbeheerders met de criteria zoals ze zijn opgesteld volgens de bepalingen van artikel 4. ;

4° leveringsvergunningen afleveren en de controle uitoefenen op de conformiteit van de houders van een leveringsvergunning met de criteria zoals opgesteld volgens de bepalingen van artikel 15. § 5, 1° ;

5° een technisch reglement opstellen voor het beheer van het distributienet, de toegang ertoe en de vereisten voor het aanleggen van directe leidingen en controle uitoefenen op de toepassing ervan ;

6° een gedragscode voor de toegang tot het net opstellen ;

7° controle uitoefenen op de uitvoering van de openbaredienstverplichtingen bedoeld in artikel 17. ;

8° het fonds, bedoeld in artikel 18, beheren ;

9° geschillen beslechten die betrekking hebben op de toegang tot het distributienet, met uitzondering evenwel van de geschillen inzake contractuele rechten en verbintenissen ;

10° aanvragen voor afwijkingen van de toegang tot het net behandelen zoals bedoeld in artikel 25 van de richtlijn ;

11° alle andere taken uitvoeren die haar door decreten, besluiten, reglementen en beslissingen van de Vlaamse regering betreffende de organisatie van de aardgasmarkt worden toevertrouwd.

Artikel 24

Aan de VREG worden twee beheerders toegevoegd : één beheerder voor de technische directie aardgas en één beheerder voor de sociaal-economische directie aardgas.

Artikel 25

De artikelen 29 tot en met 35 van het Elektriciteitsdecreet worden onverminderd toegepast voor wat betreft de taken die de VREG dient te vervullen ingevolge artikel 23.

HOOFDSTUK IX

Sancties

Artikel 26

Worden gestraft met een gevangenisstraf van één maand tot één jaar en met een geldboete van vijftig tot twintigduizend frank of met één van deze straffen alleen :

1° zij die de krachtens dit decreet verrichte verificaties of onderzoeken van de VREG of de Vlaamse regering krachtens dit decreet hinderen, weigeren de informatie te verstrekken die zij gehouden zijn mede te delen krachtens dit decreet, of bewust verkeerde of onvolledige informatie verstrekken ;

2° zij die de bepalingen van artikel 15. § 1 en artikel 16. overtreden.

Artikel 27

§ 1. Onverminderd de andere door dit decreet of in een uitvoeringsbesluit ervan bepaalde maatregelen, kan de VREG elke in het Vlaamse Gewest gevestigde natuurlijke of rechtspersoon verplichten tot naleving van specifieke bepalingen van dit decreet of de uitvoeringsbesluiten ervan binnen de door haar bepaalde termijn. Indien deze natuurlijke persoon of rechtspersoon bij het verstrijken van deze termijn in gebreke blijft, kan de VREG, op voorwaarde dat deze natuurlijke of rechtspersoon werd gehoord of naar behoren werd opgeroepen, een administratieve geldboete opleggen.

Deze administratieve geldboete mag, per kalenderdag, niet lager zijn dan vijftigduizend frank, noch hoger zijn dan vier miljoen frank, noch, jaarlijks in totaal, hoger zijn dan tachtig miljoen frank of 3 procent van de omzet die de betrokken persoon heeft gerealiseerd op de Vlaamse aardgasmarkt tijdens het laatste afgelopen boekjaar, indien dit laatste bedrag hoger is.

Strafvervolging in de zin van artikel 26. sluit administratieve geldboete uit, voor wat betreft de vervolgde feiten, ook wanneer de vervolging tot vrijspraak heeft geleid.

§ 2. Onverminderd § 1, is het tarief van de administratieve geldboete voor een overtreding op grond van artikel 21., § 1, zodanig dat de vermeden geldboete bij het voorleggen van één groenewarmtecertificaat gelijk is aan de vermeden geldboete voorzien voor een overtreding van artikel 23 van het Elektriciteitsdecreet bij het voorleggen van de groenestroomcertificaten die in plaats van groenewarmtecertificaten voorgelegd kunnen worden, zoals bepaald op grond van artikel 21, § 3.

§ 3. De VREG legt de administratieve geldboeten zoals bepaald in § 1 en § 2, vast en geeft de betrokken persoon hiervan kennis per aangetekende brief. Deze met redenen omklede kennisgeving vermeldt het bedrag van de administratieve geldboete.

§ 4. Artikel 569, 33° van het Gerechtelijk Wetboek wordt, wat het Vlaamse Gewest betreft, vervangen door hetgeen volgt : "33°. van de beroepen tegen de beslissing van het opleggen van een administratieve geldboete op grond van artikel 37, § 1 van het Elektriciteitsdecreet en artikel 27., § 1 van het Aardgasdecreet.".

Het beroep tegen de beslissing tot het opleggen van een administratieve geldboete op grond van § 1 bij de rechtbank van eerste aanleg werkt schorsend.

§ 5. Indien de betrokken persoon of rechtspersoon het oneens is met de sanctie, opgelegd volgens § 2, kan hij, binnen 10 dagen na de kennisgeving, bedoeld in § 3, de VREG van zijn tegenargumenten in kennis stellen door middel van een aangetekende brief. Na het verstrijken van deze termijn is de beslissing definitief. De VREG kan zijn beslissing echter herroepen of het bedrag van de administratieve geldboete aanpassen

indien deze tegenargumenten gegrond blijken te zijn. In dit geval zal een nieuwe kennisgeving plaatsvinden.

§ 6. Na de kennisgeving, bedoeld in § 3, moet de administratieve geldboete binnen dertig dagen betaald worden.

De VREG kan uitstel van betaling verlenen voor een door haar bepaalde termijn.

Indien de betrokken persoon in gebreke blijft bij het betalen van de administratieve geldboete, wordt de geldboete bij dwangbevel ingevorderd. De Vlaamse regering wijst de ambtenaren aan die gelast zijn dwangbevelen te geven en uitvoerbaar te verklaren. Deze dwangbevelen worden betekend bij deurwaardersexploot met bevel tot betaling.

§ 7. De opbrengst van de administratieve geldboeten, vermeld in § 1, wordt gestort in de Vlaamse middelenbegroting. De opbrengst van de administratieve geldboeten, vermeld in § 2, komt ten gunste van het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen, bedoeld in artikel 26 van het Elektriciteitsdecreet.

HOOFDSTUK X

Overgangsbepalingen en inwerkingtreding

Artikel 28

Zolang de beheerders bedoeld in artikel 24 nog niet zijn aangewezen, wordt de Vlaamse regering gemachtigd over te gaan tot de uitvoering van de artikels waarvoor de VREG krachtens dit decreet tot uitvoering gehouden is of advies moet verstrekken.

Artikel 29

Elk ontwerp van uitvoeringsbesluit van dit decreet wordt door de Vlaamse regering voor advies aan de Sociaal Economische Raad van Vlaanderen en aan de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen voorgelegd.

Artikel 30

Dit decreet wordt aangehaald als ' het Aardgasdecreet'.

Artikel 31

De Vlaamse regering bepaalt de datum waarop de verschillende bepalingen van dit decreet in werking treden.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse regering,
Vlaams minister van Financiën, Begroting, Buitenlands Beleid en Europese Aangelegenheden

Patrick DEWAEL

De minister vice-president van de Vlaamse regering,
Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie

Steve STEVAERT

ADVIES VAN DE MINA-RAAD

MiNa-Raad

Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen

Advies

van 7 september 2000

over het voorontwerp van decreet betreffende de organisatie van de aardgasmarkt

INHOUD

Blz.

I. Inleiding 41

II. Situering en achtergrond van het voorontwerp van decreet 42

III. Advies 43

1. Algemene opmerkingen 43

2. Openbare dienstverplichtingen voor netbeheerders en houders van een leveringsvergunning 45

3. Het systeem van groenewarmtecertificaten 49

Bijlage 1 Vooropgestelde begrotingsfondsen in het Vlaamse energiebeleid 51

Bijlage 2 De financiering van de openbare dienstverplichtingen in de verschillende stadia die het totstandkomen van het goedgekeurd elektriciteitsdecreet hebben voorafgegaan 52

I. Inleiding

In zijn schrijven van 27 juli 2000 vroeg de Vlaamse minister van Mobiliteit, Openbare werken en Energie het advies van de MiNa-Raad over het voorontwerp van decreet betreffende de organisatie van de aardgasmarkt.

Het voorliggend advies is het vijfde "energie"-advies dat de MiNa-Raad heeft vastgesteld. Vorige adviezen behandelden de opportuniteit van invoering van een CO_2/energieheffing, het energiebeleid en het beleid inzake het rationeel energiegebruik, het voorontwerp van decreet betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt, en groene stroom in relatie tot het Vlaamse klimaatbeleid[1].

[1] MINA-RAAD, Advies van 1 juli 1993 over het energiebeleid en het beleid inzake het rationeel energiegebruik, Afl. 1993/11; Advies van 4 november 1993 betreffende ozonaantastende stoffen en CO2/energieheffing gericht aan het Belgisch EU-voorzitterschap, Afl. 1993/10-c; Advies van 14 september 1995 over de invoering van een (CO2/)energieheffing, Afl. 1995/10-d; Advies van 28 september 1999 over het voorontwerp van decreet inzake de opwekking en de distributie van elektriciteit, Afl. 1999/18; Advies van 6 juli 2000 over groene stroom in relatie tot het Vlaams klimaatbeleid (I. Algemeen, II. Waterkracht), Afl. 2000/..

II. Situering en achtergrond van het voorontwerp van decreet

[1] **Europese Richtlijn betreffende de interne markt van aardgas**[2]. De richtlijn is van toepassing op het vervoer, de distributie, de levering en de opslag van aardgas. De winning van aardgas behoort niet tot het voorwerp van de richtlijn. De richtlijn is bedoeld om te zorgen voor de invoering van concurrentie in de aardgassector en bevat voorschriften voor de organisatie van de aardgassector, de toegang tot de markt, de werking van de netten en de criteria en procedures die gelden voor het verlenen van toestemming voor het vervoer, de distributie, de levering en de opslag van aardgas. Artikel 3 van de richtlijn maakt expliciet melding van de mogelijkheid voor lidstaten om aan aardgasbedrijven verplichtingen inzake openbare dienstverlening op te leggen, die o.a. betrekking kunnen hebben op de bescherming van het milieu. Artikel 10 bepaalt dat elk distributiebedrijf op economische voorwaarden, een veilig, betrouwbaar en efficiënt systeem dient te exploiteren, te onderhouden en te ontwikkelen, daarbij het milieu ontzienende.

[2] **Federale wet betreffende de organisatie van de aardgasmarkt**[3]. De federale wetgever heeft er, in tegenstelling tot de federale wet betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt, voor gekozen geen volledige nieuwe basiswet uit te vaardigen, maar heeft de oude wet (de Wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen) aangepast aan de Europese regelgeving, en dit via de Wet van 29 april 1999. Deze keuze was het gevolg van de bijzondere bevoegdheidsrechtelijke problemen die zich in het kader van de gassector stellen. De wet regelt de omzetting van de Richtlijn voor wat betreft de federale bevoegdheden. Ze voorziet o.a. in de opheffing van de exclusieve concessie van Distrigaz voor de opslag en het vervoer van aardgas op het Belgisch grondgebied, de opstelling van een indicatief plan van bevoorrading in aardgas, de invoering van een vergunning voor de bouw en exploitatie van vervoersinstallaties, ...

[3] **Voorontwerp van decreet betreffende de organisatie van de aardgasmarkt.** Het voorontwerp van decreet dient de Europese Richtlijn om te zetten voor wat betreft de gewestelijke bevoegdheden. Deze hebben betrekking op o.a. het beheer van het aardgasdistributienet, de levering van aardgas via dit distributienet en de toegang tot het distributienet.

---

[2] Richtlijn 98/30/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 juni 1998 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas. PB L 204, 21 juli 1998, pp. 1-12.

[3] Wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de gasmarkt en het fiscaal statuut van de elektriciteitsproducenten, B.S. 11 mei 1999.

III. Advies

1. Algemene opmerkingen

[4] **Appreciatie.** De Raad juicht toe dat (in tegenstelling tot wat bepaald was in het voorontwerp van elektriciteitsdecreet[4]), nu wel reeds voorzien wordt in de onafhankelijkheid van de distributienetbeheerder (art. 4). Bovendien bemerkt de Raad ook nu weer bepalingen die te maken hebben met het vrijwaren van het leefmilieu (art. 12, 17 en 19-21) :

- eindafnemers van een hoeveelheid gas bij een leverancier die deze hoeveelheid gas betrekt uit hernieuwbare energiebronnen voorzover dit gas werd geproduceerd in het Vlaamse Gewest en werd toegevoegd aan het aardgasnet na opwerking tot aardgaskwaliteit, komen onmiddellijk in aanmerking[5] ;

- eindafnemers die elektriciteit produceren d.m.v. een kwalitatieve WKK-installatie, wat de afname van gas ten behoeve van die installatie betreft via een aansluitpunt op het distributienet, komen onmiddellijk in aanmerking ;

- programma's inzake REG en groene warmte (al dan niet via resultaats- of inspanningsverplichting) kunnen aan de netbeheerders en houders van een leveringsvergunning worden opgelegd ;

- een voorstel m.b.t. groenewarmtecertificaten werd gedaan (zie punt [16] en [17]).

[5] **REG-decreet.** De MiNa-Raad begrijpt dat de omzettingen van de Europese liberaliseringsrichtlijnen om juridische redenen de prioriteit hebben gekregen van de Vlaamse minister bevoegd voor Energie. Om milieuredenen vindt de Raad het zo snel mogelijk ontwerpen van het beloofde REG-decreet, en het ontwikkelen van een energiebesparingsbeleid, echter prioritair. Ook m.b.t. energie, dient preventie immers de hoogste aandacht te krijgen, gezien via energiebesparing doorgaans veel goedkoper en doeltreffender het hoofd kan geboden worden aan de uitputting van de eindige energievoorraden en het broeikaseffect.

---

[4] Ter verduidelijking : in het goedgekeurde elektriciteitsdecreet is dit niet meer zo, en wordt de onafhankelijkheid van de netbeheerder gewaarborgd.

[5] "In aanmerking komen" betekent dat deze afnemers vrij hun aardgasleverancier kunnen kiezen.

[6] **Integratie van energiedecreten.** De Raad meent ook dat dient onderzocht te worden in welke mate de bestaande en toekomstige decreten die met energie te maken (zullen) hebben, kunnen geïntegreerd worden. Hij meent dat de periode die voorafgaat aan het opstellen van het REG-decreet, het uitgelezen ogenblik is om deze oefening te maken. De Raad suggereert dit onderzoek, daar zij vaststelt dat vele definities, begrippen, ... voor meerdere decreten worden gebruikt. In functie van het hanteren van een éénduidig definitiekader (bv. inzake hernieuwbare energiebronnen, kwalitatieve WKK, groene stroom, groene warmte, ...), en een vereenvoudiging van de wetgeving, kan het aangewezen zijn de verschillende decreten te integreren.

[7] **Onderzoek en ontwikkeling.** De Raad meent dat, door de liberalisering van de energiemarkten, energiebedrijven minder geneigd zullen zijn tot het voeren van onderzoek en ontwikkeling, laat staan tot commercialisatie van de nieuwe technieken. Volgens de Raad is dit onderzoek echter van primordiaal belang om te komen tot een duurzame energievoorziening. De programma's die momenteel het duurzaam energie-onderzoek ondersteunen, moeten derhalve blijvend van middelen worden voorzien en zo nodig versterkt[6].

[8] **Maatschappelijke inbreng bij het Vlaamse energiebeleid en werking van de Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteit en het Gas (VREG).** De Raad meent dat energiebeleid een dermate impact heeft op verschillende vlakken (invloed op economie, ecologie en consumptie), dat een blijvend maatschappelijk debat hieromtrent noodzakelijk is. Wat betreft de concrete invulling hiervan, stelt de Raad met genoegen vast dat de Raad zelf en de SERV, hieromtrent in vele gevallen om advies zal worden gevraagd[7].

M.b.t. de werking van het VREG, merkt de Raad op dat hij eveneens voorstander is om deze zo onafhankelijk mogelijk te laten werken, indien deze tenminste op een democratische manier wordt gecontroleerd. De Raad merkt wel op dat, om op een deskundige manier advies te kunnen geven, de werking van het VREG voor de maatschappelijke groeperingen, voldoende transparant dient te zijn, en zij de informatie dient te verstrekken, die voor de maatschappelijke adviesorganen noodzakelijk is.

---

[6] Dat nog veel onderzoek dient te gebeuren, blijkt ook uit punt [17].

[7] 1) art. 35, §5 van het elektriciteitsdecreet, waarin de MiNa-Raad wordt gevraagd een evaluatie te maken t.b.v. het Vlaams Parlement omtrent de werking van het VREG ; 2) art. 35, §4 van het elektriciteitsdecreet (dat ook wordt overgenomen in het voorontwerp van gasdecreet), i.e. "De VREG bepaalt wanneer en hoe het advies van de SERV en de MiNa-Raad wordt gevraagd" en 3) art. 39 van het elektriciteitsdecreet en art. 29 van het voorontwerp van gasdecreet, i.e. "Elk ontwerp van uitvoeringsbesluit van dit decreet wordt door de Vlaamse regering voor advies aan de SERV en aan de MiNa-Raad voorgelegd."

[9] **Onduidelijke bevoegdheidsverdeling.** In tegenstelling tot de elektriciteitssector is er voor de gassector geen duidelijk demarcatiecriterium voor transport-, middendruk- en lagedruknet. Het voorontwerp van decreet maakt hier geen komaf mee, en vermeldt enkel : "Het distributienet is een binnen een geografisch afgebakend gebied geheel van leidingen die onderling verbonden zijn en de daarmee verbonden hulpmiddelen, die noodzakelijk zijn voor de aardgasdistributie". Er zijn nog tal van andere voorbeelden die de onduidelijkheid bevorderen, zoals de bevoegdheidsverdeling inzake het vervoer van andere producten dan aardgas[8] (waardoor het ev. vervoer van andere dan zuivere aardgasproducten mogelijks vertraging kan oplopen), en deze inzake het tarievenbeleid.

2. Openbare dienstverplichtingen voor netbeheerders en houders van een leveringsvergunning

[10] **Belang van regulering.** Het voorontwerp van decreet voorziet dat de netbeheerders van het distributienet zullen worden aangewezen door de Vlaamse reguleringsinstantie (VREG), en dit op voorstel van de gemeente (of groep van gemeenten) die geheel of gedeeltelijk eigendom is (of zijn) van het distributienet in kwestie (art. 5). Het is bedrijfseconomisch voor deze netbeheerders belangrijk, mede door de te verwachten verminderende winsten, de exploitatiekosten van het beheer van het net zo laag mogelijk te houden. De druk op uitgavenposten die niet noodzakelijk inkomsten genereren, zal derhalve zeer groot zijn. Het is daarom in éénieders belang dat de netbeheerders bepaalde verplichtingen worden opgelegd, en dat deze verplichtingen voor éénieder gelijk zijn.

[11] **Exploitatie van het distributienet.** Door de liberalisering, zal de netbeheerder niet enkel zijn eigen gas verkopen (de netbeheerder heeft een leveringsmonopolie voor gebonden klanten), maar ook het gas van meerdere derden verdelen (nieuwe of vernieuwde handelsvennootschappen die gas verkopen aan in aanmerking komende = vrije klanten). Dit zou er kunnen toe leiden dat voor bepaalde delen van het distributienet, de netbeheerder er niet altijd belang zal bij hebben dat aardgasverliezen worden vermeden (in het geval dat deel van het distributienet uitsluitend wordt gebruikt door een andere niet-gelieerde handelsvennootschap). Alhoewel moet opgemerkt worden dat het vermijden van aardgasverliezen vanuit economisch oogpunt soms zinvol zal zijn (in het kader van aansprakelijkheidsregels tussen gasverkoper en netbeheerder), en de laatste jaren veel inspanningen werden gedaan om de omvang van de aardgasverliezen te beperken, moet de Raad daaromtrent over garanties beschikken in het kader van de bestrijding van het broeikaseffect.

---

[8] L. Deridder en T. Vermeir (2000). Leidingen voor nutsvoorzieningen. Die Keure. Administratieve Rechtsbibliotheek. pp. 315

Ruwe schattingen berekenen dat aardgasverliezen in leidingen die behoren tot het Vlaamse distributienet in 1996 aanleiding gaven tot een CH_4-emissie van 11,58 kton (in de veronderstelling dat de distributienet bestaat uit het middendruknet en het lagedruknet[9]), wat overeenkomt met een CO_2-equivalente emissie van 243 kton[10].

Om de orde-grootte van de impact van aardgasverliezen te kunnen inschatten, wordt vergeleken met de totale CO_2-equivalente emissie in 1996 in Vlaanderen. Deze bedroeg ongeveer 89.000 kton. M.a.w. de aardgasverliezen in leidingen van het distributienet, dragen voor ongeveer 0,3 % bij tot de totale CO_2-equivalente emissie in Vlaanderen.

Alhoewel dus slechts marginaal bijdragend tot de totale CO_2-equivalente emissie in Vlaanderen, is het volgens de Raad noodzakelijk dat de investeringskost om de aardgasverliezen te vermijden, toch wordt onderzocht, en wordt vergeleken met de investeringskosten van andere investeringen (in andere sectoren), zoals reeds berekend in ontwerp van CO_2/REG beleidsplan. Het behalen van de Kyoto-doelstellingen zal nl. hoogstwaarschijnlijk een opeenstapeling van kleine reducties zijn, en alle kleine reducties zullen resulteren in één grote. Dit valt af te leiden uit het bovenvermeld CO_2/REG beleidsplan, waar op een totaal aantal van 36 geselecteerde maatregelen, slechts 8 maatregelen een CO_2-reductiepotentieel hebben van meer dan 243 kton[11].

Indien het vermijden van aardgasverliezen een redelijk goedkope optie zou zijn ter bestrijding van de broeikasgasemissies, dan zullen er investeringen vereist zijn, die hoogstwaarschijnlijk geen positieve (economische) return opleveren. Ingrijpen van de overheid is derhalve vereist. De Raad beveelt daarom aan om de mogelijkheid om investeringen af te dwingen expliciet te voorzien in de openbare dienstverplichtingen.

De Raad vindt het alleszins zeer belangrijk dat de Vlaamse overheid een overzicht behoudt van de CH_4-emissies die optreden n.a.v. aardgasverliezen. Deze informatie is trouwens noodzakelijk om de jaarlijkse inventaris van broeikasgassen in België, die ten behoeve van de Conferentie van de Partijen van het Klimaatverdrag dient worden ingediend, op een correcte manier te kunnen opstellen.

De informatie zal door de liberalisering bij meerdere instanties dienen worden aangevraagd (verschillende netbeheerders). Het is noodzakelijk dat de informatie correct blijft, dat alle netbeheerders dezelfde meetmethoden gebruiken, zodat de juiste beslissingen kunnen worden genomen. De Raad meent derhalve dat alleszins een informatieplicht t.a.v. de nieuwe netbeheerders een vereiste is.

---

[9] Ook in het hogedruknet treden in mindere mate aardgasverliezen op, waaraan enkel iets zal kunnen worden verholpen door de transportnetbeheerder (federale bevoegdheid). De aardgasverliezen zijn daarom niet opgenomen in de hierboven gedane berekeningen.

[10] Methaan heeft een GWP van 21. GWP staat voor Global Warming Potential en geeft aan in welke mate de stof in staat is warmte te absorberen.

[11] Het gaat om : 1. Hernieuwbare energie (3.931,3 kton) ; 2. WKK-doelstelling (3.300 kton) ; 3. Vervanging elektrische verwarming in bestaande gebouwen (1.030,6 kton) ; 4. Elektronische snelheidsregeling installeren op motoren (668,8 kton) ; 5. Spaarlampen in residentiële sector (441,6 kton) ; 6. Vervanging van verwarmingsketels (280 kton) ; 7. Rijopleiding (279,7 kton) en 8. Spaarlampen in de tertiaire sector (254,9 kton).

De Raad laat in het midden hoe deze aardgasverliezen in de praktijk dienen aangepakt te worden : kan via verhogen van controlefrequentie van de leidingen (momenteel eens om de 4 jaar), vervanging van gietijzeren leidingen (hoogste emissiefactor per km leiding), voorkoming van beschadiging aan leidingen door derden, uitvoering van aftakkingen op lage druknetten zonder aardgasverliezen, het vermijden van corrosie in de leidingen, het verplicht gebruik van lekdetectiesystemen, ... Terzake dringt de Raad erop aan dat t.a.v. de exploitatie van het net :

- ofwel openbare dienstverplichtingen kunnen opgelegd worden, die gericht zijn op het voorkomen, detecteren, herstellen en rapporteren van aardgaslekken

- ofwel dienaangaande het technisch reglement (dat volgens art. 8 van het voorontwerp van decreet door de VREG dient opgesteld te worden) voldoende garanties biedt m.b.t. voorgaande bekommernissen

[12] **Inventarisatie van het distributienet.** Het zou in ieders belang zijn dat de initiatieven die recent werden gestart m.b.t. het opstellen van digitale kaarten voor nutsleidingen door de liberalisering niet worden afgeremd. Volgens de Raad is het noodzakelijk dat deze kaarten (met een detailniveau in functie van risico's en kosteneffectiviteit) aangeven waar welk soort leidingen ligt, zodanig dat, indien werken gebeuren aan bv. elektriciteitsleidingen, de verouderde (i.e. gietijzeren) gasleidingen (die de grootste aardgasverliezen veroorzaken) tegelijkertijd worden vervangen. De Raad vermoedt dat ook deze taak best door de netbeheerders wordt waargenomen, en meent dat er garanties moeten zijn voor de openbare beschikbaarheid van deze kaarten, en de actualiteit ervan.

[13] **Benutten opportuniteiten bij drukomzettingen.** Bij verminderen van druk op de aardgasleidingen (bij overdracht transport- naar middendruknet ; middendruk- naar lagedruknet), bestaan er mogelijkheden om (met de verloren gegane druk) turbines aan te drijven, die elektriciteit opwekken. De Raad meent dat dient onderzocht te worden op welke plaatsen in het Vlaams distributienet deze techniek kan worden toegepast, waarna in functie van milieueffectiviteit en kostenefficiëntie, kan beslist worden of deze terugwinning al dan niet verplicht dient gesteld te worden aan de netbeheerders. Indien er mogelijkheden zijn, moeten deze immers volgens de Raad maximaal worden benut.

[14] **Aanleg nieuwe aardgasleidingen.** Het is volgens de Raad noodzakelijk om te onderzoeken in welke mate netbeheerders in sommige gevallen kunnen worden verplicht tot het aanleggen van nieuwe aardgasleidingen in het lagedruknet. In het kader van zijn universele dienstverlening (zoals opgenomen in het voorontwerp van decreet), dient hieraan alleszins aandacht besteed te worden.

[15] Financiering van openbare dienstverplichtingen[12] in het bijzonder, en het energiebeleid in het algemeen. De Raad heeft vastgesteld dat het, krachtens het elektriciteitsdecreet op te richten Energiefonds, zal worden gespijsd door "opbrengsten uit heffingen die decretaal expliciet aan dat Energiefonds worden toegewezen", alsmede uit "middelen toegewezen aan het Energiefonds uit hoofde van wettelijke of conventionele bepalingen" (art. 20, §2 van het elektriciteitsdecreet)[13]. Dit Energiefonds staat onder het beheer van de Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteit en het Gas (VREG). Voor de financiering van de in beide energiedecreten opgenomen openbare dienstverplichtingen, zal de Vlaamse regering over de kredieten van dit Energiefonds beschikken.

Daar het Energiefonds, naast het financieren van deze openbare dienstverplichtingen, ook het Vlaamse sociale energiebeleid en het Vlaamse beleid inzake rationeel energiegebruik zal dienen te financieren (zie Bijlage 1), zal dit Energiefonds een cruciale rol spelen in de financiering van het Vlaamse energiebeleid.

Betrokken regeling doet echter (opnieuw) de discussie oplaaien omtrent de financiering van bepaalde uitgaven : deze kunnen nl. ofwel via een begrotingsfonds worden verwezenlijkt, ofwel via algemene middelen, ofwel via beiden. De Raad beschikt echter over te weinig informatie om in het huidige stadium daarover een deskundig advies te verstrekken.

De Raad zal zich hierover in een later stadium uitspreken (n.a.v. uitvoeringsbesluiten van beide energiedecreten of n.a.v. REG-decreet), nadat hij een antwoord heeft gekregen op volgende cruciale vragen :

1) De interoperabiliteit van de verschillende (opgerichte en op te richten) fondsen : federaal fonds[14], Vlaams energiefonds, Vlaams fonds hernieuwbare energiebronnen (m.a.w. de samenhang tussen het Vlaamse en het federale energiebeleid) ?

2) De manier waarop en de mate waarin deze fondsen zullen worden gespijsd ? (het is voor de Raad onduidelijk hoe de mogelijke Vlaamse energieheffingen[15] zich zouden verhouden tot de mogelijke federale en Europese energieheffingen ; zal er, en zo ja in welke mate, gebruik gemaakt worden van regulerende of financierende heffingen) ?

---

[12] De openbare dienstverplichtingen worden doorgaans onderverdeeld in drie categorieën : 1) universele dienstverlening ; 2) milieu ; 3) veiligheid en continuïteit van de voorziening.

[13] Deze kunnen o.a. inhouden dat de middelen die door de federale overheid geïnd worden via een energiebelasting, voor een deel worden doorgestort naar de Gewesten, en toegewezen aan het Energiefonds. Stuk Vlaams Parlement nr. 285 (1999-2000) – Nr. 4 (p. 33).

[14] Wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt. Artikel 21, 3° bepaalt : "Bij een in Ministerraad overlegd besluit, en na advies van de commissie [voor de regulering van de elektriciteit en het gas], kan de Koning [...] een fonds oprichten, onder beheer van de commissie, dat a) de volledige of een deel van de reële nettokost van de openbare dienstverplichtingen [...] ten laste neemt [...], b) geheel of gedeeltelijk wordt gefinancierd door toeslagen op de [transport]tarieven [...] of door heffingen op alle of objectief bepaalde categorieën van energieverbruikers of marktoperatoren [...].

[15] De Raad stelt hieromtrent vast dat de decretale onderbouwing van heffingen zoals bedoeld in "opbrengsten uit heffingen die decretaal expliciet aan dat Energiefonds worden toegewezen", momenteel noch in het elektriciteitsdecreet, noch in het voorontwerp van gasdecreet, worden opgenomen.

3) De mate waarin de inkomsten van de fondsen op voorhand zullen worden bestemd voor welbepaalde doeleinden ("earmarking" van de inkomsten) ?

4) De mate waarin de VREG het beheer zal krijgen over de financiering van het Vlaamse beleid inzake rationeel energiegebruik, en het Vlaamse sociale energiebeleid ?

De Raad vraagt dat zo snel mogelijk omtrent deze vragen duidelijkheid wordt verschaft, zodat hij op een deskundige manier hierover maatschappelijk advies kan uitbrengen.

3. Het systeem van groenewarmtecertificaten

[16] Groenewarmtecertificaten. In het voorontwerp van decreet wordt voorzien dat groenewarmtecertificaten worden toegekend aan producenten van groene warmte die kunnen bewijzen dat zij deze geleverd hebben aan een warmteverbruiker, en kunnen aantonen dat de groene warmte is geproduceerd in het Vlaamse Gewest. Netbeheerders en houders van een leveringsvergunning zouden worden verplicht jaarlijks een bepaald aantal van deze groenewarmtecertificaten voor te leggen. De Raad heeft vragen bij de plaats en het nut van het systeem van groenewarmtecertificaten.

Wat de plaats van de regeling omtrent de groenewarmtecertificaten in dit decreet betreft, doet de Raad opmerken dat dit decreet zich specifiek ent op de *aard*gasmarkt, een markt dus die zich inlaat met de productie, aanlevering, distributie en verkoop van een fossiele – en dus niet hernieuwbare – grondstof. Groene warmte kan in principe enkel worden voortgebracht door verbranding van biomassa, biogas, ... energiebronnen die buiten het bestek van dit decreet vallen en niet via het aardgasnet worden verdeeld. Voor zover biogas (afkomstig van vergisting van organisch-biologisch materiaal) toch in het klassieke aardgasdistributienet kan worden bijgemengd, zou beter werk gemaakt worden van groenegascertificaten i.p.v. groenewarmtecertificaten (zie punt [17]). Het "groen gas" doet dan immers op dezelfde infrastructuur en markt beroep als het "gewone" aardgas.

Wat het nut van deze regeling betreft, kan getwijfeld worden of het stimuleren van de productie van groene warmte zonder de co-generatie van reeds door het elektriciteitsdecreet aangemoedigde groene stroom, wel zo te verkiezen is. Als het de bedoeling is groene WKK te stimuleren, dan kan dit beter in een politiek die WKK in het algemeen stimuleert, gezien het nog enorm potentieel aan WKK (ook buiten de groene stroom) en het belang ervan in een beleid gericht op een effectieve en betaalbare reductie van broeikasgassen. De MiNa-Raad herhaalt hier haar pleidooi tot de invoering van WKK-certificaten (zie punt [13] uit advies van 28 september 1999 over het elektriciteitsdecreet). Gedacht kan worden aan een gecombineerde doelstelling WKK + groene stroom met de specifieke minimumdoelstelling voor groene stroom die reeds in het elektriciteitsdecreet werd vastgelegd. Zonder zulke ondersteunende maatregelen zal in een geliberaliseerde elektriciteitsmarkt het bestaande potentieel aan (vooral kleine en middelgrote) WKK-installaties nooit worden ontwikkeld omdat de kostprijs van de stroom niet opweegt tegen de kostprijs van elektriciteit uit veelal reeds afgeschreven grootschalige elektriciteitscentrales.

[17] **Groenegascertificaten.** Zonder dat het mag leiden tot een inflatie van certificatensystemen, meent de Raad dat het opportuun zou zijn om in voorliggend voorontwerp van aardgasdecreet de mogelijkheid te voorzien dat netbeheerders en houders van een leveringsvergunning verplicht worden een bepaald percentage van de door hen verkochte hoeveelheid gas, te betrekken uit een milieuvriendelijker gas dan aardgas. De Raad laat in het midden hoe dit gas kan worden benoemd : ecogas, groengas, ...

Dit wil de Raad expliciet in het decreet zien staan, daar bepaalde technologieën momenteel worden ontwikkeld ter "vergroening" van het traditionele aardgas (bv. door bijmenging met waterstof, biogas of mijngas). Indien deze technologieën op punt komen te staan, en indien zou blijken dat zij vanuit milieuoogpunt duidelijke baten opleveren, en vanuit veiligheidsoogpunt geen extra risico's met zich meebrengen, zou het zeer nuttig zijn dat de Vlaamse regering reeds voorzien heeft dat een dergelijke verplichting *kan* opgelegd worden, om zo het systeem snel te kunnen invoeren via een uitvoeringsbesluit.

Bijlage 1 : Vooropgestelde begrotingsfondsen in het Vlaamse energiebeleid

Benaming	Inkomsten	Uitgaven	Rechtsbasis
Fonds Hernieuwbare Energiebronnen	1) administratieve geldboetes n.a.v. niet genoeg voorleggen van groenestroomcertificaten door netbeheerders en houders van een leveringsvergunning 2) opbrengsten uit concessies voor energieprojecten die gebruik maken van hernieuwbare energiebronnen	Bevordering van het gebruik van hernieuwbare energiebronnen	Art. 23, §1 en art. 26 van het elektriciteitsdecreet
Energiefonds	1) opbrengsten uit heffingen die decretaal aan het Energiefonds worden toegewezen 2) middelen voor de financiering van openbaredienstverplichtingen van de energiesector toegewezen aan het Energiefonds uit hoofde van wettelijke of conventionele bepalingen 3) middelen voor de financiering van het sociale energiebeleid en het beleid inzake het rationeel energiegebruik van de Vlaamse regering toegewezen aan het Energiefonds uit hoofde van wettelijke of conventionele bepalingen	1) financiering van de openbaredienstverplichtingen van de netbeheerders en de houders van een leveringsvergunning 2) financiering van netbeheerder voor wat betreft zijn kosteloze uitvoering van taken noodzakelijk voor de distributie van groene stroom (uitz. kosten die te maken hebben met aansluiting op het distributienet) 3) sociaal energiebeleid van de Vlaamse regering 4) beleid inzake rationeel energiegebruik van de Vlaamse regering	Art. 15, 20 van het elektriciteitsdecreet

Bijlage 2 : De financiering van de openbaredienstverplichtingen in de verschillende stadia die het totstandkomen van het goedgekeurd elektriciteitsdecreet hebben voorafgegaan

1. Voorontwerp van decreet Minister Van Rompuy (8 juni 1999) (derde ° art. 13)

3° De Vlaamse regering kan, na advies van de reguleringsinstantie, een fonds oprichten, onder beheer van de reguleringsinstantie, dat :

a) de volledige of een deel van de reële nettokost van de universele dienstverlening en openbare dienstverplichtingen bedoeld in 1° en 2° ten laste neemt, voor zover deze kost een onbillijke last zou vertegenwoordigen voor de ondernemingen die tot deze verplichtingen gehouden zijn ;

b) geheel of gedeeltelijk wordt gefinancierd door heffingen op alle of objectief bepaalde categorieën van energieverbruikers of marktoperatoren

In voorkomend geval wordt de berekening van de kosten en verliezen bedoeld in het eerste lid, 3° a), door elke betrokken onderneming gedaan overeenkomstig de door de reguleringsinstantie opgestelde methodologie en door deze laatste geverifieerd.

2. Voorontwerp van decreet Minister Stevaert (september 1999) (art. 13)

De Vlaamse regering zal, na advies van de reguleringsinstantie, een fonds oprichten, onder beheer van de reguleringsinstantie, dat :

1° de reële nettokosten van de openbare dienstverplichtingen bedoeld in art. 12, 1° en 2° en van de taken bedoeld in art. 8, §7 ten laste neemt, voor zover deze kosten een onbillijke last zouden vertegenwoordigen voor de ondernemingen die tot deze verplichtingen gehouden zijn ;

2° geheel of gedeeltelijk wordt gefinancierd door heffingen op de elektriciteitsverbruikers.

In voorkomend geval wordt de berekening van de kosten en verliezen bedoeld in het eerste lid, 1°, door elke betrokken onderneming gedaan overeenkomstig de door de reguleringsinstantie opgestelde methodologie en door deze laatste geverifieerd.

3. Principieel goedgekeurd ontwerp van decreet (21 januari 2000) (art. 13)

idem zoals in 2.

4. Definitief goedgekeurd ontwerp van decreet (28 april 2000) (art. 20)

§1. Er wordt een Energiefonds opgericht onder beheer van de reguleringsinstantie. Dit Energiefonds betreft een begrotingsfonds in de zin van artikel 45 van de gecoördineerde wetten op de Rijkscomptabiliteit.

§2. Aan dit Energiefonds worden volgende inkomsten toegewezen :

- opbrengsten uit heffingen die decretaal expliciet aan het Energiefonds worden toegewezen ;

- middelen voor de financiering van openbaredienstverplichtingen van de energiesector toegewezen aan het Energiefonds uit hoofde van wettelijke of conventionele bepalingen ;

- middelen voor de financiering van het sociale energiebeleid en het beleid inzake het rationeel energiegebruik van de Vlaamse regering toegewezen aan het Energiefonds uit hoofde van wettelijke of conventionele bepalingen.

§3. De Vlaamse regering beschikt over de kredieten van het Energiefonds voor de financiering van de openbaredienstverplichtingen bedoeld in art. 19, de taken bedoeld in art. 15, haar sociale energiebeleid en haar beleid inzake het rationeel energiegebruik.

5. Door Vlaams Parlement goedgekeurd elektriciteitsdecreet (5 juli 2000) (art. 20)

§1. Er wordt een Energiefonds opgericht onder beheer van de reguleringsinstantie. Dit Energiefonds betreft een begrotingsfonds in de zin van artikel 45 van de gecoördineerde wetten op de Rijkscomptabilitei, gecoördineerd op 17 juli 1991.

§2. Aan dit Energiefonds worden volgende inkomsten toegewezen :

- opbrengsten uit heffingen die decretaal aan het Energiefonds worden toegewezen ;

- middelen voor de financiering van openbaredienstverplichtingen van de energiesector toegewezen aan het Energiefonds uit hoofde van wettelijke of conventionele bepalingen ;

- middelen voor de financiering van het sociale energiebeleid en het beleid inzake het rationeel energiegebruik van de Vlaamse regering toegewezen aan het Energiefonds uit hoofde van wettelijke of conventionele bepalingen.

§3. De Vlaamse regering beschikt over de kredieten van het Energiefonds voor de financiering van de openbaredienstverplichtingen bedoeld in art. 19, de taken bedoeld in art. 15, haar sociale energiebeleid en haar beleid inzake het rationeel energiegebruik.

ADVIES VAN DE SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD VAN VLAANDEREN

SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD
VAN VLAANDEREN

ONTWERPADVIES OVER HET VOORONTWERP VAN DECREET BETREFFENDE DE ORGANISATIE VAN DE AARDGASMARKT

Brussel, 20 september 2000
AB/PVH/nota 2

1. SITUERING EN INHOUD VAN HET ADVIES

Op 27 juli 2000 werd de SERV door Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie om advies gevraagd over het voorontwerp van decreet betreffende de organisatie van de aardgasmarkt.

Het voorgelegde voorontwerp van decreet beoogt de omzetting van de Europese Richtlijn 98/30/EG van 22 juni 1998 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt van aardgas, en dit meer bepaald wat de bevoegdheden betreft die zijn toegewezen aan de gewesten. Tevens biedt het voorontwerp een decretaal kader dat als basis dient voor de Vlaamse energiebevoegdheden inzake de openbare gasdistributie en rationeel energiegebruik.

In de Wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de gasmarkt en het fiscaal statuut van de elektriciteitsproducenten werd de omzetting van de vermelde Europese Richtlijn reeds geregeld voor wat de federale bevoegdheden betreft.

De Raad formuleert hierna een advies *in hoofdlijnen* over het vermelde voorontwerp van decreet. Het voorontwerp kent immers een grote analogie met het elektriciteitsdecreet, waarvan een groot aantal artikelen bijna letterlijk zijn overgenomen[1], en over dit elektriciteitsdecreet heeft de Raad reeds eerder zijn advies geformuleerd[2]. Bovendien zal de impact van de liberalisering van de aardgasmarkt in Vlaanderen voor de meeste bedrijven en gezinnen naar verwachting anders en minder voelbaar zijn dan deze van de elektriciteitsmarkt.

Hierna wordt eerst ingegaan op de uitbouw van het Vlaams energiebeleid, en op de betrokkenheid van de sociale partners daarbij, alsook op de noodzaak van coördinatie met het federale niveau en de andere gewesten, en van afstemming van het energiebeleid met andere beleidsterreinen. Daarna formuleert de Raad zijn bemerkingen bij de verschillende hoofdstukken van het voorontwerp.

---

1 De in dit advies voorgestelde wijzigingen aan het voorontwerp kunnen dan ook tot analoge wijzigingen aan het elektriciteitsdecreet nopen.

2 Advies van 20 oktober 1999.

2. *UITBOUW VAN EEN VLAAMS ENERGIEBELEID*

De Raad waardeert de inspanningen die op Vlaams niveau geleverd worden om invulling te geven aan de Vlaamse bevoegdheden inzake energiebeleid. Meer in het bijzonder stemt de Raad ermee in dat de omzetting van de richtlijn 98/30/EG wordt aangegrepen om via het voorgelegde voorontwerp een aantal Vlaamse bevoegdheden inzake de aardgasmarkt (o.a. openbare gasdistributie en rationeel energiegebruik) decretaal te onderbouwen. Ook verheugt de Raad zich dat in de memorie van toelichting bij het voorliggend voorontwerp een apart REG-decreet wordt aangekondigd dat de maatregelen voor de promotie van rationeel energiegebruik zal uitwerken.

Niettemin herinnert de Raad eraan voorstander te zijn van één *Vlaams kaderdecreet* dat de doelstellingen en de belangrijkste structuren, processen en instrumenten van het Vlaamse energiebeleid regelt. Zoniet dreigt de regelgeving inzake het energiebeleid versnipperd te worden over een elektriciteitsdecreet, een aardgasdecreet, een REG-decreet, enz. Dit komt de toegankelijkheid, legistieke kwaliteit en inhoudelijke samenhang van de regelgeving en het beleid niet ten goede.

Nu reeds worden er in het elektriciteitsdecreet en in het voorontwerp van aardgasdecreet een aantal aspecten van het energiebeleid dubbel geregeld. De bevoegdheden, taken en beheerders van de reguleringsinstantie opgericht in het elektriciteitsdecreet bijvoorbeeld worden in het voorontwerp van aardgasdecreet verruimd tot de gasmarkt. Hierdoor wordt de regelgeving die betrekking heeft op één en dezelfde Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) in twee decreten opgenomen en daardoor onnodig complex gemaakt.

De Raad dringt er dan ook op aan dat nu reeds een codificatie en integratie gebeurt. Op die manier kan worden vermeden dat reeds na enkele jaren een grondige hervorming van het energierecht moet gebeuren met het oog op het vereenvoudigen en het vergroten van de coherentie ervan.

De Raad herhaalt bovendien haar vraag naar een globaal energiebeleidsplan waarin voor de komende periode de invulling van de Vlaamse bevoegdheden op het vlak van energie geconcretiseerd wordt en waarin ook een hoofdstuk over de gasdistributie kan worden opgenomen. De Raad vraagt dat de doelgroepen en de relevante administraties bij de opmaak van dit plan zouden worden betrokken, en dat tevens een inspraak- en adviesprocedure zou worden gevolgd. Hierbij kan worden gesteund op de ervaringen met de opmaak van bijvoorbeeld het Vlaamse Milieubeleidsplan en het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen.

3. BETROKKENHEID VAN DE SOCIALE PARTNERS BIJ HET ENERGIEBELEID

De Raad wenst zijn waardering uit te drukken voor het feit dat in het voorontwerp, naar analogie met wat is bepaald in het elektriciteitsdecreet, een structurele inbreng van de SERV is voorzien bij de verdere uitbouw van de reglementering en het beleid inzake de aardgasmarkt. In het voorontwerp is namelijk voorzien dat elk ontwerp van uitvoeringsbesluit van het aardgasdecreet door de Vlaamse Regering aan de SERV voor advies zal worden voorgelegd (art. 29 van het voorontwerp). Daarnaast zal de SERV elk jaar worden gevraagd een evaluatieverslag op te maken naar aanleiding van het jaarlijks verslag van de VREG (art. 25 van het voorontwerp, waar het verwijst naar art. 35 § 5 van het elektriciteitsdecreet). Tot slot kan ook de VREG bepalen wanneer en hoe zij het advies van de SERV zal vragen (art. 25 van het voorontwerp, waar het verwijst naar art. 35 § 4 van het elektriciteitsdecreet)[3].

In dit verband wenst de Raad erop te wijzen dat het voor een volwaardige evaluatie en advisering van de VREG door de SERV essentieel is dat de SERV over alle daartoe noodzakelijke informatie kan beschikken. De Raad vraagt dat dit in de regelgeving wordt voorzien.

Tevens herhaalt de Raad zijn standpunt uit zijn advies over het elektriciteitsdecreet dat er geen nood is aan een Raadgevend Comité in de schoot van de reguleringsinstantie indien de taak van dit comité, zoals voorzien in het toenmalig voorontwerp, beperkt blijft tot de advisering over algemene aangelegenheden m.b.t. de Vlaamse elektriciteitsmarkt. Voor dergelijke taak is er volgens de Raad, gezien de rol van de SERV en de MiNa-Raad, geen behoefte aan een bijkomend adviesorgaan. Dit geldt vanzelfsprekend ook voor de aardgasmarkt. Voor de sociale partners is de SERV immers het centrale advies- en overlegorgaan van waaruit zij over alle sociaal-economisch belangrijke aspecten van de Vlaamse elektriciteits-, aardgas- en energiemarkt zullen adviseren.

Tot slot vraagt de Raad dat naar analogie met de aanpak in het milieubeleid, ook in het energiebeleid werk zou worden gemaakt van het zgn. doelgroepenoverleg en doelgroepenbeleid. Dit overleg zal vooral betrekking hebben op de bepaling van de taakstellingen voor een specifieke doelgroep en vervolgens op de fase van de uitvoering. Terzake verwijst de Raad naar vroegere adviezen waarin deze idee nader werd gemotiveerd en uitgewerkt[4].

---

3 In al deze gevallen is tevens het advies van de MiNa-Raad voorzien.

4 Advies van 14 december 1994 over de sectorale milieubeleidsplannen; advies van 10 juli 1996 over het ontwerp milieubeleidsplan 1997-2001; rapport van 9 juli 1997 over milieubeleidsovereenkomsten, ...

4. AFSTEMMING TUSSEN HET GEWESTELIJKE EN FEDERALE NIVEAU

Gezien het belang van een goede afstemming tussen het gewestelijke en het federale niveau herhaalt de Raad zijn bekommernis dat vanuit doelmatigheidsoverweging zowel in hoofde van de overheid als van de netbeheerders en de afnemers, een zeer nauwe afstemming en coördinatie van het Vlaamse en het federale energiebeleid onontbeerlijk is. Ook de coördinatie met de andere gewesten is essentieel. Onder meer via het instrument van de samenwerkingsakkoorden kan deze noodzakelijke afstemming - wat de gewestelijke energiebevoegdheden betreft - tussen de gewesten worden verzekerd.

Daarnaast heeft de Raad er in zijn advies over het elektriciteitsdecreet reeds op gewezen dat een situatie van dubbele maatregelen, structuren en initiatieven op de verschillende niveaus kan ontstaan (cf. reguleringsinstanties, fondsen, ...). Dit is ook voor de regulering van de aardgasmarkt het geval. De Raad dringt erop aan dat er een goede afstemming en samenwerking met het federale niveau zou zijn. Zo zou inderdaad een protocolakkoord tussen de VREG en de federale Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (CREG) moeten worden gesloten om de samenwerking met de CREG te bevorderen.[5]

5. AFSTEMMING TUSSEN BELEIDSTERREINEN

Voor de Raad is een nauwe afstemming van het energiebeleid en andere beleidsmateries zoals milieu en ruimtelijke ordening eveneens essentieel. Dit geldt zowel op het vlak van de doelstellingen als in de regelgeving en de concrete beleidsuitvoering (bv. het vergunningsbeleid, ruimtelijke uitvoeringsplannen). In bepaalde gevallen zal deze afstemming ook met zich meebrengen dat afwegingen tussen en binnen beleidsterreinen noodzakelijk zijn (bv. tussen de verschillende milieu-effecten van energiebronnen). De Raad vraagt dan ook dat de nodige initiatieven worden genomen om de gevraagde afstemming daadwerkelijk te realiseren.

---

[5] Memorie van Toelichting bij het Elektriciteitsdecreet, Vlaams Parlement, Stuk 285 (1999-2000) – Nr. 1, p. 29.

6. SPECIFIEKE OPMERKINGEN BIJ HET VOORONTWERP

▪ *Distributienetbeheerder*

De Raad benadrukt het belang van de beheersmatige en juridische onafhankelijkheid van de verschillende actoren in de aardgasmarkt. Dit wordt naar het oordeel van de Raad afdoende geregeld door de artikelen 4 en 15 van het voorontwerp van decreet.

Volgens art. 15 § 5 1° e) geldt de beheersmatige en juridische onafhankelijkheid van de aanvrager van een leveringsvergunning echter niet alleen ten opzichte van de netbeheerders, maar ook ten opzichte van de vervoersondernemingen bedoeld in artikel 1 van de Gaswet. Hierdoor zouden aan natuurlijke of rechtspersonen die *gas*vervoer in het algemeen verrichten geen leveringsvergunningen kunnen worden toegekend (cf. definities gaswet). De Raad is echter van oordeel dat de onafhankelijkheidsvereisten beperkt dienen te worden tot de distributienetbeheerders en dat andere gasvervoerondernemingen wel in aanmerking moeten komen voor het bekomen van een leveringsvergunning.

Volgens art. 15 § 2 kan enerzijds ook aan netbeheerders een leveringsvergunning worden verleend, met name voor de uitvoering van openbare dienstverplichtingen, terwijl volgens art. 15 §5 1° e) anderzijds enkel een leveringsvergunning kan worden toegekend indien de aanvrager de beheersmatige en juridische onafhankelijkheid ten opzichte van de netbeheerders aantoont. Deze beide bepalingen zijn met elkaar in tegenspraak. Van netbeheerders kan immers geen onafhankelijkheid van zichzelf vereist worden (cf. terzake tevens art. 12 § 1, 4°). Een eenvoudige oplossing zou kunnen zijn dat voor de uitvoering van openbare dienstverplichtingen geen leveringsvergunning noodzakelijk is (cf. art. 17, 1°). Art. 15 § 2 kan dan worden geschrapt.

Verder wijst de Raad op een mogelijke impasse bij de toepassing van art. 5 van het voorontwerp, in het geval de betrokken gemeenten die geheel of gedeeltelijk over het eigendom beschikken van een distributienet onderling niet tot overeenstemming komen over de aan te wijzen netbeheerder. De aanwijzing kan volgens art. 5 immers enkel gebeuren op voorstel van deze gemeenten en de VREG kan van dit bindend advies niet afwijken.

▪ *Toegang tot het distributienet*

Het is momenteel onduidelijk hoe de bevoegdheden in verband met de tarieven van de distributienetten zijn verdeeld. Valt dit onder de federale gaswet of gaat het om een gewestelijke bevoegdheid? Dit valt niet eenduidig op te maken uit de voorliggende teksten.

- ***Leveringsvergunningen***

Naar analogie met het elektriciteitsdecreet, wordt ook in het voorontwerp van aardgasdecreet aan de intercommunales de mogelijkheid geboden om deel te nemen in handelsvennootschappen die energie en energiediensten aanbieden. De Raad wijst erop dat in dit verband rekening zal moeten worden gehouden met de toekomstige ontwikkelingen inzake het voorontwerp van decreet op de intergemeentelijke samenwerking.

- ***Toelatingen***

Voor de aanleg van een aardgasleiding dienstig voor de uitbouw van een distributienet en een directe leiding dient een toelating te worden bekomen (art. 16). Met het oog op de stroomlijning en vereenvoudiging van vergunningsprocedures vraagt dat deze toelating zou worden geïntegreerd in bestaande vergunningssystemen (bouwvergunning, milieuvergunning). In de mate dat voor de beoogde constructies specifieke bepalingen noodzakelijk zouden zijn, moeten deze aan de bouw- en/of milieureglementering worden toegevoegd.

Verder wijst de Raad erop dat het voorontwerp geen mogelijkheid lijkt te bevatten om de uitbouw en exploitatie van een directe leiding nader te reglementeren. Dit kan nochtans noodzakelijk zijn, bijvoorbeeld inzake veiligheidsaspecten.

- ***Openbare dienstverplichtingen***

In zijn advies over het elektriciteitsdecreet heeft de Raad opgemerkt dat de begrippen universele dienstverlening en openbare dienstverplichtingen door elkaar werden gebruikt en dat hun inhoud en betekenis niet duidelijk genoeg omschreven was. Bovendien vroeg de Raad dat de inhoud ervan zou worden afgestemd op wat daaronder op federaal en Europees niveau wordt verstaan. In dit licht diende volgens de Raad ook de financieringswijze herbekeken te worden (zie verder). Deze bemerkingen blijven relevant, ook in het kader van het voorontwerp van aardgasdecreet.

Verder meent de Raad dat de verplichting tot aansluiting van afnemers op het distributienet niet kan betekenen dat iedereen die erom vraagt ook zal worden aangesloten op het aardgasdistributienet, ongeacht de economische rendabiliteit van de uitbreiding van het net, de interferenties met andere regelgeving (bv. ruimtelijke ordening), enz. Ook de verplichting voor netbeheerders en houders van een leveringsvergunning inzake minimumnormen voor het rationeel energiegebruik bij hun eindafnemers kan niet rigide worden toegepast of gecontroleerd.

De Raad interpreteert deze bepaling in de context van de taakverruiming van energiedistributiebedrijven naar het aanbieden van energiediensten.

- ***Energiefonds***

Art. 18 van het voorontwerp van decreet verwijst voor de financiering van een aantal aspecten van het aardgasbeleid naar het Energiefonds, bedoeld in art. 20 van het elektriciteitsdecreet.
De Raad heeft echter een aantal vragen bij de wijze waarop dit fonds zou worden gebruikt, gefinancierd en beheerd. De Raad heeft immers de indruk dat met het energiefonds een financieringsinstrument werd gecreëerd, zonder dat er een duidelijk zicht bestaat op de plaats van dergelijk fonds binnen het globale energiebeleid, de ingezette beleidsinstrumenten en de beschikbare financieringskanalen.

Momenteel is dit fonds als volgt geregeld[6]. Het energiefonds wordt gefinancierd met (1) opbrengsten uit heffingen die decretaal aan het energiefonds worden toegewezen, (2) middelen voor de financiering van openbare dienstverplichtingen van de energiesector toegewezen aan het energiefonds uit hoofde van wettelijke of conventionele bepalingen en (3) middelen voor de financiering van het sociale energiebeleid en het beleid inzake het rationeel energiegebruik van de Vlaamse regering toegewezen aan het energiefonds uit hoofde van wettelijke of conventionele bepalingen. De Vlaamse regering beschikt over de kredieten van het energiefonds voor de financiering van (1) de openbare dienstverplichtingen, (2) haar sociale energiebeleid en (3) haar beleid inzake het rationeel energiegebruik. Het energiefonds wordt beheerd door de reguleringsinstantie (de VREG).

De Raad formuleert hierbij volgende vragen en bedenkingen.

- De Raad merkt op dat de afstemming en samenwerking tussen het federale en het gewestelijke niveau (cf. supra) ook op dit vlak aangewezen is om overlappende maatregelen en financieringsmechanismen te vermijden. Het is in deze context bijvoorbeeld niet duidelijk voor de Raad hoe eventuele energieheffingen op Vlaams niveau zich zullen verhouden tot eventuele energieheffingen op federaal of Europees niveau, of en hoe er een doorstorting van energie-inkomsten door de federale overheid naar de gewesten zal gebeuren, enz.

---

6 Zie art. 20 van het elektriciteitsdecreet.

- Het is volgens de Raad onduidelijk welke de financieringsbronnen van het fonds zullen zijn. De formulering dat het (voor een deel) gaat om 'middelen toegewezen aan het energiefonds uit hoofde van wettelijke of conventionele bepalingen' is immers erg vaag. De regels betreffende de begrotingsfondsen hebben tot gevolg dat het hier niet kan gaan om kredieten van de algemene uitgavenbegroting[7]. Tevens is het onduidelijk om welke heffingen het zou gaan en welke de precieze rol zal zijn van dergelijke heffingen in het Vlaamse energiebeleid (regulerend of financierend?, relatie tot het overige ingezette of geplande instrumentarium, ...[8]). In elk geval moet de regeling van eventuele energieheffingen (met name de bepaling van de heffingsplichtingen, de heffingsgrondslag en de aanslagvoet) nog decretaal worden vastgelegd. Dit vloeit voort uit art. 170 van de Grondwet. In dit verband vraagt de Raad reeds dat de voorstellen met betrekking tot het energiefonds geen negatieve invloed zouden hebben op de relatieve concurrentiepositie van aardgas[9].
- De financiering van de reguleringsinstantie zal gebeuren via een dotatie die jaarlijks wordt ingeschreven op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap (cf. art. 34 van het elektriciteitsdecreet), en verloopt dus terecht niet via het energiefonds (zie verder). Anderzijds is het blijkbaar de bedoeling dat de kostprijs van de werking van de reguleringsinstantie zou worden gedragen door een heffing op de netbeheerders en/of de houders van een leveringsvergunning.[10] Het niet duidelijk hoe dit concreet zal worden geregeld en hoe dit alles zich verhoudt tot het energiefonds en de heffingen die daaraan zouden worden toegewezen.

---

7 Art. 45, § 1, tweede lid van de gecoördineerde wetten op de Rijkscomptabiliteit.

8 De Raad verwijst terzake naar de analogie met de discussie omtrent milieuheffingen waarrond de Raad reeds heel wat denkwerk heeft verricht. Zie onder meer de aanbeveling van 30 september 1992 met betrekking tot economische instrumenten inzake milieubeleid in Vlaanderen, het studierapport van 30 september 1992 over het economisch instrumentarium inzake milieubeleid, het advies van 30 september 1992 over het vijfde milieu-actieprogramma van de EG, het advies van 16 juni 1993 over de wijziging van het decreet op het MINA-Fonds, het advies van 16 november 1994 over het ontwerp-Vlarem II, het advies van 14 december 1994 over de sectorale milieubeleidsplannen, het advies van 8 maart 1995 over het ontwerp-sectoraal plan oppervlaktewater en het ontwerp-AWP II Dender en Mark, en het advies van 10 april 1996 over het VMM-rapport "evaluatie en voorstellen afvalwaterheffing".

9 Cf. het koolstofgehalte van aardgas t.o.v. andere fossiele brandstoffen.

10 Zie de nota aan de Vlaamse regering betreffende het aardgasdecreet (VR/2000/1707/DOC0689) en tevens de bespreking van art. 34 van het elektriciteitsdecreet in Vlaams Parlement (Stuk 285 (1999-2000) – Nr. 4 – p. 36).

- Ook de formulering van de uitgaven die via het energiefonds zouden gebeuren blijft zeer vaag. Het betreft immers niet alleen de financiering van de openbare dienstverplichtingen, maar ook van het "sociale energiebeleid" en het "beleid inzake het rationeel energiegebruik" van de Vlaamse regering. Het kan volgens de Raad echter niet de bedoeling zijn om algemene overheidstaken zoals beleidsvoorbereiding of overheidsinstanties zoals VIREG, de VREG e.d. uit het fonds te financieren. Dergelijke uitgaven moeten volgens de Raad uit algemene middelen worden gefinancierd.[11] Dit principe zou best in de regelgeving opgenomen worden.

- Tot slot lijkt het de Raad vreemd dat het energiefonds wordt beheerd door de VREG indien het fonds zoals vermeld tevens dient voor de financiering van het sociale energiebeleid en het beleid inzake het rationeel energiegebruik van de Vlaamse regering. Deze aspecten overstijgen immers de taak van de VREG, die een regulerende en raadgevende rol heeft ten behoeve van de Vlaamse regering inzake de organisatie en werking van de Vlaamse elektriciteits- en gasmarkt.

Gezien voorgaande bemerkingen vraagt de Raad dat de wijze waarop de financiering van het energiebeleid zou worden geregeld, zou worden verduidelijkt en waar nodig wordt herbekeken.

▪ ***Bevordering van milieuvriendelijke energieopwekking***

Het hoofdstuk "bevordering van milieuvriendelijke energieopwekking" van het voorontwerp regelt de invoering van een systeem van groenewarmtecertificaten, naar analogie met de groenestroomcertificaten van het elektriciteitsdecreet. De Raad heeft geen bezwaren tegen de inhoud van de artikelen, maar is van oordeel dat zij niet thuishoren in een aardgasdecreet. Uit de definitie van "aardgas" in art. 2 van het voorontwerp volgt immers dat een aardgasdecreet logischerwijs geen regeling kan bevatten omtrent "hernieuwbare energiebronnen". Deze interne inconsistentie kan worden vermeden door de betrokken bepalingen op te nemen in het kaderdecreet bedoeld in deel 2. van dit advies. De memorie van toelichting vermeldt trouwens dat de Vlaamse regering nog zal onderzoeken of een systeem van groenewarmtecertificaten kan worden ingevoerd. In deze context vormt de verwijdering uit dit voorontwerp van aardgasdecreet geen probleem.

---

[11] Ook hier kan een parallel worden getrokken met de discussie in de context van de financiering van het milieubeleid (zie bv. Vlaams Parlement, stuk 667 (1995-1996) - Nr. 5, en tevens stuk 166 (1995-1996) - Nrs. 1-3).

- ***Reguleringsinstantie***

Ten aanzien van de VREG verwijst de Raad naar de hoger in dit advies gemaakt bemerkingen rond de inbreng van de sociale partners, de afstemming en samenwerking met het federale CREG en het beheer van het energiefonds.

- ***Sancties***

Het hoofdstuk sancties in het voorontwerp betreft een vrijwel letterlijke overname van het hoofdstuk sancties uit het elektriciteitsdecreet. Via integratie in één kaderdecreet (cf. supra) kan dergelijke dubbele regeling worden vermeden en de omvang van de wetgeving worden ingeperkt.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

KONINKRIJK BELGIE

ADVIES 31.082/1

VAN DE AFDELING WETGEVING
VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, eerste kamer, op 20 december 2001 door de Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie verzocht hem van advies te dienen over een voorontwerp van decreet "houdende de organisatie van de gasmarkt", heeft op 1 februari 2001 het volgende advies gegeven :

STREKKING VAN HET ONTWERP

1. Het om advies voorgelegde voorontwerp van decreet bevat in de eerste plaats een aantal bepalingen betreffende de distributie van aardgas in het Vlaamse Gewest. Die bepalingen beogen uitvoering te geven aan de richtlijn 98/30/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 juni 1998 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas, die de gedeeltelijke liberalisering van de interne aardgasmarkt van de Europese Gemeenschap beoogt. Daarnaast bevat het ontwerp bepalingen betreffende de bevordering van milieuvriendelijke energieopwekking, vormt het de bij artikel 27 van het decreet van 17 juli 2000 houdende de organisatie van de elektriciteitsmarkt opgerichte "reguleringsinstantie" om tot de "Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt" (afgekort "VREG"), en voert het een heffing in op de exploitatie van een aardgasdistributienet.

2. Hoofdstuk I van het ontwerp bevat een aantal definities van begrippen die in het ontwerp voorkomen.

3. Hoofdstuk II bevat bepalingen betreffende het beheer van de aardgasdistributienetten. Dat beheer wordt waargenomen door netbeheerders met rechtspersoonlijkheid, die voor een hernieuwbare termijn van twaalf jaar worden aangewezen door de VREG, in de regel op voorstel van de gemeenten of de verenigingen van gemeenten in het geval dat het betrokken distributienet geheel of gedeeltelijk eigendom

is van een gemeente of van een groep van gemeenten (artikelen 3 en 5). De voorwaarden waaraan de kandidaat-netbeheerders moeten voldoen, worden door de Vlaamse regering na advies van de VREG bepaald met inachtneming van de in het ontworpen decreet opgenomen criteria (artikel 4, § 1).

De netbeheerders staan in voor de exploitatie, het onderhoud en de ontwikkeling van de aardgasdistributienetten en zorgen ervoor dat de krachtens het ontworpen decreet opgelegde openbaredienstverplichtingen worden nageleefd (artikel 7, § 1).

De VREG stelt een technisch reglement op voor het beheer van de aardgasdistributienetten, de toegang ertoe en de vereisten voor het aanleggen van directe leidingen (artikel 8).

4. Hoofdstuk III bevat bepalingen betreffende de toegang tot de aardgasdistributienetten. Er wordt bepaald (artikel 12) welke afnemers worden of kunnen worden beschouwd als "in aanmerking komende afnemers", dat zijn afnemers die het recht hebben om contracten voor de levering van aardgas te sluiten met de producent, leverancier of tussenpersoon van hun keuze. Iedere netbeheerder dient de tarieven voor de toegang tot zijn net en voor de ondersteunende diensten die hij levert, bekend te maken (artikel 11, § 1), terwijl de VREG een gedragscode voor de toegang tot het net vaststelt (artikel 14). Voorts wordt bepaald in welke gevallen een netbeheerder de toegang tot het aardgasdistributienet dat hij beheert, kan weigeren (artikel 11, § 2).

Tot slot wordt de zogenaamde wederkerigheidsclausule uit richtlijn 98/30/EG overgenomen door te bepalen dat de Vlaamse regering, na advies van de VREG, tegen de door haar bepaalde voorwaarden de Vlaamse minister, bevoegd voor het energiebeleid, kan machtigen om de toegang tot het aardgasdistributienet te beperken of te verbieden voor de invoer van aardgas afkomstig van andere lidstaten van de Europese Gemeenschap en die bestemd is voor in het Vlaamse Gewest gevestigde in aanmerking komende afnemers, voorzover de afnemer, indien hij in de lidstaat van de betreffende leverancier zou zijn gevestigd, geen in aanmerking komende afnemer zou zijn krachtens de regelgeving van deze lidstaat (artikel 13).

5. Hoofdstuk IV handelt over de vergunningen voor de levering van aardgas aan de in aanmerking komende afnemers. Die leveringsvergunningen worden door de VREG toegekend (artikel 15, § 4), op grond van de door de Vlaamse regering op advies van de VREG bepaalde criteria (artikel 15, § 5, 1°).

6. Hoofdstuk V betreft de toelatingen voor de aanleg van een aardgasleiding, dienstig voor de uitbouw van een aardgasdistributienet en van een directe leiding. Het vaststellen van de criteria op grond waarvan die toelatingen worden verleend en de aanvraagprocedure voor die toelatingen, worden door de Vlaamse regering vastgesteld (artikel 16).

7. Hoofdstuk VI houdt een regeling in van de openbare-dienstverplichtingen die de Vlaamse regering, na advies van de VREG, kan opleggen aan de netbeheerders (artikel 17, 1°) en aan de houders van een leveringsvergunning (artikel 17, 2°).

8. Hoofdstuk VII bevat bepalingen ter bevordering van milieuvriendelijke energieopwekking. Daartoe wordt aan de Vlaamse regering de mogelijkheid geboden om een systeem van "groenewarmtecertificaten" in te stellen waardoor de houders van een leveringsvergunning en de netbeheerders verplicht worden een minimum aandeel van hun verkoop aan eindafnemers in het Vlaamse Gewest te betrekken uit hernieuwbare energie-bronnen.

9. Hoofdstuk VIII handelt over de "Vlaamse Regu-leringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt", die in de plaats komt van de reguleringsinstantie opgericht bij artikel 27, § 1, van het decreet van 17 juli 2000.

Die instantie ontwikkelt onder meer mechanismen voor regulering, controle en transparantie van de Vlaamse aardgasmarkt. Zij heeft een algemene taak van toezicht en controle op de toepassing van de regelgeving en een regule-rende en raadgevende taak (artikel 23, eerste lid). Die taken worden nader in het ontwerp omschreven (artikel 23, tweede lid).

De reguleringsinstantie bestaat voortaan uit vijf in plaats van uit drie beheerders (artikel 24).

10. Hoofdstuk IX stelt een heffing in op de exploitatie van een aardgasdistributienet vanaf een door de Vlaamse regering te bepalen datum.

Die heffing, die in beginsel is verschuldigd door de aardgasnetbeheerders (artikel 27), wordt berekend op een hoeveelheid aardgas uitgedrukt in gigawattuur calorische bovenwaarde, die gelijk is aan de hoeveelheid die jaarlijks wordt geïnjecteerd op het betrokken aardgasdistributienet, verminderd met de hoeveelheid die jaarlijks vanuit dit aardgasdistributienet op een ander aardgasdistributienet wordt geïnjecteerd (artikel 26, tweede lid).

Het ontwerp bepaalt het tarief van de heffing (artikel 28 en 29) en bevat nadere regels betreffende de vestiging van de aanslag (artikelen 30 tot 34), de controle en het onderzoek in verband met de toepassing van de heffing (artikel 35), het administratief beroep ertegen (artikel 36), de ambtshalve heffing, de administratieve geldboete en het dwangbevel bij niet-betaling van de heffing (artikelen 37 tot 40).

11. Hoofdstuk X betreft de sancties op de niet-naleving van het decreet of van zekere bepalingen ervan. Het gaat zowel om strafsancties (artikel 42), als om administratieve geldboeten, die door de VREG worden opgelegd (artikel 43, § 1). Wat die laatste sancties betreft, wordt de procedure tot oplegging ervan bepaald en wordt voorzien in een schorsende beroepsprocedure bij de rechtbank van eerste aanleg voor wat betreft die sancties waaromtrent de VREG een appreciatiebevoegdheid heeft (artikel 43, § 4).

12. Hoofdstuk XI bevat een aantal slot- en overgangsbepalingen en een artikel dat de Vlaamse regering de bevoegdheid verleent om de datum te bepalen waarop de verschillende bepalingen van het ontworpen decreet in werking treden.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 1

Artikel 29, tweede lid, van richtlijn 98/30/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 juni 1998 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas, die door het ontworpen decreet in het interne recht wordt omgezet, schrijft voor dat wanneer de lidstaten omzettingsbepalingen aannemen, ofwel in die bepalingen wordt verwezen naar de richtlijn, ofwel dat die verwijzing bij de officiële bekendmaking geschiedt.

Teneinde aan dit voorschrift te voldoen, zou aan artikel 1 een tweede lid kunnen worden toegevoegd waarin naar die richtlijn wordt verwezen.

Artikel 2

1. De vermeldingen "1.", "2.", "3.", enzovoort dienen te worden vervangen door de vermeldingen "1°", "2°", "3°", enzovoort.

2. In punt 27 (beter "27°") dient de referentie aan de wijzigende wet van 29 april 1999 te worden weggelaten zo men beoogt ook te verwijzen naar de latere wijzigingen die de wet van 12 april 1965 zou ondergaan.

Artikel 4

Men schrijve in artikel 4, § 2, "bedoeld in § 1, 4°," in plaats van "bedoeld in artikel 4 § 1 4°".

Artikel 7

1. Artikel 7, § 2, kan uiteraard geen afbreuk doen aan het gegeven dat van zodra een gebonden afnemer voldoet aan de criteria om als een in aanmerking komende afnemer te worden beschouwd, hij volledig vrij is om een gasleverancier te kiezen. Teneinde elk misverstand hieromtrent te vermijden, kan de in artikel 7, § 2, vervatte regeling beter als een verplichting in hoofde van de leveranciers worden geformuleerd.

2. Men schrijve in artikel 7, § 2, tweede volzin, "toepassingsregels" in plaats van "toepassingsmodaliteiten". Eenzelfde opmerking geldt ten aanzien van de artikelen 16, tweede lid, en 20, tweede lid.

Artikel 16

1. Er dient te worden aangegeven door welke instantie de in artikel 16, eerste lid, bedoelde toelating wordt verleend.

2. Er kan worden overwogen een gelijkaardige bepaling in te voeren als die van artikel 18, derde lid, van het decreet van 17 juli 2000, waarin aan de Vlaamse regering delegatie wordt gegeven om de rechten en verplichtingen vast te stellen van de houders van een toelating voor het aanleggen van een elektrische leiding.

Artikel 19

De Raad van State, afdeling wetgeving, vestigt er de aandacht op dat in het decreet van 17 juli 2000 het systeem van groenestroomcertificaten wordt ingesteld door het decreet zelf, terwijl in het ontworpen decreet voor de Vlaamse regering slechts een mogelijkheid wordt gecreëerd om een systeem van groenewarmtecertificaten in te stellen.

Vraag is of zulks beantwoordt aan de bedoeling van de stellers van het ontwerp.

Artikel 21

De bepaling onder het ontworpen artikel 23, § 5, van het decreet van 17 juli 2000 (artikel 21, § 4, van het ontwerp) wordt beter opgenomen als een tweede lid van artikel 24 van dat decreet.

Artikel 22

Artikel 22 wordt beter opgevat als een wijzigingsbepaling van artikel 27, § 1, van het decreet van 17 juli 2000, aangezien de te wijzigen benaming "reguleringsinstantie" door die bepaling werd ingevoerd en die bepaling bijgevolg beter formeel wordt aangepast.

Artikel 26

Krachtens de ontworpen artikelen 26 en volgende wordt, vanaf een door de Vlaamse regering te bepalen datum, een heffing ingesteld op de exploitatie van een aardgasdistributienet.

Die heffing wordt berekend op een hoeveelheid aardgas uitgedrukt in gigawattuur, die gelijk is aan de hoeveelheid aardgas die jaarlijks wordt "geïnjecteerd" op het aardgasdistributienet, verminderd met de hoeveelheid aardgas die jaarlijks vanuit het aardgasdistributienet op een ander aardgasdistributienet wordt geïnjecteerd.

In de memorie van toelichting wordt uitgelegd waarom, naar het inzicht van de stellers van het ontwerp, de bij de voornoemde artikelen ingevoerde belasting niet hetzelfde voorwerp heeft als, eensdeels, de federale belasting ingesteld bij de wet van 22 juli 1993 tot instelling van een bijdrage op de energie ter vrijwaring van het concurrentievermogen en de werkgelegenheid en, anderdeels, de belasting over de toegevoegde waarde, zodat de door het

ontwerp ingestelde belasting niet in strijd zou zijn met artikel 170, § 2, van de Grondwet en de wet van 23 januari 1989 betreffende de in artikel 110, §§ 1 en 2, van de Grondwet (1) bedoelde belastingsbevoegdheid, die verbieden dat de gemeenschappen en de gewesten een belasting innen op een aangelegenheid waarop een federale belasting wordt geheven (2).

Aan de eerste auditeur-verslaggever bezorgde de gemachtigde van de regering nog de volgende bijkomende toelichting :

"Het non bis in idem principe m.b.t. de fiscale bevoegdheidsverdeling tussen de Federale Staat en de Gewesten houdt in dat de Gewesten geen belastingen mogen heffen op materies die reeds het voorwerp uitmaken van een federale belasting (cfr. artikel 172 G.W.; artikel 11 van de bijzondere financieringswet van 16 januari 1989 en artikel 1 van de wet van 23 januari 1989). De belastbare materie is het element, het feit, dat aanleiding geeft tot de belasting. De belastbare grondslag is het bedrag of de hoeveelheid waarop de belasting wordt berekend.

De heffing die nu wordt opgelegd aan de aardgasdistributienetbeheerders heeft als belastbare materie de publiekrechtelijke activiteit van exploitatie van het aardgasdistributienet. De exploitatie van het distributienet door de distributienetbeheerder omvat het in evenwicht houden van het net, het instaan voor een efficiënte, veilige en betrouwbare werking van het net en het onderhouden en uitbreiden van het net. De reguleringsinstantie controleert de correcte uitvoering

---

(1) Thans artikel 170, §§ 1 en 2.

(2) Zie omtrent deze problematiek Arbitragehof, nr. 4/98, 21 januari 1998, overw. B.3 tot B.8 en Arbitragehof, nr. 86/2000, 5 juli 2000, overw. B.11.1 tot B.11.12.

van deze taken door de distributienetbeheerder. De voorliggende heffing is bedoeld om de controle door de reguleringsinstantie te financieren. De decretale verantwoordelijkheden van de netbeheerders en de reguleringsinstanties staan derhalve volledig los van de levering van gas.

De belastbare materie van voorliggende heffing is derhalve fundamenteel verschillend van de belastbare materie van de BTW. De BTW is immers een omzetbelasting (cfr. artikel 1, § 1 W.B.T.W.) en wordt toegepast op de levering van goederen en diensten. Voorliggende heffing staat volledig los van enige omzet en wordt toegepast op de publiekrechtelijke activiteit van de exploitatie van het distributienet, zoals bepaald in het Aardgas-decreet.

Ook de belastbare grondslag van voorliggende heffing is verschillend van de belastbare grondslag van de BTW. De BTW is een individuele belasting berekend op de prijs die een tegenprestatie inhoudt voor de levering van een goed of een dienst en is als dusdanig volledig proportioneel met de hoeveelheid geleverd of vervoerd aardgas. Voorliggende heffing is een algemene heffing op de exploitatie van een aardgas-distributienet, waarbij de heffing forfaitair is vastgelegd volgens categorieën van hoeveelheden geïnjecteerd aardgas. Er werd immers geopteerd voor een forfaitaire heffing volgens categorieën van hoeveelheden geïnjecteerd aardgas, omdat deze hoeveelheden een goede parameter zijn voor de omvang en de totale kostprijs van de exploitatie van het net. Andere grondslagen zoals aantal kilometer leiding of aantal drukstations zijn praktisch moeilijk implementeerbaar aangezien deze niet bij mekaar opgeteld of met mekaar vergeleken kunnen worden.

Ook bij andere gewestelijke heffingen wordt er naast de gewestelijke heffing, BTW geheven door de federale staat zonder dat wordt geraakt aan de belastbare materie van de BTW. Dit is o.m. het geval bij de heffing ter bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging (wet van 26/3/1971 gewijzigd bij decreet van 19/12/1998). Er wordt BTW geheven op de levering van water. Naast de BTW wordt een milieuheffing opgelegd. De belastbare materie van deze

milieuheffing betreft immers, in tegenstelling tot de BTW, niet de levering van water, maar wel de watervervuiling. De financiering wordt, via het Minafonds, aangewend voor de waterzuivering.

Besluit : De exploitatie van een distributienet wordt door de Federale Staat nog niet belast en behoort dus nog tot de maagdelijke belastbare materies. Het Vlaamse gewest is derhalve bevoegd om hierop een belasting te heffen.".

Het verdient aanbeveling deze argumentatie in de memorie van toelichting te verwerken.

Artikel 27

Artikel 27 onderwerpt ook de aardgasnetbeheerders die onder het toepassingsgebied vallen van de wet van 22 december 1986 betreffende de intercommunales, aan de bij artikel 26 ingestelde belasting.

Aan het Arbitragehof werd met betrekking tot artikel 26 van de wet van 22 december 1986 betreffende de intercommunales, de volgende prejudiciële vraag gesteld :

"Schendt artikel 26 van de wet van 22 december 1986 (betreffende de intercommunales), in zoverre het op algemene wijze bepaalt dat de intercommunales, onverminderd de bestaande wetsbepalingen, vrijgesteld zijn van alle belastingen ten gunste van de Staat, evenals van alle belastingen door de provincies, de gemeenten of enige andere publiekrechtelijke persoon en in zoverre de vrijstelling geldt voor nieuwe belastingen ingevoerd na de inwerkingtreding van deze

wet, artikel 170, § 2, tweede lid, van de Grondwet en het gelijkheidsbeginsel ?" (1).

Gelet op zijn vaste adviespraktijk om geen stelling te nemen omtrent rechtsvragen die zijn opgeworpen in een voor een rechtscollege, in casu het Arbitragehof, hangend geding, onthoudt de Raad van State, afdeling wetgeving, zich van een onderzoek naar de verenigbaarheid van het ontworpen artikel 27 met de regels ter bepaling van de onderscheiden bevoegdheden van de Staat, de gemeenschappen en de gewesten.

Artikel 35

Aangezien het niet de politierechtbank als zodanig, maar wel een politierechter is die de in artikel 35, derde lid, bedoelde machtiging geeft, schrijve men, zoals overigens gebruikelijk is in gelijkaardige teksten, "machtiging van de rechter in de politierechtbank" in plaats van "rechterlijke machtiging van de politierechtbank".

Artikel 36

Men schrijve in artikel 36, erste lid, "zestig kalenderdagen" in plaats van "60 dagen" en in artikel 36, tweede lid, "nadere regels betreffende" in plaats van "nadere modaliteiten van".

---

(1) Zaak ingeschreven onder rolnummer 1833, bericht in B.S., 27 januari 2000, tweede editie.

Artikel 37

Men schrijve in artikel 37, tweede lid, "zestig" in plaats van "60".

Artikel 43

Artikel 43, § 4, kent middels een wijziging van artikel 569, 33°, van het Gerechtelijk Wetboek, aan de rechtbank van eerste aanleg de bevoegdheid toe om uitspraak te doen over beroepen tegen het opleggen van administratieve geldboeten waaromtrent de VREG een appreciatiebevoegdheid kan laten gelden.

Door deze bevoegdheidstoewijzing aan de rechtbank van eerste aanleg (1), conformeren de stellers van het ontwerp zich aan het arrest nr. 128/99 van 7 december 1999 van het Arbitragehof waarin wordt gesteld dat, om in overeenstemming te zijn met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, het systeem van rechterlijk toezicht op het opleggen van administratieve sancties de rechter moet toelaten een beoordelingsbevoegdheid uit te oefenen die

---

(1) Luidens de memorie van toelichting is die bevoegdheidstoewijzing gegrond op de "impliciete bevoegdheden" bedoeld in artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen (en niet van de Grondwet zoals wordt gesteld). Het bepalen van de bevoegdheden van de rechtbanken is immers een door de Grondwet aan de "wet" toegewezen bevoegdheid (zie o.m. Arbitragehof, nr. 46/97, 14 juli 1997, overw. B.4) die op grond van artikel 19, § 1, eerste lid, van de voornoemde bijzondere wet door de decreetgever enkel kan worden betreden met toepassing van artikel 10 van die wet.

gelijk is aan die van het bestuur (1), wat inhoudt dat de rechter de hoogte van de administratieve geldboete moet kunnen verminderen wanneer het bestuur zelf een appreciatiebevoegdheid ten aanzien van dat bedrag kan uitoefenen (2).

Intussen heeft het Arbitragehof zich, evenwel met een gedeeltelijk anders samengestelde zetel (3), opnieuw uitgesproken over de grondwettelijk vereiste omvang van de rechterlijke toetsing van administratieve sancties, inzonderheid administratieve geldboetes. Dit gebeurde in het arrest nr. 127/2000 van 6 december 2000, waarin met betrekking tot de aan de orde zijnde vraag het volgende wordt gesteld :

---

(1) Overw. B.15.

(2) Wanneer een gedraging zowel administratiefrechtelijk als strafrechtelijk kan worden gesanctioneerd - wat in het ontwerp slechts in een beperkt aantal gevallen zo is -, en de decreetgever de toepassing van artikel 85 van het Strafwetboek niet uitsluit met betrekking tot de strafrechtelijke sanctie, vloeit volgens het Arbitragehof uit het grondwettelijke beginsel van de gelijkheid en de niet-discriminatie bovendien voort dat de rechter die de opgelegde administratieve sanctie dient te beoordelen, bij aanwezigheid van verzachtende omstandigheden in de mogelijkheid moet zijn de opgelegde administratieve geldboete te verminderen tot beneden het wettelijk vastgestelde minimumbedrag (Arbitragehof, nr. 40/97, 14 juli 1997, overw. B.7.1, tot B.7.3; Arbitragehof, nr. 45/97, 14 juli 1997, overw. B.7 tot B.7.3; Arbitragehof, nr. 128/99, 7 december 1999, overw. B.7 tot B.9), behalve, althans volgens het arrest nr. 127/2000, wanneer het tarief van de administratieve geldboetes beduidend lager is dan dat van de strafrechtelijke geldboete (Arbitragehof, nr. 127/2000, 6 december 2000, overw. B.11.1 tot B.11.7).

(3) Zodat het laatste arrest niet kan worden geacht te primeren op het vroegere.

"B.14.1. Het eerste nieuw middel is afgeleid uit de schending door de artikelen 59 en 60 van het decreet van 19 december 1998, van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, met artikel 14 van het BUPO-verdrag, alsmede met de algemene beginselen van het strafrecht.

B.14.2. Volgens de Ministerraad vloeit uit de kwalificatie van de administratieve geldboete als straf voort dat zowel moet worden voldaan aan de procedurele als aan de materiële waarborgen van de rechtsbescherming vervat in de internationale mensenrechtenverdragen, in de Grondwet en in de algemene beginselen van het strafrecht. Dat zou met name de verplichting inhouden dat tegen de beslissing tot het opleggen van een administratieve geldboete een beroep moet openstaan bij een rechtscollege met volle rechtsmacht. Artikel 60 van het decreet zou niet een dergelijke beroepsmogelijkheid voorzien.

B.14.3. De beslissing van de door de Vlaamse regering aangewezen ambtenaren om een administratieve geldboete op te leggen of de beslissing, op administratief beroep daartegen, van de Vlaamse regering zijn administratieve rechtshandelingen. Daartegen kan, enerzijds, een beroep tot nietigverklaring bij de Raad van State worden ingesteld of kan, anderzijds, een exceptie van illegaliteit bij elke rechter worden opgeworpen. Zowel de afdeling administratie van de Raad van State als de in artikel 159 van de Grondwet bedoelde rechtscolleges oefenen op voormelde administratieve rechtshandelingen een controle in rechte en in feite uit. Bovendien voldoen zowel de afdeling administratie van de Raad van State als voormelde rechtscolleges aan de eisen van artikel 6 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en van artikel 14 van het BUPO-verdrag.

B.14.4. Het eerste nieuw middel van de Ministerraad kan niet worden aangenomen".

De verschillende antwoorden die in de arresten 128/99 en 127/2000 op de vraag naar de grondwettelijk vereiste omvang van de rechtsbescherming in

verband met administratieve sancties worden gegeven, hebben een direct gevolg voor de beantwoording van de vraag naar de mogelijkheid voor de decreetgever om dienaangaande een bevoegdheid toe te wijzen aan de rechtbank van eerste aanleg.

Zoals reeds is opgemerkt, kan de decreetgever die bevoegdheid enkel uitoefenen op grond van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

Indien de leer van het arrest nr. 128/99 wordt gevolgd, is het toekennen van een specifieke bevoegdheid aan de justitiële rechter vereist om aan de betrokkenen de rechtsbescherming te waarborgen waarop zij krachtens de Grondwet recht hebben, zodat zeker is voldaan aan het in het genoemde artikel 10 neergelegde vereiste dat een op grond van dat artikel aangenomen bepaling noodzakelijk moet zijn voor de uitoefening van de bevoegdheid van de decreetgever.

Indien de leer van het arrest nr. 127/2000 zou worden gevolgd, is dit laatste minder zeker. De bij ontstentenis van een specifieke bevoegdheidstoewijzing aan een ander rechter op grond van het gemeen recht openstaande mogelijkheid om een beroep tot nietigverklaring bij de Raad van State, afdeling administratie, in te stellen tegen de administratieve beslissing waarbij de administratieve sanctie wordt opgelegd (1), volstaat dan om te voldoen aan

---

(1) Alsmede de mogelijkheid om bij de justitiële rechter een exceptie van illegaliteit op te werpen binnen het raam van betwistingen omtrent de invordering van de administratieve geldboete.

de grondwettelijke vereisten inzake rechtsbescherming, zodat het alvast ter eerbiediging van die vereisten niet noodzakelijk kan worden geacht dat de decreetgever een specifieke bevoegdheidstoewijzing aan de justitiële rechter zou verrichten. Enkel wanneer men zou aannemen dat artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 ook zou kunnen worden ingeroepen om de rechtsbescherming van de betrokkenen boven het grondwettelijk vereiste te verruimen, zou zulk een specifieke bevoegdheidstoewijzing doorgang kunnen vinden.

Gelet op de huidige stand van de rechtspraak van het Arbitragehof vermag de Raad van State niet meer dan te wijzen op de gevolgen van de divergentie in die rechtspraak. Het staat hem niet te zeggen of de leer van het arrest nr. 128/99, dan wel die van het arrest nr. 127/2000 de voorkeur verdient. Het is evenwel aanbevelingswaardig dat de decreetgever in de memorie van toelichting het instellen van het bij artikel 43, § 4, bedoelde beroep bij de justitiële rechter op een meer omstandige wijze dan thans het geval is, zou verantwoorden, rekening houdend met de onderscheiden hypotheses die uit de twee voornoemde arresten vootvloeien.

Hoofdstuk XI

Gelet op de inhoud van de in hoofdstuk XI opgenomen bepalingen, vervange men in het opschrift het woord "Overgangsbepalingen" door de woorden "Slot- en overgangsbepalingen".

Artikel 44

Men schrijve in artikel 44 "Zolang de beheerders van de VREG ..." in plaats van "Zolang de beheerders bedoeld in artikel 31 van het Elektriciteitsdecreet ...".

Slotopmerking

In heel de ontworpen tekst behoort op de interpunctie te worden gelet. Inzonderheid wanneer in een bepaling een deel van een artikel wordt geciteerd, behoort in dat citaat een komma te worden geplaatst na de vermelding van het nummer van het artikel en een komma na de onderverdeling van het artikel dat geciteerd wordt.

Na de vermelding van een artikelnummer in de tekst zelf van het ontwerp mag bovendien geen punt worden geplaatst.

31.082/1

De kamer was samengesteld uit

de Heren	M. VAN DAMME,	kamervoorzitter,
	J. BAERT, J. SMETS,	staatsraden,
	G. SCHRANS, E. WYMEERSCH,	assessoren van de afdeling wetgeving,
Mevrouw	A. BECKERS,	griffier.

Het verslag werd uitgebracht door de H. P. DEPUYDT, Eerste auditeur. De nota van het Coördinatiebureau werd opgesteld door Mevr. K. BAMS, adjunct-referendaris.

DE GRIFFIER, DE VOORZITTER,

A. BECKERS M. VAN DAMME

ONTWERP VAN DECREET

ONTWERP VAN DECREET

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie ;

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De Vlaamse minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie is ermee belast, in naam van de Vlaamse regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

HOOFDSTUK I

Algemene bepalingen

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Artikel 2

Dit decreet geeft uitvoering aan de richtlijn 98/30/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 juni 1998 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas wat de bevoegdheden van het Vlaamse Gewest betreft.

Artikel 3

In dit decreet wordt verstaan onder :

1° aardgas : elke gasvormige brandstof van ondergrondse oorsprong die hoofdzakelijk uit methaan bestaat, met inbegrip van vloeibaar aardgas, afgekort "LNG", en met uitzondering van mijngas ;

2° aardgasdistributie : de werkzaamheid die erin bestaat aardgas via plaatselijke pijpleidingnetten te leveren aan afnemers, gevestigd op het grondgebied van een of meer bepaalde gemeenten ;

3° Nm^3 : de hoeveelheid gas die, bij een temperatuur van nul graden Celsius en onder absolute druk van 1,01325 bar, een volume van één kubieke meter inneemt ;

4° rijk aardgas : aardgas met een calorische bovenwaarde van 0,041868 gigajoule per Nm^3 of 11,630 kWh per Nm^3 ;

5° aardgasdistributienet : binnen een geografisch afgebakend gebied geheel van leidingen die onderling verbonden zijn en de daarmee verbonden hulpmiddelen, die noodzakelijk zijn voor de aardgasdistributie ;

6° directe leiding : elke leiding voor aardgasdistributie die fysiek geen deel uitmaakt van het geïnterconnecteerd aardgasdistributienet ;

7° geïnterconnecteerd aardgasdistributienet : elk samenstel van met elkaar verbonden netten ;

8° warmtekrachtinstallatie : installatie voor de gecombineerde productie van elektriciteit en warmte ;

9° kwalitatieve warmtekrachtinstallatie : elke warmtekrachtinstallatie die voldoet aan de voorwaarden, vastgelegd door de VREG op grond van artikel 16 van het Elektriciteitsdecreet ;

10° VREG : de Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt zoals bedoeld in artikel 27, § 1, van het Elektriciteitsdecreet, gewijzigd bij artikel 25 van dit decreet ;

11° afnemer : elke eindafnemer, leverancier of tussenpersoon ;

12° eindafnemer : elke natuurlijke persoon of rechtspersoon die aardgas koopt voor eigen gebruik ;

13° in aanmerking komende afnemer : elke afnemer die, krachtens artikel 13 of, indien hij niet in het Vlaamse Gewest is gevestigd, krachtens de wetgeving van een ander gewest of van een andere lidstaat van de Europese Unie, het recht heeft om contracten te sluiten voor de levering van aardgas met een leverancier of tussenpersoon van zijn keuze en die daarom het recht heeft om toegang te krijgen tot het aard-

gasdistributienet onder de voorwaarden, bepaald in artikel 12, § 1, en artikel 15 ;

14° gebonden afnemer : elke niet in aanmerking komende afnemer ;

15° tussenpersoon : elke natuurlijke persoon of rechtspersoon die aardgas koopt met het oog op de doorverkoop aan een andere tussenpersoon of aan een leverancier ;

16° leverancier : elke natuurlijke persoon of rechtspersoon die aardgas verkoopt aan eindafnemers ;

17° aardgasnetbeheerder : elke beheerder van een aardgasdistributienet die aangewezen is overeenkomstig artikel 6 ;

18° leveringsvergunning : vergunning vereist voor de levering van aardgas aan in aanmerking komende afnemers zoals bepaald in artikel 16 ;

19° openbaredienstverplichting : verplichting die betrekking heeft op de sociaal-economische, ecologische en technische aspecten van aardgasvoorziening ;

20° ondersteunende diensten : alle diensten die nodig zijn voor de functionering van het aardgasdistributienet ;

21° hernieuwbare energiebronnen : alle andere energiebronnen dan fossiele brandstoffen of kernsplijting die op een duurzame wijze ingezet kunnen worden ;

22° groene warmte : warmte, geproduceerd uit hernieuwbare energiebronnen ;

23° groenewarmtecertificaat : een overdraagbaar immaterieel goed dat aantoont dat een producent in een daarin aangegeven jaar een daarin opgegeven hoeveelheid groene warmte, uitgedrukt in kWh, heeft opgewekt ;

24° minister : de Vlaamse minister, bevoegd voor het energiebeleid ;

25° Vlaamse aardgasmarkt : alle activiteiten die verband houden met de aardgasdistributie waarvoor het Vlaamse Gewest bevoegd is ;

26° Elektriciteitsdecreet : het decreet van 17 juli 2000 houdende de organisatie van de elektriciteitsmarkt ;

27° Gaswet : de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen ;

28° richtlijn : de Europese richtlijn 98/30/EG van 22 juni 1998 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas ;

29° heffingsjaar : het kalenderjaar waarop de heffing, bedoeld in hoofdstuk IX, is verschuldigd ;

30° injecteren : het inbrengen van aardgas in een aardgasdistributienet vanuit een vervoernet, vanuit een ander distributienet of door een producent ;

31° vervoernet : het vervoernet, bedoeld in artikel 1, 10°, van de Gaswet.

HOOFDSTUK II

Aardgasdistributienetbeheer

AFDELING I

Aanwijzing van aardgasnetbeheerders

Artikel 4

Het beheer van een aardgasdistributienet wordt waargenomen door een aardgasnetbeheerder met rechtspersoonlijkheid, aangewezen overeenkomstig artikel 6, voor een hernieuwbare termijn van twaalf jaar.

Artikel 5

§ 1. De Vlaamse regering stelt, na advies van de VREG, de voorwaarden vast waaraan de kandidaat-aardgasnetbeheerders zowel voor als na de aanwijzing moeten voldoen. Die hebben in ieder geval betrekking op :

1° de technische en financiële capaciteit van de kandidaat-aardgasnetbeheerder ;

2° de professionele betrouwbaarheid van de kandidaat-aardgasnetbeheerder ;

3° het beschikken over een eigendoms- of exploitatierecht voor het aardgasdistributienet in kwestie ;

4° de beheersmatige en juridische onafhankelijkheid van de aardgasnetbeheerders ten aanzien van invoerders van buitenlands aardgas, houders van een leveringsvergunning en tussenpersonen.

§ 2. De voorwaarden inzake beheersmatige en juridische onafhankelijkheid, bedoeld in § 1, 4°, hebben betrekking op de activiteiten van de aardgasnetbeheerder, de deelneming van andere ondernemingen in de aardgasnetbeheerder, de deelneming van de aardgasnetbeheerder in andere ondernemingen, de verhouding van de aardgasnetbeheerder tot derden, het bestuursorgaan van de aardgasnetbeheerder, het orgaan belast met de dagelijkse leiding van de aardgasnetbeheerder en de personeelsleden van de aardgasnetbeheerder.

Artikel 6

De VREG wijst voor elk aardgasdistributienet de aardgasnetbeheerder aan. Indien het aardgasdistributienet in kwestie geheel of gedeeltelijk eigendom is van een gemeente of van een groep van gemeenten, gebeurt die aanwijzing op voorstel van deze gemeente of groep van gemeenten. De VREG kan enkel van dit voorstel afwijken indien de voorgestelde aardgasnetbeheerder niet voldoet aan een of meer voorwaarden, vastgesteld ter uitvoering van artikel 5.

Artikel 7

Het mandaat van de aardgasnetbeheerder eindigt in elk geval in geval van faillissement, ontbinding, fusie of splitsing. De VREG kan de aanwijzing van de aardgasnetbeheerder herroepen, op voorwaarde dat die werd gehoord of naar behoren werd opgeroepen, in geval van :

1° significante wijziging in het aandeelhouderschap van de aardgasnetbeheerder die de onafhankelijkheid van het beheer van het aardgasdistributienet in kwestie in het gedrang zou kunnen brengen ;

2° grove tekortkoming van de aardgasnetbeheerder aan zijn verplichtingen krachtens dit decreet of de uitvoeringsbesluiten ervan.

AFDELING II

Activiteiten van de aardgasnetbeheerder

Artikel 8

§ 1. De aardgasnetbeheerder staat in voor de exploitatie, het onderhoud en de ontwikkeling van het aardgasdistributienet.

In dit kader is hij voornamelijk belast met de volgende taken :

1° instaan voor het evenwicht van het net en voor de efficiënte, veilige en betrouwbare werking van het aardgasdistributienet ;

2° instaan voor de aardgasvoorziening aan de gebonden afnemers die op zijn aardgasdistributienet zijn aangesloten ;

3° voldoende capaciteit voor de distributie van aardgas aanhouden ;

4° koppelingen met andere netten exploiteren, onderhouden en eventueel ontwikkelen ;

5° uitvoeren van de openbaredienstverplichtingen, bedoeld in artikel 18, 1°.

§ 2. De categorie van gebonden afnemers die vanaf een bepaald ogenblik voldoen aan de criteria voor het bepalen van de in aanmerking komende afnemers, bedoeld in artikel 13, behalve de afnemers die van de hieraan verbonden rechten wensen gebruik te maken, moet verder voorzien worden van aardgas door een door de aardgasnetbeheerder aangewezen houder van een leveringsvergunning. De Vlaamse regering legt de nadere toepassingsregels en de te volgen procedures vast.

Artikel 9

De VREG stelt een technisch reglement op voor het beheer van het aardgasdistributienet, de toegang ertoe en de vereisten voor het aanleggen van directe leidingen.

Het technisch reglement bepaalt in ieder geval :

1° de technische minimumeisen voor het aardgasdistributienet en de aansluitingen erop ;

2° de technische minimumeisen voor directe leidingen ;

3° de operationele regels waaraan de aardgasnetbeheerder onderworpen is bij zijn technisch beheer van het aardgasdistributienet en bij de maatregelen die hij moet treffen om het hoofd te bieden aan problemen die de continuïteit van de voorziening in het gedrang kunnen brengen ;

4° de ondersteunende diensten die de aardgasnetbeheerder moet organiseren ;

5° de informatie die door de aardgasnetbeheerder moet worden verstrekt aan de beheerders van andere aardgasnetten waaraan het aardgasdistributienet is gekoppeld, om een veilige en efficiënte exploitatie, een gecoördineerde ontwikkeling en de interoperabiliteit van de netten in kwestie te waarborgen.

Artikel 10

De aardgasnetbeheerder onthoudt zich van iedere vorm van discriminatie tussen afnemers of categorieën van afnemers. De persoonlijke en commerciële gegevens die hij van de afnemers verwerft bij de uitoefening van zijn taken, moet hij strikt vertrouwelijk behandelen.

Artikel 11

De personeelsleden van de aardgasnetbeheerder zijn gebonden door het beroepsgeheim. Zij mogen de vertrouwelijke gegevens die hen ter kennis zijn gekomen op grond van hun functie bij de aardgasnetbeheerder in het kader van de uitvoering van hun taken, bedoeld in artikel 8, aan niemand bekendmaken, behalve wanneer zij worden opgeroepen om in rechte te getuigen, onverminderd de mededelingen aan beheerders van andere aardgasnetten of aan de VREG die uitdrukkelijk door dit decreet of de uitvoeringsbesluiten ervan zijn bepaald of toegelaten en onverminderd andere wettelijke bepalingen.

Elke overtreding van dit artikel wordt gestraft met de straffen, bepaald in artikel 458 van het Strafwetboek.

HOOFDSTUK III

Toegang tot het aardgasdistributienet

Artikel 12

§ 1. Elke aardgasnetbeheerder maakt de geldende tarieven bekend voor de toegang tot zijn net, alsmede de tarieven voor ondersteunende diensten die hij levert. De in aanmerking komende afnemers hebben recht op toegang tot het aardgasdistributienet tegen deze bekendgemaakte tarieven.

§ 2. Een aardgasnetbeheerder kan een verzoek om toegang tot het aardgasdistributienet dat hij beheert enkel afwijzen in een of meer van de onderstaande gevallen :

1° indien de veilige en betrouwbare werking van het aardgasdistributienet in het gedrang komt ;

2° indien zijn aardgasdistributienet over onvoldoende capaciteit beschikt om het vervoer te verzekeren ;

3° indien de toegang tot het aardgasdistributienet de goede uitvoering van een openbaredienstverplichting door de betrokken aardgasnetbeheerder verhindert ;

4° indien de aanvrager niet voldoet aan de technische minimumeisen zoals bepaald in artikel 9, 1°.

In geval van een weigering stuurt de aardgasnetbeheerder aan de verzoeker een grondig gemotiveerde verklaring. Tegen deze weigering kan in beroep gegaan worden bij de VREG.

Artikel 13

§ 1. De volgende categorieën van afnemers worden onmiddellijk als in aanmerking komende afnemer beschouwd :

1° de eindafnemers die elektriciteit produceren door middel van een kwalitatieve warmtekrachtinstallatie, wat de afname van aardgas ten behoeve van die installatie betreft via een aansluitpunt op het aardgasdistributienet ;

2° de eindafnemers die meer dan 1 miljoen Nm^3 equivalent rijk aardgas per jaar verbruiken op basis van het verbruik op de locatie ;

3° de eindafnemers van een hoeveelheid gas bij een leverancier die deze hoeveelheid gas betrekt uit hernieuwbare energiebronnen voorzover dit gas werd geproduceerd in het Vlaamse Gewest en werd toegevoegd aan het aardgasnet na opwerking tot aardgaskwaliteit ;

4° de houders van een leveringsvergunning voor de hoeveelheid aardgas, verbruikt door hun afnemers die zijn aangewezen als in aanmerking komend, om deze afnemers te bevoorraden.

§ 2. De Vlaamse regering kan nadere regels vastleggen betreffende de voorwaarden, opgelegd in § 1.

§ 3. Rekening houdend met de evolutie van de openstelling van de aardgasmarkt in de andere lidstaten van de Europese Unie en met het openstellingsritme zoals bepaald in de Europese richtlijn 98/30/EG, bepaalt de Vlaamse regering, na advies van de VREG, welke andere categorieën van afnemers in aanmerking komen.

Artikel 14

De Vlaamse regering kan, na advies van de VREG, onder de door haar bepaalde voorwaarden, de minister machtigen om de toegang tot het aardgasdistributienet te beperken of te verbieden voor de leverancier van aardgas die gevestigd is in een andere lidstaat van de Europese Unie en van wie het aardgas bestemd is voor in het Vlaamse Gewest gevestigde in aanmerking komende afnemers. Dat gebeurt voorzover de afnemer, indien hij in de lidstaat van de betreffende leverancier zou zijn gevestigd, geen in aanmerking komende afnemer zou zijn krachtens de regelgeving van deze lidstaat.

Artikel 15

De VREG legt de gedragscode voor toegang tot het net vast. De gedragscode bepaalt in ieder geval :

1° de procedures en nadere regels voor de aanvraag voor toegang tot het net ;

2° de gegevens die de leveranciers aan de aardgasnetbeheerder moeten verstrekken ;

3° de voorzorgsmaatregelen die door de aardgasnetbeheerder moeten worden genomen ter bescherming van de vertrouwelijkheid van de persoonlijke en commerciële gegevens van de afnemers ;

4° de termijnen waarbinnen de aardgasnetbeheerder moet antwoorden op de aanvragen voor toegang tot het aardgasdistributienet.

HOOFDSTUK IV

Leveringsvergunningen

Artikel 16

§ 1. Voor de levering van aardgas aan in aanmerking komende afnemers is een leveringsvergunning vereist.

§ 2. Aan een aardgasnetbeheerder kan enkel een leveringsvergunning worden verleend voor de uitvoering van de verplichtingen, opgenomen in artikel 18, 1°.

§ 3. Voor de levering van aardgas aan in aanmerking komende afnemers kunnen de intercommunales, bij beslissing van de algemene vergadering en in het kader van hun statutair doel, deelnemen in vennootschappen die energie en energiediensten aanbieden.

§ 4. De leveringsvergunningen worden door de VREG toegekend.

§ 5. De Vlaamse regering bepaalt, na advies van de VREG :

1° de criteria voor de toekenning, de wijziging en de intrekking van de leveringsvergunningen, die in ieder geval betrekking zullen hebben op :

a) de technische en financiële capaciteit van de aanvrager ;

b) de professionele betrouwbaarheid van de aanvrager ;

c) de capaciteit van de aanvrager om aan de behoeften van zijn afnemers te voldoen ;

d) de openbaredienstverplichtingen, bedoeld in artikel 18, 2° ;

e) de beheersmatige en juridische onafhankelijkheid van de aanvrager ten opzichte van de aardgasnetbeheerders of de vervoeron-

dernemingen, bedoeld in artikel 1 van de Gaswet ;

2° de procedure voor de toekenning van de leveringsvergunningen, inzonderheid de vorm van de aanvraag, het onderzoek van het dossier en de vergoeding die hiervoor betaald moet worden, de termijnen waarbinnen de VREG moet beslissen en haar beslissing aan de aanvrager moet meedelen en de beroepsprocedure ;

3° wat er met de leveringsvergunning gebeurt in geval van controlewijziging, fusie of splitsing van de houder, en, in voorkomend geval, de te vervullen voorwaarden en de te volgen procedures voor het behoud of de hernieuwing van de leveringsvergunning in deze gevallen.

HOOFDSTUK V

Toelatingen

Artikel 17

Voor de aanleg van een aardgasleiding dienstig voor de uitbouw van een aardgasdistributienet, en een directe leiding moet een toelating verkregen worden van de eigenaar van het domein waarop of waaronder de aardgasleiding of de directe leiding aangelegd zal worden. Indien de eigenaar van het domein geen toelating wil geven, kan de minister, na onderzoek, de toelating geven via een verklaring van openbaar nut.

De Vlaamse regering stelt de nadere toepassingsregels, procedures en criteria vast. Die moeten objectief en niet-discriminatoir zijn.

De toelating voor de aanleg van een directe leiding kan afhankelijk worden gesteld van een weigering van toegang tot het aardgasdistributienet of van het ontbreken van een aanbod tot gebruik van een aardgasdistributienet tegen redelijke economische en technische voorwaarden.

De Vlaamse regering stelt de rechten en de verplichtingen in hoofde van de houders van een toelating vast voor het aanleggen van een aardgasleiding, bedoeld in het eerste lid.

HOOFDSTUK VI

Openbaredienstverplichtingen

Artikel 18

De Vlaamse regering kan, na advies van de VREG :

1° de aardgasnetbeheerders openbaredienstverplichtingen opleggen die betrekking kunnen hebben op :

a) investeringen in het aardgasdistributienet ;

b) aansluiting van de afnemers op het aardgasdistributienet ;

c) de ononderbroken levering van een minimale hoeveelheid aardgas in geval van niet-betaling van de aardgasfactuur en de verzekerde bevoorrading van de afnemers als de houder van een leveringsvergunning zijn verplichtingen niet nakomt ;

d) de veiligheid, continuïteit, regelmaat en kwaliteit van leveringen van aardgas ;

e) maatregelen van sociale aard ;

f) programma's ter bevordering van rationeel energiegebruik en hernieuwbare energiebronnen ;

g) minimumnormen inzake het rationeel energiegebruik bij hun eindafnemers ;

h) informatie en sensibilisering over het aardgasverbruik en de aardgaskosten van de eindafnemers.

2° de houders van een leveringsvergunning openbaredienstverplichtingen opleggen die betrekking kunnen hebben op :

a) de veiligheid, continuïteit, regelmaat en kwaliteit van leveringen van aardgas ;

b) maatregelen van sociale aard ;

c) programma's ter bevordering van rationeel energiegebruik en hernieuwbare energiebronnen ;

d) minimumnormen inzake het rationeel energiegebruik bij hun eindafnemers ;

e) informatie en sensibilisering over het aardgasverbruik en de aardgaskosten van de eindafnemers ;

f) minimumnormen inzake de verkoop van milieuvriendelijker gas dan aardgas.

Artikel 19

De Vlaamse regering beschikt over de kredieten van het Energiefonds, bedoeld in artikel 20 van het Elektriciteitsdecreet, voor de financiering van de openbaredienstverplichtingen, bedoeld in artikel 18, van haar sociale energiebeleid en van haar beleid inzake het rationeel energiegebruik.

HOOFDSTUK VII

Bevordering van milieuvriendelijke energieopwekking

Artikel 20

De Vlaamse regering kan een systeem van groenewarmtecertificaten instellen.

Artikel 21

De VREG verleent op aanvraag van een producent per schijf van 1000 kWh groene warmte een certificaat voor de hoeveelheid groene warmte waarvan de aanvrager heeft aangetoond dat die geleverd wordt aan een warmteverbruiker en in het Vlaamse Gewest is geproduceerd.

De Vlaamse regering stelt nadere toepassingsregels en procedures vast voor het toekennen van groenewarmtecertificaten.

Artikel 22

§ 1. De Vlaamse regering kan iedere aardgasnetbeheerder en iedere houder van een leveringsvergunning voor de levering van aardgas aan eindafnemers via het aardgasdistributienet, verplichten jaarlijks voor 31 december een door de Vlaamse regering te bepalen aantal groenewarmtecertificaten aan de VREG voor te leggen.

§ 2. De Vlaamse regering bepaalt welke groenewarmtecertificaten in aanmerking komen om te voldoen aan deze verplichting.

§ 3. De Vlaamse regering bepaalt onder welke omstandigheden het voorleggen van het aantal groenewarmtecertificaten geheel of gedeeltelijk kan worden vervangen door het voorleggen van een aantal groenestroomcertificaten, als bedoeld in artikel 2, 17°, van het Elektriciteitsdecreet.

Artikel 23

Aan artikel 24 van het Elektriciteitsdecreet wordt een tweede lid toegevoegd dat luidt als volgt :

"De Vlaamse regering bepaalt onder welke omstandigheden het voorleggen van het aantal groenestroomcertificaten, bedoeld in artikel 23, § 2, geheel of gedeeltelijk kan worden vervangen door het voorleggen van een aantal groenewarmtecertificaten, als bedoeld in artikel 3, 23°, van het decreet van [...] houdende de organisatie van de gasmarkt.".

HOOFDSTUK VIII

De Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG)

Artikel 24

In artikel 1 van het Elektriciteitsdecreet wordt 21° vervangen door wat volgt :

"21° reguleringsinstantie : de Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en de Gasmarkt, afgekort de VREG ; de instelling van openbaar nut die instaat voor de regulering, de controle en de transparantie van de Vlaamse elektriciteits- en gasmarkt en opgericht wordt door artikel 27, § 1".

Artikel 25

In artikel 27, § 1, van hetzelfde decreet wordt het woord "reguleringsinstantie" vervangen door de woorden "Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt".

Artikel 26

De VREG ontwikkelt passende en doelmatige mechanismen voor regulering, controle en transparantie voor de Vlaamse aardgasmarkt. Ze heeft een algemene taak van toezicht en controle op de toepassing van de betreffende decreten en reglementen en een regulerende en raadgevende taak ten behoeve van de Vlaamse regering inzake de organisatie en de werking van de Vlaamse aardgasmarkt.

Daartoe zal de VREG :

1° gemotiveerde adviezen geven en voorstellen voorleggen in de gevallen, bepaald door dit decreet of de uitvoeringsbesluiten ervan ;

2° op eigen initiatief of op verzoek van de minister of de Vlaamse regering studies uitvoeren in verband met de Vlaamse aardgasmarkt ;

3° de aardgasnetbeheerders aanwijzen en de controle uitoefenen op de conformiteit van de aardgasnetbeheerders met de criteria zoals ze zijn opgesteld volgens de bepalingen van artikel 5 ;

4° leveringsvergunningen afleveren en de controle uitoefenen op de conformiteit van de houders van een leveringsvergunning met de criteria zoals opgesteld volgens de bepalingen van artikel 16, § 5, 1° ;

5° een technisch reglement opstellen voor het beheer van het aardgasdistributienet, de toegang ertoe en de vereisten voor het aanleggen van directe leidingen en controle uitoefenen op de toepassing ervan ;

6° een gedragscode voor de toegang tot het net opstellen ;

7° controle uitoefenen op de uitvoering van de openbaredienstverplichtingen, bedoeld in artikel 18 ;

8° het fonds, bedoeld in artikel 19, beheren ;

9° geschillen beslechten die betrekking hebben op de toegang tot het aardgasdistributienet, met uitzondering evenwel van de geschillen inzake contractuele rechten en verbintenissen ;

10° aanvragen voor afwijkingen van de toegang tot het net behandelen zoals bedoeld in artikel 25 van de richtlijn ;

11° alle andere taken uitvoeren die haar door decreten, besluiten, reglementen en beslissingen van de Vlaamse regering betreffende de organisatie van de aardgasmarkt worden toevertrouwd.

Artikel 27

In artikel 31, § 1, van het Elektriciteitsdecreet wordt het woord "drie" vervangen door het woord "vijf".

Artikel 28

Artikel 29 tot en met 35 van het Elektriciteitsdecreet worden onverminderd toegepast voor de taken die de VREG moet vervullen ingevolge artikel 26.

HOOFDSTUK IX

Heffing op de exploitatie
van een aardgasdistributienet

AFDELING I

Grondslag, heffingsplichtige en tarief

Artikel 29

Vanaf een door de Vlaamse regering te bepalen datum wordt er een heffing ingesteld op de exploitatie van een aardgasdistributienet.

De heffing wordt berekend op een hoeveelheid aardgas, uitgedrukt in gigawattuur (GWh) calorische bovenwaarde, die gelijk is aan de hoeveelheid die jaarlijks wordt geïnjecteerd op het aardgasdistributienet, verminderd met de hoeveelheid die

jaarlijks vanuit dit aardgasdistributienet op een ander aardgasdistributienet wordt geïnjecteerd.

Artikel 30

De heffing is verschuldigd door de aardgasnetbeheerders, met inbegrip van de aardgasnetbeheerders, onderworpen aan de wet van 22 december 1986 betreffende de intercommunales.

Zolang er voor een bepaald aardgasdistributienet geen aardgasnetbeheerder is aangewezen overeenkomstig artikel 6, is deze heffing verschuldigd door de exploitant van het aardgasdistributienet op dat ogenblik, met inbegrip van de exploitant die onderworpen is aan de wet van 22 december 1986 betreffende de intercommunales.

Artikel 31

Het tarief van de heffing wordt als volgt bepaald :

Hoeveelheid aardgas, uitgedrukt in GWh calorische bovenwaarde zoals berekend in artikel 29	Heffing uitgedrukt in euro
0 < . ≤ 100	1.040
100 < . ≤ 250	3.645
250 < . ≤ 500	7.810
500 < . ≤ 1.000	15.615
1.000 < . ≤ 2.000	31.235
2.000 < . ≤ 3.000	52.060
3.000 < . ≤ 4.000	72.880
4.000 < . ≤ 5.000	93.705
5.000 < . ≤ 7.500	130.145
7.500 < . ≤ 10.000	182.200
10.000 < . ≤ 15.000	260.290
15.000 < . ≤ 20.000	364.405
20.000 < . ≤ 25.000	468.520
25.000 < . ≤ 30.000	572.635
30.000 < . ≤ 35.000	676.750
35.000 < . ≤ 40.000	780.865
40.000 < . ≤ 45.000	884.980
45.000 < . ≤ 50.000	989.095
> 50.000	1.145.270

Artikel 32

De heffing wordt van rechtswege jaarlijks geïndexeerd door het tarief, bepaald in artikel 31, te vermenigvuldigen met het indexcijfer van de consumptieprijzen, vastgesteld voor de maand oktober van het heffingsjaar, en te delen door het indexcijfer van de consumptieprijzen, vastgesteld voor de maand december van het jaar 2000.

AFDELING II

Vestiging van de aanslag

Artikel 33

De heffingsplichtige doet jaarlijks vóór 30 maart van het jaar dat volgt op het heffingsjaar, aangifte van de hoeveelheid aardgas, vastgesteld overeenkomstig artikel 29. De Vlaamse regering bepaalt de nadere regels betreffende de aangifteplicht.

Artikel 34

Vóór 15 oktober van het jaar dat volgt op het heffingsjaar wordt de heffing ingekohierd en uitvoerbaar verklaard door de ambtenaar, aangewezen door de Vlaamse regering.

De kohieren bevatten op straffe van nietigheid :

1° de naam van de heffingsplichtige ;

2° de verwijzing naar dit decreet ;

3° het heffingsjaar ;

4° het bedrag van de verschuldigde heffing ;

5° de datum van uitvoerbaarverklaring ;

6° de handtekening van de ambtenaar, belast met het uitvoerbaar verklaren van het kohier.

Ter uitvoering van dit kohier worden aan de heffingsplichtigen de aanslagbiljetten verstuurd. Deze aanslagbiljetten bevatten de gegevens, bepaald in 1° tot en met 5° van het tweede lid, de datum van verzending, de betalingstermijn en de termijn waarbinnen het administratief beroep kan worden ingediend.

Artikel 35

In afwijking van artikel 34 kan een heffing of een aanvullende heffing worden gevestigd gedurende drie jaar vanaf 1 januari van het heffingsjaar in de gevallen waarin de heffingsplichtige nagelaten heeft tijdig een geldige aangifte in te dienen of wanneer de verschuldigde heffing hoger ligt dan de heffing die werd gesteund op de gegevens van het aangifteformulier.

Er kunnen meerdere heffingen betreffende eenzelfde heffingsjaar en lastens dezelfde heffingsplichtige worden gevestigd. Die heffingen worden opgenomen in aanvullende kohieren.

Artikel 36

Wanneer een aanslag nietig verklaard is, omdat hij niet werd gevestigd overeenkomstig een wettelijke regel, met uitzondering van de regels inzake de verjaring zoals bepaald in artikel 44 kan een nieuwe aanslag worden gevestigd ten laste van dezelfde heffingsplichtige en op grond van dezelfde heffingselementen, zelfs indien de termijnen, bepaald in artikelen 34 en 35, zijn verstreken. Deze aanslag moet worden gevestigd binnen drie maanden vanaf de datum van de uitspraak in het kader van het administratief beroep of binnen zes maanden vanaf de datum van een rechterlijke beslissing die in kracht van gewijsde is gegaan.

Artikel 37

De heffingsplichtige moet de heffing betalen binnen zestig kalenderdagen na verzending van het aanslagbiljet. Na verloop van deze periode is hij nalatigheidsinteresten verschuldigd, conform de bepalingen van het Wetboek van de Inkomstenbelasting.

Ook inzake de moratoriumintresten zijn de bepalingen van het Wetboek van de Inkomstenbelasting van toepassing.

AFDELING III

Controle

Artikel 38

De Vlaamse regering wijst de ambtenaren aan die belast zijn met de controle en het onderzoek in verband met de toepassing van deze heffing. Deze ambtenaren zijn van rechtswege gemachtigd om bij de heffingsplichtigen en bij derden inlichtingen in te winnen en gegevens op te zoeken en te verzamelen die kunnen leiden tot de juiste heffing ten laste van de heffingsplichtige. De heffingsplichtige alsmede elke derde die over de gevraagde gegevens beschikt, is verplicht deze inlichtingen te verstrekken op eenvoudig verzoek van deze ambtenaren.

Deze ambtenaren zijn van rechtswege gemachtigd om bij de heffingsplichtige en bij derden alle boeken, stukken of registers op te vragen en in te kijken die kunnen leiden tot de juiste heffing ten laste van de heffingsplichtige. De heffingsplichtige, alsmede elke derde die over de gevraagde boeken, stukken of registers beschikt, is verplicht die voor te leggen op ieder verzoek van deze ambtenaren. De ambtenaren kunnen deze boeken, stukken of registers ter plaatse inkijken of ze meenemen tegen afgifte van een ontvangstbewijs.

Na voorlegging van hun legitimatiebewijs en op voorwaarde van een voorafgaande machtiging van de rechter in de politierechtbank, hebben deze ambtenaren toegang tot de bedrijfslokalen van de heffingsplichtige om vaststellingen te kunnen doen die kunnen leiden tot de juiste heffing ten laste van de heffingsplichtige.

Alle inlichtingen, stukken, processen-verbaal, of akten, ontdekt of verkregen door deze ambtenaren in de uitoefening van hun functie, hetzij rechtstreeks, hetzij door tussenkomst van een bestuursdienst van de staat, met inbegrip van de parketten en de griffies van de hoven en de rechtbanken, de administraties van de gemeenschappen en gewesten, de provincies en de gemeenten, alsmede de organen en de instellingen van openbaar nut, kunnen door het Vlaamse Gewest worden aangewend om de juiste heffing ten laste van de heffingsplichtige vast te stellen.

AFDELING IV

Administratief beroep

Artikel 39

Binnen een termijn van zestig kalenderdagen na de verzending van het aanslagbiljet kan de heffingsplichtige beroep aantekenen bij de Vlaamse regering. Dat beroep vermeldt op straffe van nietigheid de naam van de heffingsplichtige, het kohiernummer, het aanslagjaar en de motieven van het beroep.

De Vlaamse regering bepaalt de nadere regels betreffende dit administratief beroep.

De regels van het Wetboek van Inkomstenbelasting gelden voor de eisbaarheid van de aanslagen waartegen beroep is ingesteld.

AFDELING V

Ambtshalve heffing, administratieve geldboete en dwangbevel

Artikel 40

Indien de heffingsplichtige nalaat de aangifte te doen, bepaald in artikel 33, kan de Vlaamse regering de heffingsplichtige in gebreke stellen door middel van een aangetekende brief of een deurwaardersexploot.

Indien de heffingsplichtige nalaat om binnen een periode van zestig kalenderdagen na verzending van de ingebrekestelling aangifte te doen, kan de Vlaamse regering een ambtshalve aanslag vestigen. Die aanslag kan worden gebaseerd op de hoeveelheid aardgas, vastgesteld overeenkomstig artikel 29, van het vorige heffingsjaar. De aanslag kan ook worden gebaseerd op tekenen en indiciën.

Artikel 41

Zodra de nalatigheidsintresten verschuldigd zijn, wordt een administratieve geldboete opgelegd, gelijk aan het ontdoken bedrag, op voorwaarde dat de heffingsplichtige werd gehoord of naar behoren werd opgeroepen.

Tegen deze geldboete kan binnen dertig dagen door middel van een aangetekende brief beroep worden ingediend bij de directeur-generaal van de administratie, bevoegd voor de inning.

Artikel 42

Bij gebrek aan voldoening van de heffing, de intresten en de administratieve geldboete, kan een dwangbevel worden uitgevaardigd door de daartoe door de Vlaamse regering belaste ambtenaar.

Dit dwangbevel wordt geviseerd en uitvoerbaar verklaard door de ambtenaar die daartoe is aangewezen door de Vlaamse regering.

De betekening ervan gebeurt door deurwaardersexploot of per aangetekende brief.

Op het dwangbevel zijn de bepalingen van deel V van het Gerechtelijk Wetboek houdende het bewarend beslag en de middelen van tenuitvoerlegging van toepassing.

Tot zekerheid van betaling van de heffing heeft het Vlaamse Gewest eenzelfde algemeen voorrecht als bedoeld bij het WIB.

Artikel 43

Verzet tegen het dwangbevel schort de tenuitvoerlegging van het dwangbevel op.

In geval van verzet, kan tot op het moment van de uitspraak over het verzet bij beschikking, vonnis of arrest dat in kracht van gewijsde is gegaan, een vordering worden ingeleid om de heffingsplichtigen te horen veroordelen tot betaling van een provisioneel bedrag op het bij dwangbevel gevorderde bedrag.

AFDELING VI

Verjaring

Artikel 44

De vordering tot betaling van de heffing, van de intresten en de administratieve geldboete verjaart na verloop van vijf jaar, te rekenen vanaf de dag waarop ze is ontstaan. De verjaring wordt gestuit op de

wijze en onder de voorwaarden, bepaald in artikel 2244 en volgende van het Burgerlijk Wetboek.

HOOFDSTUK X

Sancties

Artikel 45

Worden gestraft met een gevangenisstraf van een maand tot een jaar en met een geldboete van een tot vijfhonderd euro of met één van deze straffen alleen :

1° zij die de krachtens dit decreet verrichte verificaties of onderzoeken van de VREG of de Vlaamse regering krachtens dit decreet hinderen, die weigeren de informatie te verstrekken die zij gehouden zijn mee te delen krachtens dit decreet, of die bewust verkeerde of onvolledige informatie verstrekken ;

2° zij die de bepalingen van artikel 16, § 1, en artikel 17 overtreden.

Artikel 46

§ 1. Onverminderd de andere door dit decreet of in een uitvoeringsbesluit ervan bepaalde maatregelen, kan de VREG elke in het Vlaamse Gewest gevestigde natuurlijke persoon of rechtspersoon verplichten tot naleving van specifieke bepalingen van dit decreet of de uitvoeringsbesluiten ervan binnen de door haar bepaalde termijn. Indien de natuurlijke persoon of rechtspersoon bij het verstrijken van de termijn in gebreke blijft, kan de VREG, op voorwaarde dat de natuurlijke of rechtspersoon werd gehoord of naar behoren werd opgeroepen, een administratieve geldboete opleggen.

Deze administratieve geldboete mag, per kalenderdag, niet lager zijn dan duizend tweehonderd vijftig euro, noch hoger zijn dan honderdduizend euro, noch, jaarlijks in totaal, hoger zijn dan twee miljoen euro of 3 procent van de omzet die de betrokken persoon heeft gerealiseerd op de Vlaamse aardgasmarkt tijdens het laatste afgelopen boekjaar, indien dit laatste bedrag hoger is.

Strafvervolging in de zin van artikel 45 sluit administratieve geldboete uit, voor wat betreft de vervolgde feiten, ook wanneer de vervolging tot vrijspraak heeft geleid.

§ 2. Onverminderd § 1, is het tarief van de administratieve geldboete voor een overtreding op grond van artikel 22, § 1, zodanig dat de vermeden geldboete bij het voorleggen van één groenewarmtecertificaat gelijk is aan de vermeden geldboete, vastgesteld voor een overtreding van artikel 23 van het Elektriciteitsdecreet bij het voorleggen van de groenestroomcertificaten die in plaats van groenewarmtecertificaten voorgelegd kunnen worden, zoals bepaald op grond van artikel 22, § 3.

§ 3. De VREG legt de administratieve geldboeten zoals bepaald in § 1 en § 2, vast en geeft de betrokken persoon hiervan kennis per aangetekende brief. Die met redenen omklede kennisgeving vermeldt het bedrag van de administratieve geldboete.

Artikel 47

In artikel 569 van het Gerechtelijk Wetboek wordt, wat het Vlaamse Gewest betreft, 33° vervangen door wat volgt :

"33°. van de beroepen tegen de beslissing van het opleggen van een administratieve geldboete op grond van artikel 37, § 1, van het Elektriciteitsdecreet en artikel 46, § 1, van het Aardgasdecreet.".

Artikel 48

Het beroep bij de rechtbank van eerste aanleg tegen de beslissing van de VREG tot het opleggen van een administratieve geldboete op grond van artikel 46, § 1, werkt schorsend.

Artikel 49

Indien de betrokken persoon of rechtspersoon het oneens is met de sanctie, opgelegd door artikel 46, § 2 , kan hij, binnen 10 dagen na de kennisgeving, bedoeld in artikel 46, § 3, de VREG van zijn tegenargumenten in kennis stellen door middel van een aangetekende brief. Na het verstrijken van deze termijn is de beslissing definitief. De VREG kan haar beslissing echter herroepen of het bedrag van de administratieve geldboete aanpassen indien de tegenargumenten gegrond blijken te zijn. In dit geval zal een nieuwe kennisgeving plaatsvinden.

Artikel 50

Na de kennisgeving, bedoeld in artikel 46, § 3, moet de administratieve geldboete binnen dertig dagen betaald worden.

De VREG kan uitstel van betaling verlenen voor een door haar bepaalde termijn.

Indien de betrokken persoon in gebreke blijft bij het betalen van de administratieve geldboete, wordt de geldboete bij dwangbevel ingevorderd. De Vlaamse regering wijst de ambtenaren aan die gelast zijn dwangbevelen te geven en uitvoerbaar te verklaren. Deze dwangbevelen worden betekend bij deurwaardersexploot met bevel tot betaling.

Artikel 51

De opbrengst van de administratieve geldboeten, vermeld in artikel 46, § 1, wordt gestort in de Vlaamse middelenbegroting. De opbrengst van de administratieve geldboeten, vermeld in artikel 46, § 2, komt ten gunste van het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen, bedoeld in artikel 26 van het Elektriciteitsdecreet.

HOOFDSTUK XI

Slot- en overgangsbepalingen

Artikel 52

Zolang de beheerders van de VREG nog niet allemaal zijn aangewezen, wordt de Vlaamse regering gemachtigd over te gaan tot de uitvoering van de artikels waarvoor de VREG krachtens dit decreet tot uitvoering gehouden is of advies moet verstrekken.

Artikel 53

Elk ontwerp van uitvoeringsbesluit van dit decreet wordt door de Vlaamse regering voor advies aan de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen en aan de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen voorgelegd.

Artikel 54

Dit decreet wordt aangehaald als 'het Aardgasdecreet'.

Artikel 55

De Vlaamse regering kan de bepalingen van het Elektriciteitsdecreet en het Aardgasdecreet coördineren, met inachtneming van de wijzigingen die daarin uitdrukkelijk of stilzwijgend zijn aangebracht tot aan het tijdstip van de coördinatie.

Te dien einde kan de Vlaamse regering :

1° de volgorde en de nummering van de te coördineren bepalingen veranderen en in het algemeen de teksten naar de vorm wijzigen ;

2° de verwijzingen die voorkomen in de te coördineren bepalingen, met de nieuwe nummering overeenbrengen ;

3° zonder afbreuk te doen aan de beginselen die in de te coördineren bepalingen vervat zijn, de redactie ervan wijzigen teneinde ze onderling te doen overeenstemmen en eenheid in de terminologie te brengen ;

4° in de bepalingen die niet in de coördinatie worden opgenomen, de verwijzingen naar de gecoördineerde bepalingen aanpassen.

De coördinatie zal het volgende opschrift dragen : "Decreet betreffende de organisatie van de energiemarkt", gecoördineerd op [...]".

Artikel 56

In artikel 36 van het Elektriciteitsdecreet worden de woorden "vijftig tot twintigduizend frank" vervangen door de woorden "een tot vijfhonderd euro".

Artikel 57

In artikel 37, § 1, tweede lid van hetzelfde decreet worden de woorden "vijftigduizend frank" vervangen door de woorden "duizend tweehonderd vijftig euro", de woorden "vier miljoen frank" door de woorden "honderd duizend euro" en de woorden

"tachtig miljoen frank" door de woorden "twee miljoen euro".

Artikel 58

In artikel 37, § 2, van hetzelfde decreet worden de woorden "2.000 frank" vervangen door de woorden "vijftig euro", de woorden "3.000 frank" door de woorden "vijfenzeventig euro", de woorden "4.000 frank" door de woorden "honderd euro" en de woorden "5.000 frank" door de woorden "honderd vijfentwintig euro".

Artikel 59

Artikel 40 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt :

"Artikel 40

Het tarief van de heffing wordt als volgt bepaald :

Hoeveelheid elektrische stroom uitgedrukt in GWH, zoals berekend in artikel 38	Heffing uitgedrukt in euro
0 < . ≤ 100	1.860
100 < . ≤ 250	6.195
250 < . ≤ 500	14.875
500 < . ≤ 1.000	29.745
1.000 < . ≤ 2.000	59.495
2.000 < . ≤ 3.000	99.155
3.000 < . ≤ 4.000	138.820
4.000 < . ≤ 5.000	178.485
5.000 < . ≤ 7.500	247.895
7.500 < . ≤ 10.000	347.050
10.000 < . ≤ 15.000	495.785
15.000 < . ≤ 20.000	694.100
20.000 < . ≤ 25.000	892.415
25.000 < . ≤ 30.000	1.090.730
30.000 < . ≤ 35.000	1.289.045
35.000 < . ≤ 40.000	1.487.360
40.000 < . ≤ 45.000	1.685.675
45.000 < . ≤ 50.000	1.883.990
> 50.000	2.231.040

".

Artikel 60

De Vlaamse regering bepaalt de datum waarop de andere bepalingen van dit decreet in werking treden. Artikelen 31, 45, 46, 56, 57, 58 en 59 kunnen pas in werking treden vanaf 1 januari 2002.

Brussel, 20 april 2001.

De minister-president van de Vlaamse regering,

Patrick DEWAEL

De Vlaamse minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie,

Steve STEVAERT